

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA
YARGILAMANIN YENİLENMESİ**

CANSU URHAN ÖZTÜRK

EYLÜL 2020

ÖZET

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA YARGILAMANIN YENİLENMESİ

URHAN ÖZTÜRK, Cansu

Yüksek Lisans Tezi

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU

Eylül 2020, 155 sayfa

Hukuk devleti; bütün eylemlerinde Anayasa ve hukuka uygun olarak hareket eden, Anayasa'ya ve hukuka bağılı olan, insan hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, adil bir hukuk düzeni kuran devlettir. Devletin yasama ve yürütme görevi dışında yargı görevi de bulunmaktadır. Devlet yargı görevini üstlenerek hukuki barışı sağlayıp adaleti gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Adalet; ceza muhakemesi yoluyla hukukun doğru bir şekilde uygulanarak maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Ceza yargılaması sonucunda verilen hükmün kesinleşmesiyle maddi gerçeğin ortaya çıkarıldığı karinesi kabul edilmektedir. Yani, yargı faaliyeti sonucunda uyuşmazlıkların makul süre içerisinde kesin hükümle neticelenmesi halinde adalet gerçekleşmiş olmaktadır. Ancak verilen hükmün kesinleşmesinden sonra yeni delillerin ortaya çıkması halinde maddi gerçeğe ulaşabilmek amacıyla uyuşmazlığın tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü yeni delillerin ortaya çıkması adaletin sağlanmış olduğu düşüncesini sarsmaktadır. Maddi gerçeğin ortaya çıkarılarak adaletin yeniden sağlanması gerekliliği ise "Yargılamanın Yenilenmesi" kurumunu ortaya çıkarmıştır.

Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi konusu Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı tarafından tarafıma yüksek lisans tez konusu verilmiştir.

Tez çalışmamızda bu konu hakkında kanun maddeleri, madde gerekçeleri, yargı kararları ve doktrinde yer alan farklı görüşler dikkate alınarak ayrıntılı olarak bilgi verilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızda ilk olarak yargılamanın yenilenmesi kavramının tanımı ve hukuki niteliği, yargılamanın yenilenmesi kurumunun diğer kanun yolları ile karşılaştırılması, yargılamanın yenilenmesi kurumunun konusu ve yargılamanın yenilenmesine engel olmayan haller detaylı bir şekilde açıklandıktan sonra yargılamanın yenilenmesi nedenlerine tek tek değinilmiştir. Akabinde yargılamanın yenilenmesinin usulü ve yenilenen yargılama sonucu verilen hükmün etkileri ele alınarak çalışmamız sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ceza Muhakemesi Hukuku, Yargılamanın Yenilenmesi, Adli Hata, Kesin Hüküm, Yargılamanın Yenilenmesi Sebepleri, Yargılama Aşaması, Yargılamanın Yenilenmesinin Sonuçları

ABSTRACT

RETRAIL IN CRIMINAL PROCEDURE LAW

URHAN ÖZTÜRK, Cansu

Master Thesis

The Division Of Public Law

Supervisor: Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU

September 2020, 155 pages

A state of rule of law is subject to the Constitution and the law, abides by them in all its actions, respects human rights and freedoms, and establishes a just legal order. The state has a judicial function besides its legislative and executive functions. It undertakes a judicial function to provide legal piece and achieve justice.

Justice is to ascertain material facts by implementing the law through the criminal procedure. Following the finalisation of a judgment made as a result of the criminal procedure, the presumption about the ascertainment of material facts is accepted. In other words, justice is achieved when a dispute is resolved with a final judgment within a reasonable time. However, if new evidence is found after the judgment is finalised, the dispute must be reviewed to ascertain material facts; since the emergence of new evidence shakes the idea that justice is secured. The necessity to restore justice by establishing the material facts has brought about the institution of “Retrial”.

The subject of Retrial in Criminal Procedure was assigned to me as a thesis topic by Çankaya University, Faculty of Law, Department of Public Law. In this thesis study, detailed information is given in light of the articles of law, grounds for articles, judicial decisions, and different opinions in doctrine. In this study, firstly, the definition and legal nature of the concept of retrial, a comparison between the institution of the retrial and other legal remedies, subject of the institution of retrial,

and cases which do not prevent a retrial are stated in detail; and the grounds for retrial are mentioned individually. Then, the retrial procedure and the effects of a retrial judgment were discussed, and the study was concluded.

Keywords: Criminal Procedure Law, Retrial, Judicial Error, Final Judgment, Grounds for Retrial, Trial Process, Consequences of Retrial

TEŞEKKÜR

Gerek tez konusunun seçiminde gerekse tez yazımının tüm aşamalarında yardımlarını esirgemeyen, bilgi ve tecrübesiyle tarafımı bilgilendiren, ayrıntılarıyla ve farklı bakış açısıyla tez çalışmamı zenginleştiren, jürinin toplanmasını ve savunmamı yapabilmemi sağlayan, öğrenci dostu tez danışmanım Doç. Dr. Elvan Keçelioğlu'na, sıkıntılı corona sürecinde olmamıza rağmen akademik tecrübe ve fikirlerini tarafımla paylaşan, tez çalışmamı inceleyerek jüriye katılma nezaketini gösteren kıymetli hocam Prof. Dr. Doğan Soyaslan'a uzlaştırma sorularıyla bunalttığım yetmezmiş gibi yoğunluğu içerisinde tez çalışmamı incelemeye vakit ayıran, jüriye bizzat dahil olarak savunmamı yapabilmemi sağlayan, değerli bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, sanatsever, yetenekli hocam Doç. Dr. Erdal Yerdelen'e ve tüm kürsü hocalarım ile asistanlarına en içten şükranlarımı sunarım. Yine tez çalışmam süresince her sıkıştığımda telefon ettiğim, tarafıma hiçbir yardımını esirgemeyen, "Sen merak etme, hallederim abla.." cümlesiyle içimi rahatlatan, tez çalışmamda büyük emeği bulunan, benden hiçbir desteğini esirgemeyen başta canım kardeşim Aysu Urhan'a, her problemimi çözmek için elinden geleni yapan, her daim yanımda olan, manevi gücünü ve sevgisini esirgemeyen, benim için düşünceleri büyük önem taşıyan canım babam Kenan Urhan'a, yüksek lisans yapmam konusunda beni en çok destekleyen, her pes ettiğimde telkinleriyle manevi gücünü esirgemeyen, belki de benden daha çok yüksek lisansımı tamamlamamı isteyen, bir problem çıkacak da yüksek lisansımı tamamlayamayacağım diye endişelenen canım annem Selma Urhan'a, yüksek lisansıma tez aşamasında dahil olan, son dakika çıkan sorunları çözebilmem için elinden geleni yapan, tez çalışmamı bitirmeme en az benim kadar mutlu olan, sevgisiyle elimi hiç bırakmayan bir tanecik eşim Ali Öztürk'e ve tüm aileme çok çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız...

İÇİNDEKİLER

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1
BÖLÜM I YARGILAMANIN YENİLENMESİ KURUMUNUN ESASLARI..	4
1.1. YARGILAMANIN YENİLENMESİ KAVRAMI VE KURUMUN HUKUKİ NİTELİĞİ	4
1.1.1. Yargılamanın Yenilenmesi Tanımı	4
1.1.2. Yargılamanın Yenilenmesinin Hukuki Niteliği.....	6
1.2. YARGILAMANIN YENİLENMESİNE DUYULAN İHTİYAÇ	7
1.2.1. Ceza Muhakemesinin Amacı.....	7
1.2.2. Hükmün Kesinleşmesine Duyulan İhtiyaç	8
1.2.3. Kesin Hükümde Bulunan Adli Hatanın Giderilmesi.....	10
1.3. YARGILAMANIN YENİLENMESİ KURUMUNUN KANUN YOLLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI	12
1.3.1. Olağan Kanun Yolları İle Karşılaştırılması	12
1.3.1.1. İtiraz	12
1.3.1.2. İstinaf	13
1.3.1.3. Temyiz	14
1.3.2. Olağanüstü Kanun Yolları ile Karşılaştırılması.....	15
1.3.2.1. Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi	15
1.3.2.2. Kanun Yararına Bozma.....	17
1.4. YARGILAMANIN YENİLENMESİNİN KONUSU	18
1.4.1. Hüküm	18
1.4.1.1. Hüküm Kavramı.....	18
1.4.1.2. Hüküm Türleri	20
1.4.1.2.1. Beraat Kararı	20
1.4.1.2.2. Ceza Verilmesine Yer Olmadığı Kararı	21
1.4.1.2.3. Mahkumiyet Kararı	21

1.4.1.2.4. Güvenlik Tedbiri Kararı	22
1.4.1.2.5. Davanın Reddi	22
1.4.1.2.6. Davanın Düşmesi	23
1.4.2. Hükmün Kesinleşmiş Olması	24
1.5. YARGILAMANIN YENİLENMESİNE ENGEL OLMAYAN HALLER...	25
1.5.1. Af	25
1.5.1.1. Genel Af	26
1.5.1.2. Özel Af	27
1.5.2. Hükümlünün Ölümü	27
1.5.3. Hükmün İnfaz Edilmiş Olması	28
1.5.4. Hapis Cezasının Ertelenmesi	29
1.5.5. Zamanaşımı	29
1.5.5.1. Dava Zamanaşımı	30
1.5.5.2. Ceza Zamanaşımı	32
BÖLÜM II YARGILAMANIN YENİLENMESİ NEDENLERİ	33
2.1. YARGILAMANIN YENİLENMESİ NEDENLERİNİN AYRILMASI	33
2.1.1. Lehe Yargılamanın Yenilenmesi	33
2.1.2. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesi	34
2.1.2.1. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Kabul Etmeyen Görüş	34
2.1.2.2. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Kabul Eden Görüş	35
2.1.2.2.1. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Geniş Anlamda Kabul Eden Görüş	36
2.1.2.2.2. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Dar Anlamda Kabul Eden Görüş	37
2.2. CEZA MUHAKEMESİ KANUNU'NDA YER VERİLEN YARGILAMANIN YENİLENMESİ NEDENLERİ	38
2.2.1. Lehe ve Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesinin Ortak Nedenleri	39
2.2.1.1. Sahte Belge	39
2.2.1.1.1. Belgenin Sahte Olması ve Sahteliğinin Anlaşılması	39
2.2.1.1.2. Sahte Belgenin Duruşmada Kullanılması	43
2.2.1.1.3. Sahte Belgenin Hükme Etkili Olması	44
2.2.1.2. Hükme Katılan Hakimin Görevini Yaparken Suç İşlemesi	45
2.2.1.2.1. Hakimin Hükme Katılması	46
2.2.1.2.2. Hakimin Görev Suçu İşlemesi	47

2.2.1.2.3. Hükümlünün Kusuruyla Hakimin Suç İşlemesine Neden Olmaması	50
2.2.2. Sadece Lehe Yargılamanın Yenilenmesi Nedenleri	50
2.2.2.1. Gerçek Dışı Tanıklık veya Bilirkişilik	51
2.2.2.1.1. Gerçek Dışı Beyanda Bulunanın Tanık veya Bilirkişi Olması	52
2.2.2.1.2. Tanık veya Bilirkişinin Yeminle Dinlenmesi.....	54
2.2.2.1.3. Tanık veya Bilirkişinin Kast veya Taksir ile Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunması	55
2.2.2.1.4. Hükümü Etkilemiş Olması	56
2.2.2.2. Hükümün Dayandığı Hukuk Mahkemesi Hükümünün Kaldırılması .	57
2.2.2.2.1. Ceza Mahkemesi Hükümünün Hukuk Mahkemesi Hükümüne Dayanması.....	57
2.2.2.2.2. Hukuk Mahkemesi Hükümünün Kesin Hükümle Ortadan Kaldırılması.....	59
2.2.2.3. Yeni Olay veya Yeni Delilin Bulunması	60
2.2.2.3.1. Olay veya Delilin Varlığı	60
2.2.2.3.2. Olay veya Delilin Yeni Olması	62
2.2.2.3.3. Yeni Olay veya Delillerin Önemli Olması	66
2.2.2.4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları.....	68
2.2.2.4.1. AİHM Kararının Kesinleşmiş Olması.....	70
2.2.2.4.2. AİHM Kararında Verilen Ceza Hükümünün İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin veya Eki Protokollerin İhlali Suretiyle Verildiğinin Tespit Edilmiş Olması	70
2.2.2.4.3. Ceza Hükümünün AİHM Kararında Tespit Edilen Aykırılığa Dayanması.....	71
2.2.2.4.4. İhlalin Tamir Edilebilir Nitelikte Olması	72
2.2.2.4.5. Ceza Hükümü Aleyhine AİHM'ne Yapılan Başvuru Hakkında Dostane Çözüm ya da Tek Taraflı Deklarasyon Sonucunda Düşme Kararı Verilmesi	73
2.2.2.4.6. Yargılamanın Yenilenmesi Talebinin Süresi İçerisinde İleri Sürülmesi.....	74
2.2.3. Sadece Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesi Nedeni.....	75
2.2.3.1. Beraat Hükümünden Sonra Hakim Önünde Güvenilir İkrar	75

2.2.3.1.1. Kesinleşmiş Beraat Kararının Varlığı	76
2.2.3.1.2. İkrar	77
2.3. ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU ÜZERİNE VERİLEN İHLAL KARARI NEDENİYLE YENİDEN YARGILAMA YAPILMASI.....	79
2.4. YARGILAMANIN YENİLENMESİNİN KABUL EDİLMEMEYECEĞİ HAL	82
BÖLÜM III YARGILAMANIN YENİLENMESİNİN USULÜ	85
3.1. YARGILAMANIN YENİLENMESİ YOLUNA BAŞVURU.....	85
3.1.1. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunda Bulunabilecekler	86
3.1.1.1. Sanık veya Hükümlünün Hayatta Olması Durumunda Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunda Bulunabilecekler	87
3.1.1.1.1. Hükümlü.....	87
3.1.1.1.2. Müdafî	87
3.1.1.1.3. Hükümlünün Eşi ve Yasal Temsilcisi	88
3.1.1.1.4. Katılan ve Katılan Vekili.....	88
3.1.1.1.5. Cumhuriyet Savcısı	89
3.1.1.2. Hükümlünün Ölmüş Olması Durumunda Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunda Bulunabilecekler	89
3.1.1.2.1. Ölenin Eşi.....	89
3.1.1.2.2. Ölenin Üstsoyu ve Altsoyu	89
3.1.1.2.3. Ölenin Kardeşleri	90
3.1.1.2.4. Adalet Bakanı.....	90
3.1.2. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun Şekil Şartları	91
3.1.3. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun İçeriği.....	92
3.1.4. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun Zamanı	93
3.1.5. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun Etkisi.....	93
3.1.6. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusundan Vazgeçme.....	94
3.1.7. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusundan Feragat	95
3.2. YARGILAMANIN YENİLENMESİ BAŞVURUSUNDA GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	95
3.3. YARGILAMANIN YENİLENMESİ BAŞVURUSUNUN İNCELENMESİ	97
3.3.1. Başvurunun Şekil Bakımından İncelenmesi	97
3.3.2. Başvurunun Esas Bakımından İncelenmesi.....	99
3.3.2.1. Delillerin Toplanması Aşaması.....	100

3.3.2.2. Esas Hakkında Karar Verilmesi Aşaması	102
3.3.3. Yargılamanın Yenilenmesi Kararının Etkileri.....	105
3.4. YARGILAMANIN YENİLENMESİ AŞAMASI.....	107
3.4.1. Duruşmasız Yargılamayı Gerektiren Haller	107
3.4.1.1. Hükümlünün Ölmüş Olması Hali	108
3.4.1.2. Hükümlünün Yaşıyor Olması Hali	109
3.4.2. Duruşma Yapılarak Yargılamanın Yenilenmesi.....	111
3.4.2.1. Önceki Hükümün Onaylanması Kararı.....	115
3.4.2.2. Önceki Hükümün İptali ve Yeni Hüküm Kurulması	118
3.5. YENİLENEN YARGILAMA SONUCUNDA VERİLEN HÜKMÜN	
ETKİLERİ	120
3.5.1. Genel Olarak Yeni Hükümün Sonuçları.....	121
3.5.2. Yargılama Giderleri.....	123
3.5.3. Önceki Hükümün İptaline ve Hükümlünün Beraatine İlişkin Kararların	
İlan Edilmesi	124
3.5.4. Tazminat	126
3.5.5. Yargılamanın Yenilenmesi Yoluna Tekrar Başvurulabilmesi.....	129
BÖLÜM IV SONUÇ	131
KAYNAKÇA	137
ÖZGEÇMİŞ.....	140

KISALTMALAR LİSTESİ

AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AKBK	: Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu (mülga)
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSK:	: Hakimler ve Savcılar Kurulu
TCK	: Türk Ceza Kanunu

GİRİŞ

Yeterli suç şüphesinin olduğu kanaatine varan Cumhuriyet Savcısının iddianame tanzim etmesiyle Ceza Muhakemesi başlamaktadır. Ceza muhakemesi sonunda maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için işlendiği iddia edilen eylemin gerçekten işlenip işlenmediğinin, işlendiği iddia edilen eylemin suç oluşturup oluşturmadığının, suç oluşturan eylemin iddia edilen sanık tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin ve suç oluşturan eylemi gerçekleştiren sanığın eylem nedeniyle sorumlu olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. Araştırma sonucunda uyuşmazlık konusu olayın çözümlenerek hükme bağlanmasıyla toplumsal barış ortamı yeniden sağlanmaktadır. Uyuşmazlık konusu olayın tekrar tekrar tartışılması barış ortamının sağlanmasına engel olmaktadır. Bu nedenle de davaların belirli bir noktada sonlanmasını gerektiren kesin hüküm kurumuna ihtiyaç duyulmuştur.

İlk derece mahkemesi tarafından verilen hükmün, kanun yolları denetiminden geçerek veya kanun yollarına başvuru sürelerinin başvuru yapılmadan geçirilmesi suretiyle kesinleşmesiyle karine olarak doğru olduğu kabul edilmektedir. Fakat bu durum hükmün mutlak doğruyu yansıttığı anlamına da gelmemektedir. Sonuçta hükmü meydana getiren hakim de bir insandır ve hakim ne kadar özenli davransa da hata yapma ihtimali bulunmaktadır. Yargılama sonucunda kurulan hükmün maddi gerçeği yansıtmaması halinde hatalı olduğu hususu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda yargılama her ne kadar kesin hükümle sonuçlanmış olsa bile adli hatanın düzeltilmesi gerekmektedir. Aksi durum Ceza Muhakemesinin asıl amacı olan maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla bağdaşmamaktadır. İçerisinde adli hata barındıran kesin hükme katlanılmasının beklenilmesi devlete, yargıya ve adalete olan saygıyı ve güveni azaltarak toplumsal barışa zarar vermektedir. Adli hatanın düzeltilmesi gerekliliği kesin hükmün değişmezliği kuralına istisna getirilmesini sağlayan olağanüstü bir kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesi kurumunun doğmasını zorunlu kılmıştır. Yargılamanın yenilenmesi kurumunun amacı kesin hükümde yer alan adli hatanın ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır.

Kesin hükmün istisnası olan yargılamanın yenilenmesine, istisnai olma özelliği nedeniyle sadece sınırlı hallerde başvurulabilmesi gerekmektedir. Kanun koyucu bu durumu dikkate alarak lehe ve aleyhe yenileme nedenlerini tahdidi olarak düzenleme yoluna gitmiştir. Belirtilen nedenlerin kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün değildir. Bu yenileme nedenlerinden herhangi birine dayanarak hükmü veren mahkemeye başvurulmasıyla yargılamanın yenilenmesi süreci başlamaktadır. İlk önce şekil bakımından inceleme yapılarak başvurunun kabule değer olup olmadığı hususunda karar verilmektedir. Başvurunun kabule değer olduğuna karar verilmesi halinde başvurunun esas bakımından incelenmesine geçilmektedir. Esas bakımından inceleme aşamasında da ileri sürülen yargılamanın yenilenmesi nedeninin, ilk yargılama sonucunda verilen hükmü değiştirme ihtimalinin bulunduğu kanaatine varılması halinde yargılamanın yenilenmesine ve davanın açılmasına karar verilmektedir. Bundan sonra istisnalar haricinde normal bir kovuşturma süreci başlamaktadır. Kovuşturma sürecinin sonunda da mahkeme ya ilk hükmün onaylanması kararı ya da ilk hükmün iptali ile yeni hüküm kurulması kararı vererek yenilenen yargılamayı sonlandırmaktadır.

Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi konulu incelememiz; Yargılamanın Yenilenmesi Kurumunun Esasları, Yargılamanın Yenilenmesi Nedenleri ve Yargılamanın Yenilenmesinin Usulü olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. İncelememizin birinci bölümünde yargılamanın yenilenmesi kavramı tanımlanarak hukuki niteliğine değinilmiştir. Yargılamanın yenilenmesi kurumuna duyulan ihtiyaç ceza muhakemesinin amacı ve kesin hüküm üçlemesinde bağlantı kurulmak suretiyle açıklanmıştır. Yargılamanın yenilenmesi yolunun ayırt edici özelliklerinin anlaşılabilmesi amacıyla diğer kanun yolları ile karşılaştırılması yapılmıştır. Yargılamanın yenilenmesinin konusunu oluşturan kesin hüküm kavramı somutlaştırılmaya çalışılarak hüküm türleri ele alınmıştır. Yargılamanın yenilenmesine engel olmayan haller kurum çerçevesinde değerlendirilerek incelenmiştir.

Yargılamanın yenilenmesi nedenleri başlığı altındaki ikinci bölümde lehe ve aleyhe yenilenme ayrımı üzerinde durularak, aleyhe yargılamanın yenilenmesine ilişkin öğretide ileri sürülen görüşlere değinilmiştir. Yargılamanın yenilenmesinin ortak nedenleri, sadece lehe yargılamanın yenilenmesi nedenleri ve sadece aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenleri ayrı ayrı kapsamlı bir şekilde tartışılmıştır. Yargılamanın yenilenmesinin usulü başlığı altındaki üçüncü bölümde ise; yargılamanın

yenilenmesinin usulünden bahsedilmiştir. Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru, yapılan başvurunun şekil ve esas bakımından incelenmesi ve yargılamanın yenilenmesi aşaması ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Yeniden yapılan yargılama sonucunda mahkeme tarafından verilen kararlar ve bu kararların etkileri incelenmiştir. Son olarak da incelememiz, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun konumuzla ilgili hükümleri çerçevesinde öğretide tartışmalı olan hususlara ilişkin düşüncelerimizin yer aldığı sonuç bölümüyle tamamlanmıştır.

BÖLÜM I

YARGILAMANIN YENİLENMESİ KURUMUNUN ESASLARI

1.1. YARGILAMANIN YENİLENMESİ KAVRAMI VE KURUMUN HUKUKİ NİTELİĞİ

1.1.1. Yargılamanın Yenilenmesi Tanımı

Yargılamanın yenilenmesi kurumuna yürürlükten kalkan 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda (CMUK) “muhakemenin iadesi” olarak yer verilmişken şu an yürürlükte bulunan 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) “yargılamanın yenilenmesi” olarak yer verilmiştir. CMK'nın madde gerekçesi olmadığından kavram değişikliğinin nedeni tam olarak anlaşılamamaktadır. Kanun yolu dava ve muhakemelerinde, hatta tali ceza dava ve muhakemelerinde olduğu gibi, kanunumuz muhakemenin yenilenmesinde de dava ve muhakeme tabirini kullanmamıştır¹.

Muhakeme ifadesi hem soruşturma evresini hem kovuşturma evresini içine alan geniş bir kavramdır. Yargılamanın yenilenmesi ifadesinin ise; yenileme kapsamı içerisinde sadece kovuşturma evresini aldığı, bu haliyle soruşturma evresini etkilemediği dikkate alınarak daha dar bir kavram olduğunu değerlendirmek mümkündür.

Mevzuatta ve Yargıtay kararlarında farklı farklı terimler kullanılmıştır. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu “yargılamanın iadesi” ifadesini kullanmayı tercih ederken 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ile 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu “yargılamanın yenilenmesi” ifadesini kullanmayı tercih etmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 11.03.2014 tarih, 2012/3- 909 Esas ve 2014/121 Karar sayılı ilamında yargılamanın yenilenmesini; “Bu açıklamalar ışığında yargılamanın yenilenmesini;

---

¹ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1488

kanunda sınırlı şekilde sayılan yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin en az birisine dayalı olarak kesinleşmiş bir hükümde adli kata bulunduğu iddiasıyla kural olarak hükmü veren mahkemeye başvurulmasıyla başlayan, hükmü veren hakim katılımı olmaksızın, mahkemece başvurunun şekil ve esas açısından kabulüne karar verilmesi halinde devam edilerek hükme konu sanık ve fiil hakkında yeniden kovuşturma yapılmasına imkan sağlayan olağanüstü bir kanun yolu olarak tanımlamak mümkündür.” şeklinde açıklamıştır.²

CMK’da yargılamanın yenilenmesi ifadesinin tanımı yapılmamıştır. Öğretide de bu ifadenin tanımı noktasında uzlaşma sağlanamamıştır. Bu bağlamda Ali Hakan Evik yargılamanın yenilenmesini “Başvuruya esas teşkil eden ve sanık aleyhine veya lehine olan olabilen yeni durumlar nedeniyle ortada kesinleşmiş bir hüküm olmasına karşın, yanlış verildiği düşünülen hükmün duruşma yapılarak veya yapılmaksızın yeniden ele alınmasını sağladığından, cezanın değiştirilmesi amacıyla başvurulamayan bu olağanüstü kanun yolu” olarak tanımlamıştır.³ Yine Hakan Gündüz yargılamanın yenilenmesini “Kesinleşen hükmü temellerinden sarsacak adli hata barındırdığı ileri sürülerek ve kanunda tahdidi olarak sayılan nedenlere dayalı olarak, ilgililerce hükmü veren mahkemeye başvurulmasının ardından, hükmü veren hakim veya hakimlerin katılımı olmaksızın talebin incelemesi ve kabul edildiği takdirde kovuşturma evresinin yenilenmesine olanak sağlayan kanun yolu” olarak ifade etmiştir.⁴

Öğretide ve yargı kararlarında yapılan tanımlar ile CMK’da yer verilen düzenlemeler dikkate alındığında yargılamanın yenilenmesi; ilgililerce kanunda tahdidi olarak sayılan yargılamanın yenilenmesi nedenlerine dayanılarak kesinleşen hükmün adli hata içerdiğinin ileri sürülmesi üzerine bu iddianın hükmü veren hakim veya hakimlerin katılımı olmaksızın incelenmesi ve kabule değer görülmesi ile kesinleşen hükümde yer alan sanık ve sanığın bu eylemi hakkında yeniden kovuşturma yapılmasına olanak sağlayan olağanüstü kanun yoludur.

---

² UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 08.01.2020

³ Evik, H. A. (2015). Somut Bir Olaydan Hareketle “Yargılamanın Yenilenmesi” Müessesesine Yönelik Bir Değerlendirme. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 2-1, sayfa 101

⁴ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 23

1.1.2. Yargılamanın Yenilenmesinin Hukuki Niteliği

Kanun yolları, yargılama makamları tarafından verilen ve hukuka aykırı veya yanlış olduğu ileri sürülen kararların, kural olarak, başka bir makam tarafından tekrar incelenmesini sağlayan yasal yollardır.⁵ Kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulabilen yasal yollar olağan kanun yolu olarak adlandırılırken kesinleşmiş kararlara karşı başvurulabilen yasal yollar olağanüstü kanun yolu olarak adlandırılmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi kurumu 5271 Sayılı CMK'nın Altıncı Kitabının Üçüncü Kısımının Üçüncü Bölümünde "Olağanüstü Kanun Yolları" başlığı altında düzenlenmiştir. Böylece kurumun olağanüstü bir kanun yolu olduğu kanunla açıklık kazanmıştır. Yargılamanın yenilenmesi kurumu istisnai bir kurumdur. Bu yol hukuksal kesinlik kuralının adalet yararına sınırlandırılmasına yönelik bir istisna oluşturmaktadır.⁶ Muhakeme sürecinde derece olarak yer almamaktadır. Çünkü hükmü değiştiren veya ortadan kaldıran kurum aynı mahkemedir.⁷

Yürürlükten kalkan CMUK döneminde yargılamanın yenilenmesi kurumunun hukuki niteliği konusunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni ise CMUK'ta kanun yolu başlığı altında sadece itiraz ve temyiz kurumlarının düzenlenmiş olmasıdır. Kanun yolu başlığı altında yargılamanın yenilenmesi kurumunun düzenlenmemiş olması öğretide dar anlamda kanun yolu ve geniş anlamda kanun yolu olmak üzere ikili bir ayırım yapılmasını gerektirmiştir.

Dar anlamda kanun yolu görüşünü savunanlara göre; kesinleşmemiş olan kararlara karşı kanun yoluna başvurulabildiğinden kanunda kanun yolu başlığı altında düzenlenmemiş olan yargılamanın yenilenmesi kurumu kanun yolu olarak kabul edilememektedir. Kaldı ki bu görüşe göre, kanun yollarına başvuru süre sınırına tabi iken yargılamanın yenilenmesi kurumunda herhangi bir süre sınırı olmaması da aradaki farkı göstermektedir. Geniş anlamda kanun yolu görüşünü savunanlara göre ise; her ne kadar yargılamanın yenilenmesi kurumu kanunda kanun yolu olarak düzenlenmemiş ise de, kanun yollarının amacının hükümdeki hatayı ortadan kaldırmak olduğu dikkate alındığında yargılamanın yenilenmesinin de kesin hükümdeki hatayı ortadan kaldırma amacı taşıması nedeniyle olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

⁵ Centel, N, Zafer, H. (2013, Eylül). Ceza Mahkemesi Hukuku. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 279.

⁶ İlkiz, F. (2009). Anayasa Madde 90 ve Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Muhakemesi Kanununun 3 Yılı Teorisi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar - Sempozyum*. Türk Ceza Derneği, sayfa 495.

⁷ Soyaslan, D. (2007). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 573.

Yargılamanın yenilenmesi kurumunun CMK’da olağanüstü kanun yolu olarak düzenlenmiş olması yukarıda belirtilen görüş ayrılıklarını sona erdirmiştir. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 11.03.2014 tarih, 2012/3-909 Esas ve 2014/121 Karar sayılı kararında da “..... Yargılamanın yenilenmesi ancak kesinleşmiş hükümlerde başvurulacak bir yol olup hukuki niteliği itibarıyla CMK.’nun sistematığı, düzenleniş şekli ve düzenlendiği yer dikkate alındığında tereddütsüz olağanüstü bir kanun yoludur.” şeklindeki ifadelerle yer verilerek yargılamanın yenilenmesi kurumunun olağanüstü bir kanun yolu olduğu belirtilmiştir.⁸ Böylece kanunda yargılamanın yenilenmesi kurumuna ilişkin hüküm bulunmayan hallerde kanun yollarına ilişkin genel hükümlerden yararlanma imkanı ortaya çıkmıştır.

1.2. YARGILMANIN YENİLENMESİNE DUYULAN İHTİYAÇ

1.2.1. Ceza Muhakemesinin Amacı

Devletin cezalandırmak sübjektif hakkı ile sanığın hürriyet hakkı arasındaki çatışmayı çözmek ceza yargılamasına bırakılmıştır.⁹ Ceza Muhakemesi Hukuku kişi özgürlüğü ile toplum güvenliği arasındaki dengeyi kişi haklarını koruma altına almak suretiyle maddi gerçeğe ulaşarak kurmaya çalışmaktadır. Geçmişte yaşanmış ve bitmiş bir olayın veya olaylar bütünüünün deliller aracılığıyla ortaya konulmuş haline, maddi gerçek denir.¹⁰ Hem bireylerin hem toplumun menfaatlerini korumak, gerçeğe uygunluk demek olan hakikati araştırmakla mümkün olur.¹¹ Hakikatin araştırılması sırasında bazı hakların da koruma altına alınması gerekmektedir. Merkezi kavramı doğru hüküm olan ceza hukuku, maddi gerçek olarak adlandırılan gerçeği ortaya çıkarmaya çalışırken, bu maddi gerçek şüphesiz ne pahasına olursa olsun ortaya çıkarılacak maddi gerçek olmayıp, insan - sanık haklarına uygun ve hukuk kuralları çerçevesinde ulaşılmaya çalışan amaç olarak bir maddi gerçektir.¹² Yani ceza muhakemesinin amacı sadece maddi gerçeği ortaya çıkarmak değildir. Bunun yanında suçlunun cezalandırılması, sanık haklarının korunması, hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin hükme esas alınmaması ve bozulan menfaatler dengesinin yeniden sağlanması da amaçlanmaktadır.

⁸ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 10.01.2020.

⁹ Akbulut, İ., (2018, Ekim). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul: Legal Yayıncılık, sayfa 1.

¹⁰ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 5.

¹¹ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 74.

¹² Ünver, Y., Hakeri, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 43.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu birçok kararında ve 27.06.2019 tarih, 2017/13-321 Esas ve 2019/505 Karar sayılı ilamında “ceza muhakemesinin amacını” her somut olayda kanuna ve usulüne uygun olarak toplanan delillerle maddi gerçeğe ulaşip adaleti sağlamak, suç işlediği sabit olan faili cezalandırmak, kamu düzeninin bozulmasının önüne geçebilmek ve bozulan kamu düzenini yeniden tesis etmek” şeklinde açıklamıştır.¹³ Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirildiği iddia edilen eylemin işlenip işlenmediğinin, işlenmiş ise failin ve mağdurun kim olduğunun, failin cezai ehliyetinin bulunup bulunmadığının somut belgelerle ortaya konulması gerekmektedir. Bunların ortaya konulması sonucunda mahkeme tarafından eylemin suç oluşturduğu kanaatine varılması halinde verilen hükümlerle ilk derece yargılaması sona ermektedir. Dolayısıyla muhakemenin faili durumundaki kişinin durumu başlangıçta belirsizdir ve suçlu olduğu kadar suçsuz olma ihtimali de mevcuttur.¹⁴ Ceza muhakemesi yoluyla her türlü ihtimal dikkate alınarak belirsizlik giderilip maddi gerçeğe ulaşılmaya çalışılmaktadır. Ceza muhakemesi gerçeğin dışına değil, içine bakar, yani şeklini değil, maddesini araştırır.¹⁵ Maddi gerçeğe tam olarak ulaşılması neticesinde kurulan hüküm ceza yaptırımlarına işlevsellik kazandırmaktadır. Çünkü bu şekilde suçlunun ıslahı sağlandığı gibi cezai yaptırımın getirdiği korkutucu güç sayesinde toplumda suç işleme düşüncesi bulunan bireyler engellenmiş olmaktadır.

1.2.2. Hükümün Kesinleşmesine Duyulan İhtiyaç

Suç şüphesiyle devreye giren ceza muhakemesi sonucunda verilen hükümlerle uyuşmazlık çözüme kavuşturulmaktadır. Böylece tezle başlayan, sentezle sergilenen kolektif faaliyet olan muhakeme, hakimin ‘sentezi’ ile son bulur.¹⁶ Hüküm, mahkemenin kural olarak duruşmanın sonucunda verdiği ve uyuşmazlığı çözen ilk derece yargılamasını sona erdiren kararını ifade eder.¹⁷ Erem kesin hükmü ve amacını; “*Bütün beşeri faaliyetlerde olduğu gibi, davaların da bir sonu olmalıdır. Dava uzayıp gidemez. Böyle bir dava sosyal huzuru bozar. İşte bu sebeple bir davanın kesin*

¹³ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 11.01.2020.

¹⁴ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 15.

¹⁵ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 74.

¹⁶ Akbulut, İ., (2018, Ekim). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul: Legal Yayıncılık, sayfa 7.

¹⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 21.

olarak bitmesi lazımdır. Hükümlerin 'kesin hüküm' imtiyazından faydalanmaları bundandır. Bir bakıma kesin hüküm, mahkeme hükmünün kanun hükmüne inkılap etmesidir."¹⁸ demek suretiyle açıklamıştır. Mahkeme veya hakim tarafından kurulan hüküm bazen maddi gerçeğe doğru bir şekilde ulaşılamaması nedeniyle bazen de maddi gerçeğe doğru bir şekilde ulaşılmış olmasına rağmen yanlış hukuki değerlendirme yapılması nedeniyle hatalı olabilmektedir. Bu hatanın ortadan kaldırılması amacıyla kanun koyucu, üst dereceli mahkemeler tarafından denetim yapılması imkanını getirmiştir. Fakat hükmün doğru olup olmadığının sürekli olarak tartışılması da mümkün değildir. Ceza yargılamasında asıl amaç maddi gerçeğe ulaşmaktır, kesin hüküm ise toplumsal gereklilik nedeniyle var olan bir sınırlamadır.¹⁹ Çünkü şüphenin sürekli olarak canlı tutulması bireylerin tedirgin olmasına neden olup toplumsal barışı ve güvenliği engellemektedir. Usul ekonomisi ilkesine aykırı olarak yargı makamları tarafından sürekli aynı mesele üzerinde tartışılması farklı hükümler kurulmasına sebebiyet vereceğinden bireylerin hangi hükmün doğruyu yansıttığı hususunda sorgulama yapmasına ortam hazırlamaktadır. Bu da zamanla bireyin yargıya ve devlete olan güveninin zedelenmesine neden olmaktadır.

Ceza muhakemesinin bir yerde sonlandırılmasının gerekli olması kesin hüküm kurumunu ortaya çıkarmıştır. Kesin hüküm, kararın kesin olarak doğru olduğunu anlatmaz, sadece kural olarak doğruluğu yeniden tartışılmayan kararı ifade eder.²⁰ Hükmün kesinleşmesiyle karine olarak maddi gerçeğe ulaşıldığı kabul edilmektedir. Kesin hüküm şekli kesinlik ve maddi kesinlik olmak üzere iki sonuç ortaya çıkarmaktadır. Şekli kesinlik, hüküm açısından artık olağan yasa yolu bulunmadığını, kural olarak değiştirilmesinin söz konusu olamayacağını ifade ederken, maddi kesinlik hükmün içeriğine ilişkin olup diğer kişi, kurum ve yerlerce dikkate alınması demektir.²¹ Verilen kesin hükme konu olan fiilden dolayı aynı kişi hakkında yeniden yargılama yapılamayacağı ilkesi yani non bis in idem ilkesi gereği kovuşturma aşaması tamamlanarak hükmün infaz aşaması başlamaktadır. Bu hususlar Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 25.02.2020 tarih, 2019/15-64 esas ve 2020/132 Karar sayılı

---

¹⁸ Erem, F. (1962). Muhakemenin Yenilenmesi Hakkında Genel Bilgiler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19, 1-4, sayfa 717

¹⁹ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 20

²⁰ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 22

²¹ Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 27

ilamında “..... Kamu düzeninin sağlanması, davaların bir noktada sonra ermesi sonucunu, yani kesin hükmü doğurmuştur. Kesin hükümle birlikte artık yargılamaya konu sorun çözülerek, maddi gerçeğe ulaşıldığından kesin hükümle sonuçlanmış bir ihtilaf kural olarak yeniden yargılama konusu yapılamayacaktır..... ” şeklindeki ifadelerle ortaya konulmuştur.²² Böylece usul ekonomisi sağlanarak toplum tarafından yargı otoritesinin gücü fark edilmektedir. Gerçekten, yargının otoritesi, bir mahkeme tarafından olayın şu veya bu suretle belirlenmesinin artık mahkemelerce bir daha ele alınıp ispat konusu olamamasını, bir diğer söyleyişle diğer mahkemeleri bağlamasını gerektirir.²³ İyi bir kesin hüküm, adalet ve hukuki güvenlik kavramlarını dengede tutabilen bir kesin hükümdür.²⁴ Sanığın aynı konu hakkında sürekli olarak yargılanmasının önüne geçilmesi kişi özgürlüğü temelinde hukuki güvenliği sağlamaktadır.

1.2.3. Kesin Hükümde Bulunan Adli Hatanın Giderilmesi

Mahkeme tarafından verilen hüküm kanun yolları tüketilerek kesinleşmiş olsa bile verilen hükümde maddi veya hukuki bir hata bulunabilmektedir. Hata eylemin sübutuna ilişkin olabileceği gibi yapılan hukuki değerlendirmeye ilişkin de olabilmektedir. Kanun yolları bu hataların azalmasını sağlasa da yapılan hataları tamamen ortadan kaldırmamaktadır. Uyuşmazlığı kesip atan ‘yargı’larda adli hata denilemeyen bir yanlışlık yapılmış olduğu sonradan anlaşılabilir.²⁵ Yargılamanın yenilenmesi yolu kanunda sınırlı sayıda sayılan hallerde, yapılan adli hataların düzeltilmesini sağlamaktadır. Böylece hukuki güvenliğin yanında adalet de tam olarak yerine getirilmiş olmaktadır.

Adli hata kavramı, yasal bir tanımı bulunmasa da yargılanan konunun gereklerine aykırı biçimde sanık lehine veya aleyhine hükmün sonuç doğurması olarak açıklanmakta ve adli hatanın ancak hüküm kesinleşip uygulanmaya başladıktan sonra ortaya çıkabileceği belirtilmektedir.²⁶ Adli hatadan bahsedebilmek için öncelikli olarak hükümde maddi veya hukuki bir hatanın mevcut olması gerekmektedir. Eylemin gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleşmiş ise hangi şartlarda,

²² UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 11.03.2020

²³ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 774

²⁴ Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 635

²⁵ Kunter N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1476

²⁶ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 30

kim tarafından ve ne zaman gerçekleştiği hususlarına verilen cevaplarda yapılan hatalar maddi hatayı oluşturmaktadır. Ceza hukuku kurallarının ve ceza muhakemesi hukuku kurallarının yanlış uygulanması ise hukuki hatayı oluşturmaktadır. Öte yandan hatanın; önemli, ciddi olması aranmaktadır.²⁷ Hükümde yer alan maddi veya hukuki hatanın adli hata olarak değerlendirilebilmesi için hükmün esasını etkileyerek olması gereken hükümden farklı olarak sanığın lehine veya aleyhine olacak şekilde hüküm kurulmasına sebebiyet vermiş olması gerekmektedir. Yine son olarak hatanın adli hata olarak kabul edilebilmesi için verilen hükmün kesinleşmiş olması da şarttır.

Adli hatanın mevcudiyeti kesin hükümden beklenen faydaya engel oluşturacağından kesin hükmün ortadan kaldırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Her şeyden önce kesinleşmiş bir hükmün, doğru ve maddi gerçeğe uygun olduğu, yargılamanın hukuka uygun yürütüldüğü, meşru olduğu, adaletin tecelli ettiği varsayımının, bu konudaki inancın kamu vicdanında tahribata uğraması, bozulan hukuk düzeninin yeniden tesis edilmesi ve hukuk barışının yeniden sağlanmasını zorunlu kılar.²⁸ Maddi gerçeğin tespit edilmesi ve kesin hükmün ortadan kaldırılması ise ancak yargılamanın yenilenmesi kanun yolu ile mümkün olabilmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da 11.03.2014 tarihli 2012/3-909 Esas ve 2014/121 Karar sayılı ilamında yer alan “Hükümün kesinleşmesinden sonra ortaya çıkan maddi olaylar kesin hükmün maddi gerçeği yansıttığı kabulünü ve kesin hükmün ispatla ilgili temellerini sarsabilecektir.”²⁹ Bu durumda, bir yanda kesin hüküm, diğer yanda ise adli hatanın düzeltilmesi zorunluluğu söz konusu olacaktır. Bu iki değerden birinin tamamen göz ardı edilmesi mümkün olmadığından kanun koyucu maddi temelleri sarsılmış kesin hükümden fedakârlık yapmak zorunda kalmış ve bunun şartlarını belirlemiştir. Bu açıdan yargılamanın yenilenmesi kesin hükmün dokunulmazlığının istisnasını oluşturmaktadır.” şeklindeki açıklamasıyla yargılamanın yenilenmesi yoluna duyulan ihtiyacı ortaya koymuştur.

---

²⁷ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 30

²⁸ Yenidünya, C. A., İçer, Z. (2016). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 835

²⁹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 20.01.2020

1.3. YARGILAMANIN YENİLENMESİ KURUMUNUN KANUN YOLLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

1.3.1. Olağan Kanun Yolları İle Karşılaştırılması

Hakim veya mahkeme tarafından verilen kararlardaki hukuka aykırılıkların giderilerek kararın doğruluğunun sağlanması amacıyla kanun yoluna başvurma hakkı tanınmıştır. 5271 Sayılı CMK'nın düzenlemelerine göre kesinleşmemiş hüküm ve kararlara karşı başvurulabilen kanun yolları olağan kanun yollarıdır. Türk Hukuk sisteminde olağan kanun yolları itiraz, istinaf ve temyiz kanun yollarıdır.

1.3.1.1. İtiraz

İtiraz, kural olarak hakim kararlarına, kanunda açıkça gösterilen hallerde mahkemenin son karardan önce verdiği kararlara karşı, kanunda belirtilen kişiler tarafından kararda bir hukuka aykırılık bulunduğu iddiasıyla yapılan başvuru üzerine, söz konusu kararın maddi ve hukuki yönden bir başka yargı merci tarafından incelemesini sağlayan, kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulabilen olağan kanun yoludur.³⁰ İtiraz kurumu 5271 Sayılı CMK'nın 267-271'inci maddelerinde düzenlenmiştir. İtiraz kanun yoluna kararın taraflara tebliğinden veya tefhiminden itibaren yedi günlük süre içerisinde başvurulması gerekmektedir. İtiraz kararı veren hakim veya mahkemeye yapılmaktadır. İtirazın, itiraza konu kararın kesinleşmesini ve infazını engelleme etkisi yoktur.³¹ Ancak kararına itiraz edilen veya kararı inceleyecek merci, kararın yerine getirilmesinin geri bırakılmasına karar verebilir.³² Kararına itiraz edilen hakim veya mahkeme itirazı yerinde görürse kararını düzeltmektedir. İtirazı yerinde görmezse en çok üç gün içinde itirazı incelemeye yetkili olan mercie göndermektedir. Mercii CMK'nın 271/1 maddesi gereğince itiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar vermektedir.

Kural olarak hakim kararlarına ve kanunun belirttiği hallerde mahkeme kararlarına karşı itiraz kanun yoluna başvurulabilirken, yargılamanın yenilenmesi yoluna ancak mahkeme kararlarına karşı başvurulabilmektedir. İtiraz kanun yoluna başvurabilmek için kararın kesinleşmemiş olması gerektiği halde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmek için kararın kesinleşmiş olması gerekmektedir.

³⁰ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 62

³¹ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 746

³² Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 62

İtiraz kanun yoluna başvuru hakkı yedi günlük süreye tabi iken yargılamanın yenilenmesi yolunda İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali nedeniyle yapılan yargılamanın yenilenmesi haricinde herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. İtiraz kanun yolu ile yargılamanın yenilenmesi yolu hukuka aykırı kararı ortadan kaldırmayı sağlamaktadır. İtiraz kararı veren hakim veya mahkemeye sunulurken yargılamanın yenilenmesi talebi hükmü veren mahkemeye sunulmaktadır. İtiraz yerinde görülürse merci CMK'nın 271/2 maddesi gereğince aynı zamanda itiraz konusu hakkında da karar vermektedir. Yargılamanın yenilenmesi talebi ise uygun görülürse mahkeme yeni bir karar vermek suretiyle önceki kesin hükümde bulunan hukuka aykırılığı gidermektedir.

1.3.1.2. İstinaf

İstinaf kanun yoluna mülga CMUK döneminde yer verilmemişken CMK ile hukuk sistemimizde yer almıştır. İstinaf kanun yolu 5271 Sayılı CMK'nın 272-285'inci maddelerinde düzenlenmiştir. İstinaf kanun yolu; ilk derece mahkemeleri tarafından verilen kesinleşmemiş kararlarda bölge adliye mahkemeleri tarafından maddi ve hukuki yönden inceleme yapılmasını sağlayan üst ikinci derece kanun yoludur. İstinaf kanun yolunda, ilk derece mahkemelerinin son kararlarını gerek maddi gerekse hukuki denetimini yapan bölge adliye mahkemesi, kararda bir hukuka aykırılık tespit etmesi ve bu hukuka aykırılık halinin CMK'nın 289. maddesinde belirtilen kesin hukuka aykırılık hallerinden olmaması halinde, CMK'nın 280/1-c. maddesi gereğince davanın yeniden görülmesine ve duruşma açılmasına karar verecek, duruşma sonucunda gerektiğinde CMK'nın 280/2. maddesi gereğince ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak, yeniden hüküm kuracaktır.³³ İstinaf istemi CMK'nın 273. maddesi gereğince, hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren mahkemeye bir dilekçe verilmesi veya zabıt katibine bir beyanda bulunulması suretiyle yapılmaktadır. İstinaf kanun yolunda inceleme bölge adliye mahkemeleri tarafından gerçekleştirilirken yargılamanın yenilenmesi yolunda inceleme ilk derece mahkemeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. İstinaf kanun yoluna başvurabilmek için kararın kesinleşmemiş olması gerektiği halde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmek için kararın kesinleşmiş olması gerekmektedir.

³³ Artuç, M., Elmas, M. T. (2017, Ocak). *Ceza Mahkemesinde Duruşma Yöntemi ve İstinaf*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 361

İstinaf kanun yoluna başvuru hakkı yedi günlük süreye tabi iken yargılamanın yenilenmesi yolunda İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin veya eki protokollerin ihlali nedeniyle yapılan yargılamanın yenilenmesi haricinde herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. CMK'nın 275. maddesine göre, süresi içinde yapılan istinaf başvurusu, hükmün kesinleşmesini ve buna bağlı olarak hükmün infaz edilmesini engeller.³⁴ CMK'nın 312. maddesi gereğince yargılamanın yenilenmesi istemi ise hükmün infazını ertelememektedir. Fakat mahkeme, infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilmektedir.

1.3.1.3. Temyiz

Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma kararı dışında verdikleri kesin olmayan hükümleri aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir. Temyiz kanun yoluna ilişkin düzenlemelere CMK'nın 286-307. maddelerinde yer verilmiştir. Temyiz kanun yolunda inceleme yapma yetkisi Yargıtay'da olmasına karşın yargılamanın yenilenmesi yolunda inceleme yapma yetkisi ilk derece mahkemelerine aittir. Yargıtay uyuşmazlık konusu üzerinde maddi yönden değerlendirme yapmaksızın sadece hukuka uygunluk yönünden değerlendirme yapmaktadır. Temyiz merci olan Yargıtay'ın görevi, içtihat hukuku oluşturmaktır.³⁵ Temyiz kanun yolu bu yönüyle hem maddi hem hukuki yönden inceleme yapan yargılamanın yenilenmesi yolundan ayrılmaktadır.

Yargıtay tarafından bölge adliye mahkemesi kararının hukuka uygun bulunması halinde temyiz isteminin esastan reddine karar verilmektedir. Hukuka uygun bulunmaması halinde ise temyiz dilekçesinde belirtilen hukuka aykırılıklar ve Yargıtay tarafından tespiti gerçekleştirilen diğer hukuka aykırılıklar belirtilerek bozma kararı verilmektedir. Bozma kararına karşı ilk derece mahkemelerinin ve bölge adliye mahkemelerinin direnme hakkı bulunmaktadır. Fakat Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen kararlara karşı direnilmesi mümkün değildir. Temyiz kanun yoluna başvurulması için verilen kararın kesinleşmemiş olması gerektiği halde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması için kararın kesinleşmiş olması gerekmektedir. Temyiz kanun yoluna başvuru hakkı on beş günlük

---

³⁴ Artuç, M., Elmas, M. T. (2017, Ocak). *Ceza Mahkemesinde Duruşma Yöntemi ve İstinaf*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 406

³⁵ Artuç, M., Elmas, M. T. (2017, Ocak). *Ceza Mahkemesinde Duruşma Yöntemi ve İstinaf*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 363

süreye tabi iken yargılamanın yenilenmesi yolunda İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali nedeniyle yapılan yargılamanın yenilenmesi haricinde herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. Temyiz yoluna başvurmakla hükmün kesinleşmesi önlendiğinden, hükmün infazı kesinleşinceye kadar mümkün değildir.³⁶ Oysa CMK'nın 312. maddesi gereğince yargılamanın yenilenmesi istemi hükmün infazını ertelememektedir. Fakat mahkeme, infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilmektedir.

1.3.2. Olağanüstü Kanun Yolları ile Karşılaştırılması

Olağanüstü kanun yolu, mahkeme veya hakim tarafından verilen hükümlerin kesinleşmesinden sonra kesinleşen hükmün incelenmesine olanak sağlamaktadır. 5271 Sayılı CMK'da olağanüstü kanun yolları olarak Cumhuriyet başsavcısının itiraz yetkisi, kanun yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesi kurumları düzenlenmiştir. Mülga CMUK'ta yer alan karar düzeltme yoluna 5271 Sayılı CMK'da yer verilmemiştir.

1.3.2.1. Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi CMK'nın 308. maddesinde düzenlenmişken 30145 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 7035 Sayılı Kanun'un 23. maddesi ile 20.07.2017 tarihinde kanuna eklenen 308/A maddesi ile de Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler gereği sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına itiraz yetkisi tanınırken Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığında görevli bulunan tüm savcılara itiraz yetkisi tanınmıştır. Yargılanmanın yenilenmesi yoluna ise hükümlü, hükümlü ölmüş ise hükümlünün kanunda sayılan yakınları ve bunların yokluğu halinde Adalet Bakanı doğrudan başvurabilmektedir. CMK'nın 308. maddesinde sadece ceza dairesi kararlarına karşı Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yoluna başvurabileceği belirtilmiş olmasına rağmen bu kararların içeriğine değinilmemiştir. Ancak, CMK m. 308'in, Yasa'da "Olağanüstü Kanun Yolları" başlığı altında yer aldığı düşünülürse, sadece onama kararlarına karşı bu yola gidilebileceği; hükmün kesinleşmesini engelleyen bozma kararlarına karşı bu yola

---

³⁶ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 27

gidilemeyeceği sonucuna ulaşılır.³⁷ Çünkü olağanüstü kanun yolu, sadece kesinleşmiş kararlara karşı başvurulabilen bir kanun yoludur. Mülga CMUK’da olağan kanun yolu - olağanüstü kanun yolu ayrımı yapılmadığından ve “Kanun Yolları” başlığı altında Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi de düzenlendiğinden bu yetkinin kesinleşmemiş kararları da kapsadığı düşünülerek Mülga CMUK döneminde bozma kararlarına karşı itiraz yoluna gidilmiştir. Bu durum Cumhuriyet Başsavcısının itirazının hukuki niteliği konusunda tartışmalara neden olmuştur. 5271 Sayılı CMK’da Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisinin “Olağanüstü Kanun Yolları” başlığı altında düzenlenmesi ile bu tartışmalar sona ermiştir.

Yargıtay ceza dairelerinden biri tarafından verilen ve kesin nitelikte bulunan kararlara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı resen veya istem üzerine ilamın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Yargıtay Ceza Genel Kurulu’na itiraz edebilmektedir. Sanığın lehine olan itirazlarda ise süre şartı aranmamaktadır. Aynı şekilde Bölge Adliye Mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı resen veya istem üzerine kararın kendisine verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilmektedir. Sanığın lehine olan itirazlar da ise süre şartı aranmamaktadır. Yargılamanın yenilenmesi yolunda sanığın lehine veya aleyhine olduğuna bakılmaksızın İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme’nin veya eki protokollerin ihlali nedeniyle yapılan yargılamanın yenilenmesi haricinde herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. Ayrıca yargılamanın yenilenmesine konu hükmün ne şekilde kesinleştiğinin de bir önemi yoktur. Gerek Cumhuriyet Başsavcısının itirazı ve gerekse de yargılamanın yenilenmesi, sanığın/hükümlünün lehine ve aleyhine başvurulabilecek olağanüstü kanun yolları olup; hukuka aykırılığın giderilmesini sağlayacak başka bir yol varsa bu yollara gidilemez.³⁸

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının maddi veya hukuki hataya ilişkin itirazı üzerine daire itirazı incelemekte, yerinde görmesi halinde kararını düzeltmekte, aksi taktirde ise dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kurulu’na göndermektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu itirazı yerinde görmezse itirazı esastan reddetmekte, yerinde görürse daire yerine geçerek karar vermektedir. Ceza Genel Kurulu, genel esaslara göre, önce davanın kabulü konusunda bir karar vermeli, kabul ettiği takdirde ileri

³⁷ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 781

³⁸ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 30

sürülen nokta ve gerekçeleri incelemeli, bunlar dışına çıkmamalıdır.³⁹ Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının maddi veya hukuki hataya ilişkin itirazı üzerine yine daire itirazı incelemekte, yerinde görmesi halinde kararını düzeltmekte, aksi taktirde ise itirazı reddetmektedir. İtirazın reddine ilişkin kararlar kesindir. Yargılamanın yenilenmesi yolunda ise talep, kararı veren ilk derece mahkemesi tarafından değerlendirilmektedir. Cumhuriyet Başsavcısının itirazı dosya üzerinden incelenirken yargılamanın yenilenmesi yolunda talebin dosya üzerinden incelenmesi neticesinde uygun görülmesi halinde ilk derece mahkemesi tarafından duruşma açılarak kovuşturma gerçekleştirilmektedir. Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yoluna başvurusunun infaza etki edip etmeyeceğine dair CMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat sanık lehine itirazlarda süre şartı aranmadığından Cumhuriyet Başsavcısının itirazının infazın durdurulmasına veya geri bırakılmasına neden olmadığı anlaşılmaktadır. Oysaki yargılamanın yenilenmesi yolunda mahkeme infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilmektedir.

1.3.2.2. Kanun Yararına Bozma

Hakim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümlere karşı Adalet Bakanlığı ve hükümlünün cezasının kaldırılmasını veya daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiren hallerde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı kanun yararına bozma yolunu kullanabilmektedir. Kanun yararına bozma yolu CMK'nın 309 ve 310. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu maddelerde yer alan düzenlemeler gereğince kanun yararına bozma yolu sadece Adalet Bakanlığı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından kullanılabilmesine rağmen yargılamanın yenilenmesi yolu hükümlü, hükümlü ölmüş ise hükümlünün kanunda sayılan yakınları ve bunların yokluğu halinde Adalet Bakanı tarafından doğrudan kullanılabilir. Ayrıca yargılamanın yenilenmesi yolunda hükmün ne şekilde kesinleştiğinin önemi de bulunmamaktadır.

Adalet Bakanlığı karar veya hükümde yer alan hukuki hatanın yasal nedenlerini yazılı olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise bu nedenleri aynen belirterek talebi Yargıtay ilgili ceza dairesine göndermektedir. İlgili ceza dairesi dosya üzerinden inceleme yaparak talebi uygun görmesi halinde kararın veya hükmün kanun yararına

---

³⁹ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 941

bozulmasına karar vermektedir. Hükümde yer alan maddi veya hukuki hata nedeniyle yapılan yargılamanın yenilenmesi talebi ise kararı veren mahkeme tarafından dosya üzerinden incelenerek değerlendirilmektedir. Talebin uygun görülmesi halinde ise ilk derece mahkemesi tarafından duruşma açılarak kovuşturma yapılmaktadır. Karar veya hükümden sonra ortaya çıkan ya da bu ana kadar mahkemeye bildirilmeyen sebeplere dayanarak kanun yararına bozma istenemez; bu durumda ancak yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna gidilebilir.⁴⁰

Kanun yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesi kanun yollarına hem sanığın lehine hem sanığın aleyhine olarak başvurulabilmektedir. Kanun yararına bozma yolunda ve yargılamanın yenilenmesi yolunda başvuru için İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin veya eki protokollerin ihlali nedeniyle yapılan yargılamanın yenilenmesi haricinde herhangi bir süre şartı aranmamaktadır. Kanun yararına bozma yoluna başvurulmuş olması infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına neden olmamaktadır. Oysaki yargılamanın yenilenmesi yolunda mahkeme infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilmektedir.

1.4. YARGILAMANIN YENİLENMESİNİN KONUSU

1.4.1. Hüküm

1.4.1.1. Hüküm Kavramı

Yargılamanın yenilenmesi kurumunu düzenleyen CMK'nın 311. ve 314. maddelerinden anlaşılacağı üzere yargılamanın yenilenmesi kurumunun konusu kesinleşen hükümdür. Hükümün yargı halini almış olması lazımdır.⁴¹ Ancak belirtmek gerekir ki; bu kuralın bir istisnası bulunmaktadır: Yabancı ülke mahkemelerince verilmiş ve kesinleşmiş hükümler aleyhine Türk mahkemelerinde muhakemenin yenilenmesi yoluna başvurulamaz.⁴² Çünkü kanaatimizce, her ülke sistemi yargılamanın yenilenmesi kurumunun kabulü ve uygulanma şartları bakımından birbiriyle farklılık göstermektedir. Kaldı ki; ülkemiz mevzuatı gereğince, yargılamanın yenilenmesi talebinin sunulduğu ve incelendiği

---

⁴⁰ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 32

⁴¹ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1487

⁴² Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 35

mahkemenin hükmü veren mahkeme olduğu dikkate alındığında yabancı ülke mahkemelerince verilmiş ve kesinleşmiş hükümler nedeniyle ülkemiz mahkemelerine yargılamanın yenilenmesi amacıyla başvurulamayacağı açıktır.

Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmek için mahkemeler tarafından verilmiş bir hüküm olması ve bu hükmün kesinleşmiş bulunması gerekmektedir. Hüküm, mahkemelerin kural olarak duruşmanın sonunda verdiği, muhakemeyi sona erdiren ve hüküm olduğu kanunda belirtilen kararlar şeklinde tanımlanabilir.⁴³ CMK'nın 223. maddesinde duruşma sonucunda verilen hangi kararların hüküm olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Bu düzenleme gereğince beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkumiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşme kararı hükmüdür. CMK'nın 223. maddesinin 10. fıkrası da adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararını kanun yolu bakımından hüküm olarak kabul etmiştir. 10. fıkarda yer alan düzenleme görevsizlik kararının hüküm olarak kabul edilmemesinin istisnasıdır.

Verilen bir kararın hüküm olarak kabul edilebilmesi için duruşma sonunda mahkeme tarafından verilmiş olması gerekmektedir. İddianamenin iadesi kararı, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı, mahkemenin hükümden önce kurduğu ara kararları bu kapsamda değerlendirilemeyeceğinden bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Yine verilen bir kararın hüküm olarak değerlendirilebilmesi için mahkemenin verdiği kararlar uyuşmazlığı bir çözüme kavuşturarak dosyadan el çekmesi lazımdır. Durma kararı ve görevsizlik kararı ile kovuşturma sona ermediğinden verilen bu kararlar hüküm olarak kabul edilememektedir. Hüküm olarak kabul edilemediklerinden bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmak da mümkün olmamaktadır. Aynı durum Yargıtay kararları bakımından da geçerlidir. Yargıtay tarafından verilen ret, onama veya bozma kararları CMK'nın 223. maddesi anlamında hüküm niteliğine sahip değildir. Dolayısıyla Yargıtay'ın temyizdeki ret, onama veya bozma kararları için yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunulamaz.⁴⁴ Bölge Adliye Mahkemesi tarafından yapılan istinaf incelemesi sonucunda verilen kararlara da değinmekte fayda bulunmaktadır. Bölge Adliye Mahkemesi tarafından hüküm kurulan hallerde bu hükme karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilirken istinaf

---

⁴³ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 35

⁴⁴ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 52

başvurusunun reddine veya dosyanın bozulmasına ve geri gönderilmesine karar verilen hallerde ortada bir hüküm bulunmadığından yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilememektedir.

Yine CMK'nın 223. maddesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına yer verilmediği dikkate alındığında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının hüküm olarak kabul edilmediği görülmektedir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ile verilen mahkumiyet hükmü hukuki varlık kazanamamakta, askıda kalmaktadır. Dolayısıyla hukuki varlık kazanamayan mahkumiyet kararına karşı ve CMK'nın 223. maddesinde hüküm olarak kabul edilen kararlar dışındaki kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır.

1.4.1.2. Hüküm Türleri

1.4.1.2.1. Beraat Kararı

Beraat, sanık hakkında herhangi bir ceza verilmemesi anlamına gelmektedir. CMK'nın 223. maddesinin 2. fıkrasında hangi hallerde beraat kararı verileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme gereğince; yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması, yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması, yüklenen suç açısından failin kast veya taksirinin bulunmaması, yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen, olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması, yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması hallerinde beraat kararı verilmektedir. Hukuka uygunluk nedenleri ise; TCK'da kanun hükmünü yerine getirme, amirin hukuka uygun olan emrini ifa, meşru savunma, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası olarak belirtilmiştir. Hakim veya mahkeme hükmünde beraat hallerinden hangisine dayandığını göstermek zorundadır. Beraat kararına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir. Fakat sanık hakkında verilen kararın beraat olduğu ve sanığın hükümlü sıfatının bulunmadığı ile lehe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin düzenlendiği CMK'nın 311. maddesinde sadece hükümlüden bahsedildiği dikkate alındığında bu karara karşı sadece sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmaktadır. Ancak olması gereken hukuk bakımından özellikle beraat kararının gerekçesinin adli hata içermesi durumunda sanık lehine muhakemenin yenilenmesi yolunu açık tutmak bir insan hakkı olarak kabul edilmelidir.⁴⁵

⁴⁵ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 40

1.4.1.2.2. Ceza Verilmesine Yer Olmadığı Kararı

Mülga CMUK döneminde ceza verilmesine yer olmadığı kararı düzenlemeler içerisinde bulunmamasına rağmen CMK ile sistemimize girmiştir. Sanığın suçlu olduğu anlaşılırsa, sıra üçüncü meseleye, yani sanığın sorumlu olup olmadığını araştırmaya gelecektir.⁴⁶ CMK'nın 223. maddesinin 3. ve 4. fıkralarında hangi hallerde ceza verilmesine yer olmadığı kararı verileceği düzenlenmiştir. 3. fıkrada sanık hakkında kusurunun bulunmaması nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilen haller ile 4. fıkrada cezasızlık nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilen haller belirtilmiştir. Buna göre; sanık hakkında yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağır ve dilsizlik hali ya da geçici nedenlerin bulunması, yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk hali ya da cebir veya tehdit etkisiyle işlenmesi, meşru savunmada sınırın heyecan, korku ve telaş nedeniyle aşılması, kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi hallerinde kusurunun bulunmaması dolayısıyla işlenen fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen; etkin pişmanlık, şahsi cezasızlık sebebinin varlığı, karşılıklı hakaret, işlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı dolayısıyla ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmektedir. Ceza verilmesine yer olmadığına dair kararın gerekçesinde, belirtilen bu hallerden hangisine dayanıldığıının gösterilmesi gerekir.⁴⁷ Derhal beraat kararı verilebilecek hallerde ise ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilememektedir. Ceza verilmesine yer olmadığı kararına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmak da mümkündür.

1.4.1.2.3. Mahkumiyet Kararı

Sanığın üzerine atılı bulunan suçu işlediğinin şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispatlanması halinde sanığın cezalandırılmasına yani mahkumiyetine karar verilmektedir. Bu husus CMK'nın 223. maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiştir. Bunun sabit olmasından sonra, hukuki meseleye geçilir ve fiilin suç teşkil edip etmediği incelenir.⁴⁸ Aynı zamanda, ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesinin yasal şartlarının dava konusu uyumsuzlukta mevcut olmaması gereklidir.⁴⁹ Verilen

---

⁴⁶ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 789

⁴⁷ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 707

⁴⁸ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 771

⁴⁹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 29

mahkumiyet kararına karşı hükümlünün lehine veya aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

1.4.1.2.4. Güvenlik Tedbiri Kararı

Mülga CMUK döneminde güvenlik tedbiri kararı sistem içerisinde bulunmamasına rağmen CMK ile düzenleme alanı bulmuştur. Sanığın üzerine atılı bulunan suç işlediğinin sabit olması halinde mahkumiyet kararı yerine veya mahkumiyet kararının yanı sıra güvenlik tedbiri kararı verilebilmektedir. Güvenlik tedbirleri TCK'nın 53-60 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Güvenlik tedbirleri, işlenen suç ile bağlantılı olarak söz konusu fiili işleyen kişinin göstermiş olduğu tehlikelilik göz önünde bulundurularak suçun konusu ile ilgili veya suçun işlenişinde kullanılan araçla bağlantılı olarak uygulanan eğitime, koruma altına alma, iyileştirme, tedavi etme, tehlikeliliği önleme amacı güden bir ceza hukuku yaptırımıdır.⁵⁰ Bu yaptırım kusur yeteneği bulunan sanıklar hakkında uygulanabileceği gibi kusur yeteneği bulunmayan sanıklar hakkında da uygulanabilmektedir. Güvenlik tedbiri kararına karşı hükümlünün lehine veya aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

1.4.1.2.5. Davanın Reddi

CMK'nın 223. maddesinin 7. fıkrası gereğince; aynı fiil nedeniyle aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilmektedir. Davanın reddine karar verebilmek için davanın açılmış olması yeterli olup kovuşturmanın neticelenmesine gerek bulunmamaktadır. Önceden verilmiş hükmün kesinleşmesinin gerekip gerekmediğine dair kanunda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Aynı fiil nedeniyle aynı sanık hakkında önceden verilmiş bir hüküm olmasına rağmen yeni bir karar verilmesi ve verilen bu kararın infaz edilmesi mümkün değildir. Bu durumda, kurala aykırı verildiğinden ikincisi hukuk bakımından yok sayılmamalı, mümkün olduğu ölçüde muhakemenin yenilenmesi yoluna gidilmelidir.⁵¹ Davanın reddi kararı ile kişinin sanık sıfatı bulunduğundan davanın reddi kararına karşı sadece sanık aleyhine yargılamanın

---

⁵⁰ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 44

⁵¹ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 775

yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

1.4.1.2.6. Davanın Düşmesi

CMK'nın 223. maddesinin 8. fıkrasında yer alan düzenlemeye göre TCK'da öngörülen düşme sebeplerinin varlığı ya da soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması hallerinde davanın düşmesine karar verilmektedir. Davanın düşmesine veya reddine ilişkin kararlarda mahkeme, suçun varlığı veya yokluğu veya cezanın verilir verilemeyeceği konularında bir tespitte bulunmamaktadır.⁵² TCK'nın 64-75 maddeleri arasında öngörülen düşme sebepleri; sanığın ölümü, af, dava zamanaşımı, şikayette bulunulmaması veya şikayetten vazgeçme ve ön ödemedir. Sanık hakkında derhal beraat kararı verilmesini gerektirir herhangi bir durumun mevcut olması halinde düşme kararı verilememektedir.

TCK'da öngörülen düşme sebeplerinin dışında CMK'nın 231. ve 254. maddeleri gereğince düşme kararına verilebilecek durumlar da mevcuttur. CMK'nın 231. maddesinde yer verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi durumunda denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler uygun davranıldığı takdirde açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın düşmesi kararı verilmektedir. Uzlaşma kurumunun düzenlendiği CMK'nın 254. maddesine göre ise; kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından uzlaştırma işlemleri yapılmakta olup, uzlaşmanın sağlanması durumunda davanın düşmesi kararı verilmektedir. TCK'da belirtilen ya da CMK'da belirtilen düşme sebeplerine dayanılarak düşme kararı verilmesi hallerinde kişinin sanık sıfatı bulunduğundan sadece sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

CMK'nın 223. maddesinde hüküm olarak belirtilen kararlara yukarıda tek tek açıklanmak suretiyle yer verilmiştir. Yargılamanın yenilenmesi kurumunun konusunu oluşturan "kesin hüküm" kavramının hüküm kısmı bu şekilde açıklandığına göre kesinleşme hususuna da açıklık kazandırmakta fayda bulunmaktadır.

⁵² Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 709

1.4.2. Hükümün Kesinleşmiş Olması

Uyuşmazlığın çözümüne ilişkin ilk derece mahkemesi tarafından kurulan hükümlerden bazıları verildiği anda kesinlikle kazanmasına rağmen bazıları kanun yolu aşamasından geçerek bazıları ise süresi içinde ilgililer tarafından kanun yoluna başvurulmaması neticesinde kesinleşmektedir. Hüküm henüz yargı halini almamışsa, bir diğer söyleyişle olağan kanunyolu, varsa, olağanüstü kanunyolu söz konusu olmaz.⁵³ Yargılamanın yenilenmesi ile elde edilmek istenen amaç, olağan kanun yollarında elde edilmeye çalışılacaktır.⁵⁴

Yargılamanın yenilenmesine başvurmak için, hükümün nasıl kesinleştiğinin bir önemi yoktur.⁵⁵ Kesinlik kavramını maddi kesinlik ve şekli kesinlik olarak iki açıdan değerlendirmek gerekmektedir. Şekli anlamda kesinlik, bir mahkeme kararının, tarafların olağan kanun yollarına başvurusu üzerine veya resen değiştirilememesini ifade etmektedir.⁵⁶ Olağan kanun yolunun kapalı olduğu bir hüküm olması ya da kanun yoluna dair başvurunun yapılmamış olması, geri alınması, reddedilmesi veya kabul edilmesi ve düzelterek onanması şekli kesin hükümün varlığını göstermektedir.⁵⁷ Hükümün şekli anlamda kesinlik kazanması yargılama sonunda verilen kararın infazına başlanmasını ve adli sicile kaydedilmesini sağlamaktadır. Olağan kanun yollarına başvurularak ya da başvurulmadan kesinleşen mahkeme hükmüne karşı yasal şartların bulunması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir. Maddi anlamda kesinlik ise, kesin hükümle tespit edilen maddi olayın, kararı veren mahkeme de dahil olmak üzere tüm yargı mercileri tarafından tekrar tartışılmasına engel olan mutlak hakikat karinesini ifade etmektedir.⁵⁸ Maddi anlamda kesinliğin sağlanabilmesi için öncelikle şekli anlamda kesinliğin sağlanmış olması gerekmektedir. Hükümün maddi anlamda kesinlikle kazanması yargılama sonunda verilen kararın herkes tarafından bağlayıcı olduğu anlamına gelmektedir. Aynı sanık hakkında aynı konuya ilişkin olarak yeniden yargılama yapılamaması ilkesi de bu durumla bağlantılıdır.

⁵³ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dahil Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1488

⁵⁴ Çolak, H., Taşkın, M. (2005). *Açıklamalı - Karşılaştırmalı - Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 826

⁵⁵ Özbek, Ö. V. (2006). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 756

⁵⁶ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 37

⁵⁷ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 46

⁵⁸ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 38

Birden fazla sanık hakkında açılan davalarda veya tek bir sanık hakkında birden çok suç nedeniyle açılan davalarda hükümlerden bazılarının kesinleşmesi bazılarının kesinleşmemesi durumunda her bir hüküm birbirinden bağımsız olarak kurulduğundan kesinleşen hükümler bakımından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Yine Yargıtay denetimi sırasında hükmün bu kısmının onanması bir kısmının ise belirtilen sebeplerden dolayı bozulması halinde hükmün onanan kısmının kesinleşmesi durumunda sadece kesinleşen bir kısım bakımından yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir.

1.5. YARGILAMANIN YENİLENMESİNE ENGEL OLMAYAN HALLER

Hükmün kesinleşmesinden sonra hükmü veya hükmün sonuçlarını etkileyen bazı durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durumların yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel oluşturup oluşturmadığının da incelenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda af, hükümlünün ölümü, hükmün infaz edilmiş olması, hapis cezasının ertelenmesi ve zamanaşımı halleri aşağıda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

1.5.1. Af

Derdest davalarda kamu davasını düşüren, kesinleşmiş mahkumiyet hükümlerinde ise ceza ilişkisini ortadan kaldıran bir neden olarak af, mahkemelerin verdiği kararlarla ilgili neticeler doğursa dahi, hukuki uyumsuzluğu çözen yargı işlemi olarak değil, yapan makama göre, yasama veya yürütme işlemi olarak adlandırılırlar.⁵⁹ Af kurumu TCK'nın 65. maddesinde düzenlenmiştir. Af iki yönlü bir hukuki niteliğe sahip olup; cezayı tamamen ya da kısmen ortadan kaldırdığı için maddi ceza hukuku bakımından cezayı düşüren bir neden; dava aşamasında ise davayı düşürmesi nedeniyle, usul hukuku açısından kamu davasını düşüren bir nedendir.⁶⁰ TCK'da yer alan düzenlemeden de anlaşılacağı üzere af kurumu; genel af ve özel af olarak ikiye ayrılmaktadır.

---

⁵⁹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 48

⁶⁰ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 48

1.5.1.1. Genel Af

TCK'nın 65. maddesinin 1. fıkrası gereğince; genel af halinde, kamu davası düşmekte ve hükmolunan cezalar bütün neticeleri ile birlikte ortadan kalkmaktadır. Bir başka deyişle genel af, suçun hukuken hiç oluşmamış sayılması ve tamamen unutulması anlamına gelmektedir.⁶¹ Genel af kurumunun yargılamanın yenilenmesine engel oluşturup oluşturmadığı hususunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Mevcut bir düzenleme bulunmaması doktrinde görüş ayrılıklarının doğmasına sebebiyet vermiştir.

Bir görüşe göre; kişi hakkında verilen mahkumiyet hükmü genel af kurumu ile ortadan kaldırılmış olsa bile kişinin toplum vicdanında suçlu olduğu yönündeki kanaat devam edeceğinden kişinin beraatını takip etme hakkı mevcuttur. Toplum gözünde aslında “suçlu” olmasına karşın devlet tarafından, şu veya bu nedenle, “affedilmiş” kişi olması, en azından manevi olarak adli hatanın düzeltilmesi olanağını sağlamamaktadır.⁶² Ayrıca TCK'nın 74. maddesinden de anlaşılacağı üzere; genel af müsadere olunan şeylerin veya ödenen adli para cezasının geri alınmasını gerektirmemektedir. Yani genel af kurumu devreye girse bile mahkumiyet hükmünün sonuçları kısmen de olsa devam etmektedir. CMK'da genel af kurumunun yargılamanın yenilenmesine engel oluşturup oluşturmadığı hususunda düzenleme olmamasına rağmen kişinin beraatını talep etme hakkı ve mahkumiyet hükmünün kısmi olumsuzluklarının ortadan kaldırılmasını isteme hakkı dikkate alındığında kişinin yargılamanın yenilenmesine başvurmasının mümkün olması gerekmektedir. Diğer bir görüşe göre ise; genel af kurumu ile hükmedilen ceza tüm neticeleri ile ortadan kalktığından yargılamanın yenilenmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. Zira mahkumiyet tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkar.⁶³ Kaldı ki bu hususta CMK'da herhangi bir düzenleme de bulunmadığından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Doktrinde yer alan bu görüş ayrılıklarının önüne geçilebilmesi için CMK'da düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Şu aşamada CMK'da yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasını yasaklayan bir düzenleme de olmadığından hak kayıplarının önlenmesi amacıyla yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasının mümkün kılınması gerekmektedir.

⁶¹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 65

⁶² Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 33

⁶³ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 125

1.5.1.2. Özel Af

TCK'nın 65. maddesinin 2. fıkrası gereğince; özel af ile hapis cezasının infaz kurumunda çektirilebilmesine son verilebilmekte veya infaz kurumunda çektirilecek süresi kısaltılabilmekte ya da adli para cezasına çevrilebilmektedir. Yani özel af kurumu ile mahkumiyet hükmü ortadan kalkmamakta sadece mahkumiyet hükmünün infazı değişikliğe uğramaktadır. Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunlukları, özel affa rağmen etkisini devam ettirmektedir. Cezanın düşmesi şahsi haklar, tazminat ve yargılama giderlerine ilişkin hükümleri etkilememektedir. Özel af müsadere olunan şeylerin veya ödenen adli para cezasının geri alınmasını gerektirmemektedir. Özel affa uğramış cezalar, tekerrüre esas alınabilir, seçenek yaptırıma çevirmeye, ertelemeye, kamu davasının açılmasının ertelenmesine, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına engel olabilirler.⁶⁴ Tüm bu hususlar dikkate alındığında özel af kurumunun uygulama alanı bulması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasının hukuki olarak gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yani özel af yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel teşkil etmemektedir.

1.5.2. Hükümlünün Ölümü

TCK'nın 64. maddesinde hükümlünün ölümü halinde hapis ve henüz infaz edilmemiş adli para cezalarının ortadan kalkacağı ancak ölümden önce kesinleşmiş olan müsadereye ve yargılama giderlerine ilişkin hükümlerin infaz edileceği belirtilmiştir. Hükümlünün ölmesi durumunda kişinin hükümlü sıfatı varlığını korumaktadır. Müsadereye ve yargılama giderlerine ilişkin hükümlerin yerine getirilecek olması nedeniyle ölen hükümlünün yakınlarına mali açıdan neden olacağı külfet ve aynı zamanda ölen hükümlünün aklanmasının yakınlarına sağlayacağı fayda dikkate alınarak CMK'nın 313. maddesinde ölenin eşinin, üstsoyunun, altsoyunun ve kardeşlerinin yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilecekleri düzenlenmiştir. Zira ceza mahkumiyetinin yarattığı utanma duygusu, hükümlü öldükten sonra da en azından ailesi için devam eder ve bu nedenle, adli hata kaynaklı mahkumiyetin, ölümden sonra bile düzeltilmesi gerekir.⁶⁵ Maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasının ve adli hatanın giderilmesinin toplum açısından da gerekli olması göz önünde

⁶⁴ Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (2. Cilt)*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 2136

⁶⁵ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 149

bulundurularak bu kişilerin yokluğu halinde Adalet Bakanı'na da yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilme hakkı tanınmıştır.

CMK'nın 313. maddesine kanunda hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden sonra, sanık veya hükümlünün aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden de önce olacak şekilde yer verilmiştir. Gerek CMK'nın 313. maddesinin içeriği gerekse ilgili maddenin kanunda bulunduğu yer dikkate alındığında ölenin kanunda belirtilen yakınlarının sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilecekleri anlaşılmaktadır. Yine CMK'nın 322. maddesinde ölen hükümlü hakkında yapılan yargılamanın yenilenmesi isteminin incelenmesi sonucunda hükümlünün beraatine veya yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine karar verilebileceği düzenlenmiştir. Düzenleme gereğince mahkemece bu iki karar dışında başka bir karar verilmesi mümkün değildir. Mahkemece ölen hükümlü hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararının verilmesi gerektiği kanaatine varılması veya ölen hükümlü hakkında daha az ceza verilmesini gerektirir bir maddenin uygulanması gerektiği kanaatine varılması durumunda yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine karar verilmesi gerekmektedir.

1.5.3. Hükümün İnfaz Edilmiş Olması

CMK'nın 313. maddesinde hükümün infaz edilmiş olmasının yargılamanın yenilenmesi istemine engel oluşturmayacağı belirtilmiştir. Hüküm tamamen infaz edilmiş olsa bile kişinin aklanmayı isteme hakkı ve aklanması neticesinde tazminat talebinde bulunma hakkı mevcuttur. Kişinin bu haklarını elde edebilmesi için ise yargılamanın yenilenmesi kurumuna ihtiyacı bulunmaktadır. Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 26.02.2014 tarih, 2013/4945 Esas ve 2014/3054 Karar sayılı ilamında da "..... UYAP'tan alınan nüfus kaydına göre, sanık .....’nın hükümden sonra 25.01.2013 tarihinde öldüğü anlaşılmakta ise de; 5271 sayılı Yasanın 313. maddesinin (1) ve (2) fıkraları uyarınca hakkında yargılamanın yenilenmesi talebine engel olmayacağı ve anılan maddede belirtilen hükümlü yakınlarının onay vermesi durumunda talebin sonuçlandırılması gerektiği ....." şeklindeki ifadeler yer verilerek bu durum ortaya konulmuştur.⁶⁶ CMK'nın 313. maddesine kanunda hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden sonra, sanık veya hükümlünün aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden de önce olacak şekilde yer

⁶⁶ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 12.02.2020

verilmiştir. Gerek CMK'nın 313. maddesinin içeriği gerekse ilgili maddenin kanunda bulunduğu yer dikkate alındığında hükmün infaz edilmiş olması halinde sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceği anlaşılmaktadır. Beraat, ceza tayinine yer olmadığı şeklindeki hükümlerin esasen infazı söz konusu olmadığı için yenileme istemine bu nedenle konu edilmezler.⁶⁷

1.5.4. Hapis Cezasının Ertelenmesi

Hapis cezasının ertelenmesi kurumu TCK'nın 51. maddesinde düzenlenmiştir. Hapis cezasının ertelenmesi; işlediği suçtan dolayı hapis cezasına mahkum edilen kişinin bu cezasının, yerine getirilmesinin belirli bir müddet (denetim süresi) geri bırakılmasıdır.⁶⁸ Hükümlünün denetim süresini yükümlülüklerine uygun veya iyi halli olarak geçirmesi halinde cezası infaz edilmiş sayılmaktadır. Hapis cezasının ertelenmesi kararı mahkemece sanığın talebine ya da kabulüne bağlı olmaksızın resen verilmektedir. Hükümlünün adli sicile kaydedilen hapis cezasının ertelenmesi kararının adli hata içerdiği iddiasıyla yargılamanın yenilenmesi kurumuna başvurarak adli sicilin düzeltilmesini ve tazminata hükmedilmesini isteme hakkı bulunmaktadır. Ayrıca adli hata içeren hükmün düzeltilmesi toplum açısından da gereklilik arz etmektedir. Bu nedenlerle denetim süresi içerisinde hükümlü lehine veya aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkündür. Denetim süresi bittikten sonra ise hüküm infaz edilmiş kabul edileceğinden sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmaktadır.

1.5.5. Zamanaşımı

Zamanaşımı; kanunda belirtilen sürelerin geçmesinden sonra devletin ceza vermesine engel teşkil eden veya verilmiş olan cezanın infaz edilmesini engelleyen bir kurumdur. Zamanaşımı kurumu TCK'nın 66-72 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde kanunda yer alan bazı istisnai suçlara karşı zamanaşımı kurumunun uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ayrıca zamanaşımı kurumu dava zamanaşımı ve ceza zamanaşımı olarak iki şekilde açıklanmıştır.

---

⁶⁷ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 123

⁶⁸ Artuk, M. E., Gökçen, A., Yenidünya, A. C. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, sayfa 779

1.5.5.1. Dava Zamanaşımı

Suçun işlenip bittiği tarihten itibaren kanun koyucunun belirlediği muayyen süreler geçince artık takibat yapılamıyor, dava açılmıyor ya da açılmış olan bir davaya devam edilemiyorsa ‘dava zamaşımından’ söz edilir.⁶⁹ Dava zamaşımı TCK’nın 66., 67. ve 72. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde hangi suçlarda dava zamaşımının uygulanmayacağı, dava zamaşımının uygulanacağı suçlarda cezaya bağlı olarak belirlenen dava zamaşımı süreleri, dava zamaşımını kesen ve durduran hallerin neler olduğu belirtilmiştir.

Dava zamaşımı süresinin dolmasının yargılamanın yenilenmesine engel oluşturup oluşturmadığı hususunda gerek mülga CMUK’ta gerekse 5271 Sayılı CMK’da herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. CMK’da hükümlünün ölümünün bile hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel oluşturmadığının belirtilmiş olması ve aklanma hakkına sahip olan kişinin hükümde yer alan adli hatanın yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurularak giderilmesini istemede menfaatinin bulunuyor olması hususları dikkate alındığında zamaşımı süresinin dolmuş olmasının lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel oluşturmadığını ifade etmek gerekmektedir. Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanunu’nun beraat kararını, zamaşımı nedeniyle verilen bir düşme kararına göre sanığın daha lehine olduğunu kabul edip daha üstün tutması da bu yorumu desteklemektedir.⁷⁰ Yargıtay 7. Ceza Dairesi’nin 04.05.2010 tarih, 2006/9001 Esas ve 2010/6517 Karar sayılı ilamında da “..... Önceki hüküm iptal edilmez de onanırsa zamaşımından dolayı hüküm bozulamaz. Buna karşılık ister lehe isterse aleyhe olsun iade-i muhakeme kararı üzerine yapılan yargılama sonunda eski hüküm iptal olunur ve belirlenecek yeni duruma göre, bir mahkumiyet hükmü kurmak gerekirse belirlenen yeni durumun gerektirdiği zamaşımı dikkate alınacak ve başlangıcı da suç tarihi kabul edilecektir. Ancak, yargılamanın iadesi kararı ile önceki mahkumiyet hükmü iptal olunur ve yeni duruma göre beraat kararı vermek gerekirse zamaşımı söz konusu olamaz. Bu durumda beraat kararı verilmelidir .....” şeklindeki açıklamalara yer verilmek suretiyle bu durum açıklığa kavuşturulmuştur.⁷¹

Dava zamaşımı süresinin dolmuş olması devletin cezalandırma yetkisini

⁶⁹ Artuk, M. E., Gökçen, A., Yenidünya, A. C. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, sayfa 978

⁷⁰ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 62

⁷¹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 15.02.2020

ortadan kaldırdığından, dava zamanaşımı süresinin dolması aleyhe yargılamanın yenilenmesine engel oluşturmaktadır. Aleyhe yargılamanın yenilenmesi başvurusunun incelenmesi sırasında, dava zamanaşımı süresinin dolduğunun anlaşılması halinde başvurunun reddine karar verilmektedir. Aleyhe yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulünden sonra mahkemece hükümde adli hata bulunmadığının tespit edilmesi durumunda dava zamanaşımı süresinin dolup dolmadığı hususunun tartışılmasına gerek bulunmamaktadır. Çünkü bu durumda önceki yargılamada verilip kesinleşmiş olan hüküm varlığını devam ettirmektedir. Aleyhe yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulünden sonra Mahkemece hükümde adli hata bulunduğu tespit edilerek önceki yargılamada verilen hükmün iptal edilmesi halinde dava zamanaşımı süresinin dolup dolmadığı hususunun tartışılması gerekmektedir. Aleyhe yargılamanın yenilenmesi başvurusunun dava zamanaşımı süresi dolduktan sonra yapıldığının bu aşamada yani aleyhe yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulünden sonra anlaşılması durumunda, sanık veya hükümlünün önceki kesin hükümde verilen cezadan daha ağır bir cezaya mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılırsa, dava zamanaşımı süresinin geçmesi nedeniyle düşme kararı verilmektedir.

TCK'nın 66. maddesinin 5. fıkrasında aynı fiilden dolayı tekrar yargılamayı gerektiren hallerde, mahkemece bu husustaki talebin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresinin yeni baştan işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme uyarınca yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulü halinde zamanaşımı süresinin yeni baştan işlemeye başlayacağı belirtilmiş olmasına rağmen önceki yargılamada işleyen dava zamanaşımı süresinin hesaplama dahil edilip edilmeyeceği hususunda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Bu durum öğretide görüş ayrılıklarının doğmasına sebebiyet vermiştir. Bir görüşe göre; iki ayrı yargılamadaki sürelerin birlikte hesaplanması mümkün olmamakta, TCK'nın 66/5 maddesi gereğince sadece ikinci yargılamada geçen sürenin dikkate alınarak zamanaşımı süresinin hesaplanması gerekmektedir. Zamanaşımı süresi hesaplanırken, ikinci yargılamada geçen süre, yargılamanın yenilenmesi kararının alınmasından itibaren başlamak üzere dikkate alınacaktır.⁷² Diğer görüşe göre ise; TCK'nın 66/5 maddesi gereğince yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulü kararı dava zamanaşımını kesen haller gibi sonuç doğurduğundan ilk yargılamada geçen sürenin ikinci yargılamada geçen süreye eklenmesi gerekmektedir. Yeniden yargılama önceki

---

⁷² Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 64

yargılamadan bağımsızdır; ancak, bu durum suçun işlendiği tarihten ilk hükmün kesinleştiği tarihe kadar bir dava zamanaşımı süresinin işlediği gerçeğini değiştirmemektedir.⁷³ Kanaatimizce TCK'nın 67. maddesinin son fıkrasında belirtilen, zamanaşımı süresinin ilgili suça ilişkin olarak kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacağı hususu göz önünde bulundurulmak suretiyle önceki yargılamada işleyen dava zamanaşımı süresi dikkate alınarak hesaplama işleminin yapılmasının hakkaniyete daha uygun olacağıdır.

1.5.5.2. Ceza Zamanaşımı

Kesinleşmiş ve infaz edilebilir bir ceza mahkumiyetinin muayyen bir müddet geçmesi ile birlikte infaz edilmemesi haline ceza zamanaşımı denir.⁷⁴ Ceza zamanaşımı TCK'nın 68., 69., 71. ve 72. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde hangi suçlarda ceza zamanaşımının uygulanmayacağı, ceza zamanaşımının uygulanacağı suçlarda cezaya bağlı olarak belirlenen ceza zamanaşımı süreleri ve ceza zamanaşımını kesen hallerin neler olduğu belirtilmiştir. TCK'da ceza zamanaşımının durmasına ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Ceza zamanaşımı resen uygulanır, bir talebe gerek ve ihtiyaç yoktur.⁷⁵ Hükümlünün ceza zamanaşımından vazgeçmesi ise mümkün değildir. Kesinleşmiş hüküm ceza zamanaşımının söz konusu olduğu durumda da hukuken varlığını devam ettirdiğinden hükümlünün adli hatanın giderilmesini ve aklanmayı talep etme hakkı gereğince beraatını istemesi için yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurması gerekmektedir. Bu nedenle ceza zamanaşımı süresinin dolmuş olması lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel oluşturmamaktadır. Ceza zamanaşımı süresinin dolması devletin cezalandırma yetkisini ortadan kaldırdığından ceza zamanaşımı süresinin dolmuş olduğu hallerde aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmamaktadır. Buna karşılık, ister lehe isterse aleyhe olsun iade kararı üzerine hüküm iptal olunur ve belirlenecek yeni duruma göre bir mahkumiyet hükmü kurmak gerekirse belirlenen yeni durumun gerektirdiği zamanaşımı dikkate alınmalıdır.⁷⁶

⁷³ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 54

⁷⁴ Artuk, M. E., Gökçen, A., Yenidünya, A. C. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, sayfa 1005

⁷⁵ Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (2. Cilt)*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 2284

⁷⁶ Ünver, Y., Hakeri, H. (2012). *Ceza Muhakemesi Hukuku (2. Cilt)*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 415

BÖLÜM II

YARGILAMANIN YENİLENMESİ NEDENLERİ

2.1. YARGILAMANIN YENİLENMESİ NEDENLERİNİN AYRILMASI

Kesin hükmün adli hata içerdiğinin fark edilmesi toplumda huzursuzluğa ve adalete olan güvenin sarsılmasına neden olmaktadır. Kesin hükmün sürekli olarak değiştirilmesi de aynı problemlerin doğmasına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle kesin hüküm ve yargılamanın yenilenmesi arasında denge mekanizması kurulması şarttır. Dolayısıyla her türlü kesin hükme karşı her zaman başvurulabilmesinin önüne geçmek ve maddi gerçeğe ulaşarak hukuk güvenliğini sağlamak adına, gerçekten yenilenmesi gereken hükümleri belirleyebilmek için nedenlerin ortaya konması gerekmektedir.

Hükümde yer alan adli hata beraat etmesi veya daha az ceza ile cezalandırılması gereken hükümlünün mahkumiyetine karar verilmesi ya da mahkumiyetine karar verilmesi veya daha ağır bir ceza ile cezalandırılması gereken sanığın beraatine karar verilmesi şeklinde olabilmektedir. Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması noktasında öğretide görüş birliği bulunmaktadır. Fakat sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması noktasında öğretide görüş birliği bulunmamaktadır.

2.1.1. Lehe Yargılamanın Yenilenmesi

Hükümde yer alan adli hata nedeniyle beraat etmesi veya daha az ceza ile cezalandırılması gereken hükümlünün mahkumiyetine karar verilmiş olması halinde hatanın ortadan kaldırılması amacıyla yeniden yargılama yapılması zorunluluk arz etmektedir. Böyle bir hatanın ortadan kaldırılması ile hukuki açıdan ve toplumsal açıdan sağlanan fayda; kesin hükmün ortadan kaldırılmasının neden olacağı zarardan daha büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle uygulama şartları ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına imkan tanınması gerektiği noktasında görüş ayrılığı bulunmamaktadır

Çünkü hem ortada ceza yargılamasının amacı olan gerçeğe aykırılığa yol açan adli bir hata bulunmaktadır, hem de aslında suçsuz olan bir insan cezalandırılmakta ya da suçlu olmasına karşın hukuken olması gerekenden daha ağır biçimde cezalandırılmaktadır.⁷⁷

2.1.2. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesi

Hükümde yer alan adli hata nedeniyle mahkumiyetine karar verilmesi gereken sanığın beraatine karar verilmesi veya daha ağır bir ceza ile cezalandırılması gereken sanığın daha az bir ceza ile cezalandırılması halinde hükümlü ya da sanığın aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulup başvurulamayacağı, başvurulabilecekse bunun sınırlarının neler olacağı konusunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Öğretide yer alan bu görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

2.1.2.1. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Kabul Etmeyen Görüş

Sanık ya da hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağını kabul eden görüşe göre; sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Bu görüşü benimseyen ülkeler olduğu gibi bu görüşü kabul etmeyen ülkeler de bulunmaktadır. Ülkemiz uygulaması ise bu görüşü kabul etmeyerek aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolunu düzenleme altına almıştır.

Sanık ya da hükümlü lehine yapılmış olan adli hatanın giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasıyla sağlanan fayda, kesin hükmün ortadan kaldırılmasının neden olacağı zarardan daha önemli bulunmamaktadır. Çoğunlukla toplum, işlenmiş bir suça ilişkin olarak maddi gerçeği ortaya çıkarmak için adli mercilerce ciddi bir çaba gösterildiğini görünce tatmin olur.⁷⁸ Ayrıca hukuki güvenlik kavramıyla da çelişir.⁷⁹ Çünkü her ne kadar yeniden yargılama yapılarak maddi gerçeğin ortaya çıkarılması sağlansa da bu durum beraat eden sanığın sürekli olarak aynı olay hakkında yeniden yargılanma ihtimali ile karşı karşıya kalmasına sebebiyet vererek hukuki güvenliği ve toplumsal huzuru bozmaktadır. Yargısal makamlardan kaynaklanan hatanın kişiye yüklenmesi yargısal makamların gerekli dikkat ve özeni göstermemelerine, daha ağır sonuçların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Dava konusu

⁷⁷ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 36

⁷⁸ Önder, A. (1973). Muhakemenin İadesinde Reform. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 38,1-4, sayfa 68

⁷⁹ Önder, A. (1973). Muhakemenin İadesinde Reform. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 38,1-4, sayfa 69

eylem ile yeniden yargılama yapılması neticesinde kurulan hüküm arasında uzun zaman geçmiş olması delillerin kaybolma ihtimalini arttırdığından toplumda, yeni kurulan hükmün doğru olup olmadığı hususunda şüphe uyanmaktadır. Çünkü ceza davasında fiil ile hüküm arasında geçen zaman ne kadar çok uzarsa hüküm o kadar hatalı ve güvenilmez olur.⁸⁰ Kaldı ki; aynı suç hakkında sanığın yeniden yargılanması “non bis in idem” ilkesine yani aynı suç nedeniyle bir kez yargılanma ve cezalandırılma ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca hükümlü lehine yapılan adli hata ile hükümlü aleyhine yapılan adli hata toplumda aynı etkiyi yaratmamaktadır. Toplum kişi aleyhine yapılan hataya daha fazla önem vererek bu hatanın giderilmesini istemektedir. Lehe yapılan hata ise bu etkiyi yaratmayacaktır.⁸¹ Aleyhe yargılamanın yenilenmesini kabul etmeyen görüş belirtilen bu sebeplere dayanarak sanık lehine adli hata yapılmış olması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağını belirtmektedir.

2.1.2.2. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Kabul Eden Görüş

Aleyhe yargılamanın yenilenmesini kabul eden görüş; maddi gerçeğin ortaya çıkarılarak adalete olan güvenin sağlanmasını temel almaktadır. Beraat etmesi gerektiği halde mahkumiyetine karar verilen bir kişinin yeniden yargılanmayı talep etme hakkı hukuken gerekli olduğu kadar mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği halde beraatine karar verilen kişinin yeniden yargılanarak cezalandırılması da hukuken gereklilik arz etmektedir. Nasıl ki suçsuz bir kişinin, hata nedeniyle ceza alması hukuksal anlamda kabul göremezse, suçlu bir kişinin hatalı biçimde ceza almaması da hukuksal anlamda kabul edilebilir değildir ve hukuka olan güvene ağır biçimde zarar verir.⁸² Yargılamanın yenilenmesi müessesinin birinci amacı, mahkum olan suçsuzun beraatini sağlamak değil, hükmü temelinden sarsan lehe veya aleyhe adli hataların giderilmesidir.⁸³ Her ne olursa olsun suçluluğu sabit olan kişinin cezalandırıldığının toplum tarafından görülmesi toplumsal barışı ve huzuru sağlamaktadır. Hükmün kesinleşmiş olması nedeniyle adli hata içeren bir hükmün varlığını kabul etmek hukuka itibar edilmesine engel olmaktadır. Dolayısıyla toplumsal çıkarların

---

⁸⁰ Önder, A. (1973). Muhakemenin İadesinde Reform. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 38,1-4, sayfa 69

⁸¹ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 59

⁸² Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 39

⁸³ Önder, A. (1973). Muhakemenin İadesinde Reform. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 38,1-4, sayfa 72

gerektirdiği durumlarda devlet, bireylerin özgürlüklerine müdahale edebilmektedir.⁸⁴ Aleyhe yargılamanın yenilenmesini kabul eden görüş tüm bu sebeplere dayanarak sanık ya da hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurma imkanının bulunduğunu savunmaktadır. Fakat bu noktada aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolunun sınırlarının nelerden ibaret olduğu hususunda öğretide farklılıklar ortaya çıkmıştır.

2.1.2.2.1. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Geniş Anlamda Kabul Eden Görüş

Sanığın ya da hükümlünün lehine veya aleyhine yapılan adli hata toplumda aynı oranda tepki yaratmaktadır. Çünkü tek bir çeşit adalet ve tek bir çeşit adaletsizlik vardır.⁸⁵ Lehe yargılamanın yenilenmesinde de aleyhe yargılamanın yenilenmesinde de amaç ortak olup maddi gerçeği ortaya çıkarmaktır. Kesinleşmiş olan hükmü ortadan kaldırmanın nedeni bozulan adaleti tekrar sağlamaktır. Bu sebeplerle aleyhe yargılamanın yenilenmesinin kapsamının lehe yargılamanın yenilemesinin kapsamı ile aynı olması gerekmektedir. Çünkü her adli hata aynı oranda tehlike yaratmaktadır. Sanığın ya da hükümlünün lehine yapılan hatanın sanığın ya da hükümlünün aleyhine yapılan hatadan daha az tehlikeli olduğunu söylemek mümkün olmamaktadır. Aksi durumda kesin hüküm, adli hataları örten, onu koruyan bir örtü görevi görmüş olur ve saygı değil korku yaratır.⁸⁶ Maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasına engel olan her adli hata hukuki güvenliği, toplumsal barışı ve huzuru sarsmaktadır. Bu yüzden adli hatalar arasında ayırım yapmadan maddi gerçek ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bir başka ifade ile lehe ve aleyhe muhakemenin yenilenmesi şartları arasında fark yaratmak, ceza davasında mevcut olan silahların eşitliği ilkesini sanık lehine bozmak anlamına gelir.⁸⁷ Oysa ki devlet ile birey arasındaki dengenin korunması gerekmektedir. Sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yolunu daha dar kapsamlı olarak kabul etmek devletin cezalandırma yetkisini sanık veya hükümlü lehine kısıtlamaktadır.

---

⁸⁴ Talas, S. (2004). Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 97

⁸⁵ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 60

⁸⁶ Önder, A. (1973). Muhakemenin İadesinde Reform. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 38,1-4, sayfa 73

⁸⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 73

2.1.2.2.2. Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesini Dar Anlamda Kabul Eden Görüş

Aleyhe yargılamanın yenilenmesini dar anlamda kabul eden görüşe göre; gerek lehe gerek aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmakla birlikte aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin lehe yargılamanın yenilenmesi nedenlerine göre daha dar kapsamlı olarak belirlenmesi gerekmektedir. Ülkemiz hukuk sistemi de bu görüşü kabul ederek yargılamanın yenilenmesi kurumunu düzenleme altına almıştır.

Bu görüşü savunanlara göre; sanık ya da hükümlü lehine yapılan adli hatalara toplumun verdiği tepki ile sanık ya da hükümlü aleyhine yapılan hatalara toplumun verdiği tepki aynı olmamaktadır. Sanık ya da hükümlü aleyhine yapılan hata kişi özgürlüğünü ortadan kaldırdığından toplum açısından daha büyük tehlike yaratmaktadır. Aslında suçlu olan bir kişinin adli hata nedeniyle beraat etmesi veya daha az bir ceza ile cezalandırılması kişi hak ve özgürlüklerine müdahale oluşturmamaktadır. Oysa adli hataya dayanan bir hükümlü gerçekte masum olan insanın cezaevine konması, özgürlüğünün haksız yere elinde alınması anlamına gelmektedir.⁸⁸ Eğer lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesinin şartları eşit tutulursa, örneğin, yeni vaka ve delillerin ortaya çıkması durumunda aleyhe yargılamanın yenilenmesi imkanı tanınırsa, ileride aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluyla telafisi mümkün olur düşüncesiyle savcılığın soruşturma yaparken gerekli özeni göstermeme durumu söz konusu olabilir.⁸⁹ Yine sanık ya da hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması cezanın infazını ortadan kaldırmamasına rağmen sanık lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması kişinin hukuki güvenlik hakkını ortadan kaldıracığından silahların eşitliği ilkesinden bahsetmek mümkün değildir. Kaldı ki; sanık ya da hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yolunda mahkumiyete esas alınan delillerin hatalı olduğunun ispatlanması, aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolunda mahkumiyete neden olacak delillerin ispatlanmasından daha zordur. Aleyhe yargılamanın yenilenmesini dar anlamda kabul eden görüş belirtilen bu sebeplere dayanarak sanık ya da hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceğini kabul etmekle birlikte hangi adli hatalar nedeniyle aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceği hususunda görüş ayrılıklarını barındırmaktadır.

⁸⁸ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 61

⁸⁹ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 61

5271 Sayılı CMK'nın 311. maddesinde hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin altı bent halinde düzenlenmesine rağmen CMK'nın 314. maddesinde sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin üç bent halinde düzenlendiği dikkate alındığında ülkemiz mevzuatının aleyhe yargılamanın yenilenmesini dar anlamda kabul ettiği görülmektedir. Mülga CMUK'un 330. maddesinde belirtilen hükme etki eden yemin verilerek dinlenen tanığın beyanının veya bilirkişi görüşünün gerçeğe aykırı olduğunun anlaşılması haline CMK'da yer verilmemiştir. Ayrıca CMUK'ta yer verilen sanığın suça yönelik güvenilir ikrarı olması haline CMK'da sanığın suça yönelik hakim önünde güvenilir ikrarı olması hali şeklinde yer verilerek bu nedene dayalı aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolunun kapsamı daraltılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler dikkate alındığında CMK'nın aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenlerini Mülga CMUK'a göre daha dar bir şekilde ele aldığı fark edilmektedir.

Kanaatimizce; yapılan adli hata ister sanık ya da hükümlü lehine sonuç doğurmuş olsun, ister sanık ya da hükümlü aleyhine sonuç doğurmuş olsun fark etmeksizin adaletin ve adalete olan inancın bozulmasına sebebiyet vermektedir. Meydana gelen tehlikenin birbirine olan herhangi bir üstünlüğü bulunmamaktadır. Yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin keyfiliğe sebebiyet vermeyecek şekilde kanun koyucu tarafından belirlenmiş olması halinde, hukuki güvenlik ilkesinin zedelenmesi de söz konusu olmayacaktır. Sanık veya hükümlü lehine yapılan adli hataya katlanılmasının öngörülmesi toplumsal huzursuzluğun devam etmesine neden olmakta, hak ettiği cezayı almayan suçluyu toplumda hedef haline getirmektedir. Bu nedenle gerek lehe gerek aleyhe adli hata içeren kesin hükmün ortadan kaldırılması ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması gerekmektedir.

2.2. CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NDA YER VERİLEN YARGILAMANIN YENİLENMESİ NEDENLERİ

Gerek mülga CMUK'da gerek 5271 Sayılı CMK'da yargılamanın yenilenmesi nedenleri tahdidi olarak sayılmıştır. Bu nedenlerin yorum yoluyla genişletilmesi mümkün değildir. CMK'nın 311. maddesinde hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenlerine yer verilmişken CMK'nın 314. maddesinde sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenlerine yer verilmiştir. Lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden bazıları ortak bazıları ise farklıdır. Kanunda yer verilen bu yenileme nedenleri aşağıda açıklanmaktadır.

2.2.1. Lehe ve Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesinin Ortak Nedenleri

CMK’da düzenlenen lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesinin ortak nedenleri; sahte belge kullanıldığının anlaşılması ve hükme katılan hakimin görevini yapmada kusurunun olmasıdır.

2.2.1.1. Sahte Belge

Yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilen sahte belge; CMK’nın 311. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak, CMK’nın 314. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde ise sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiştir. Her iki maddenin yazılış tarzları farklı olsa da içerik itibariyle nitelikleri aynıdır. Sahte belgenin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için bazı şartların bir arada bulunması gerekmektedir. Bunlar; belgenin sahte olması ve sahteliğinin anlaşılması, belgenin duruşmada kullanılması ve belgenin hükme etki etmiş olmasıdır.

2.2.1.1.1. Belgenin Sahte Olması ve Sahteliğinin Anlaşılması

5271 Sayılı CMK’da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiş olan “hükmü etkileyen bir belgenin sahteliğinin anlaşılması” ifadesinin açıklanabilmesi için belge kavramının tanımının incelenmesi gerekmektedir. CMK’da ve TCK’da belge kavramının tanımı yapılmamıştır. Fakat öğretilerde TCK’nın 204. maddesinde yer verilen resmi belgede sahtecilik suçunun gerekçesinden yola çıkılarak belgede bulunması zorunlu olan unsurlar açıklanmaya çalışılmıştır. Sahtecilik suçlarının konusunu oluşturan bir belgeden bahsedilebilmesi için bunun yazılı olması, hukuken anlamı olan bir içeriğinin bulunması ve düzenleyicisinin belli olması gerekmektedir.⁹⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu ’da 06.11.2007 tarih, 2007/11-203 Esas ve 2007/224 Karar sayılı ilamında “Hukuki bir sonuç doğurmaya veya bir durumu belgelemeye ya da kanıtlamaya yarayan yazıya belge denir.” şeklindeki ifadesiyle belge kavramını tanımlamıştır.⁹¹

TCK’da sahtecilik suçlarının konusu olan belgenin sınırlarının CMK’da daha geniş olarak kabul edildiği görülmektedir. Ceza Yargılaması Hukuku bakımından bir nesnenin belge olarak kabul edilebilmesi için yazılılık şartı aranmamaktadır. Olay

⁹⁰ Artuk, M. E., Gökçen, A., Yenidünya, A. C. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, sayfa 574

⁹¹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 25.02.2020

anında, olayın bire bir, belirli şekillerle bir nesne üzerine aktarılması halinde, belge delilinden söz edilir.⁹² Yani yazılı belgelerin dışında fotoğrafların, mühürlerin, kroki, plan, ses ve görüntü kayıtlarının da belge kapsamında değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Hukuka uygun yollardan elde edilmiş ve teknik açıdan sağlamlığı ispatlanmış olan bu delillerin diğer delillerden bir farkı bulunmamaktadır.⁹³ Buna karşılık teknik araçlarla izleme yöntemi ile gizlice yapılan ses ve görüntü kayıtları, CMK (140) hukuki anlamda ‘belge’ delilini oluşturmaz, iletişimin denetlenmesindeki ses kayıtlarının oluşturduğu gibi ‘belirti’ delili sayılırlar.⁹⁴ Şekil tespit eden belge, örneğin fotoğraf da hileli olabileceğinden, diğer belgelerde olduğu gibi sahtelik iddia edilebilir.⁹⁵

Mülga CMUK’da yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin düzenlendiği 327 ve 330. maddelerinde “vesika” kavramı kullanılması tercih edilmesine rağmen 765 Sayılı TCK’da “evrak” kavramı kullanılması tercih edilmiştir. Mülga CMUK’da kullanılan vesika kavramının 765 Sayılı TCK’da kullanılan evrak kavramından daha geniş kapsamlı olduğu açıktır. Gerek CMK’nın yargılamanın yenilenmesi nedenlerini düzenleyen maddelerinde gerekse 5237 Sayılı TCK’nın sahtecilik suçlarını düzenleyen maddelerinde ise sadece “belge” kavramı kullanılarak bu farklılık ortadan kaldırılmıştır.

Yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenen belge kavramından Ceza Hukuku bağlamındaki belge kavramının mı yoksa Ceza Yargılaması Hukuku bağlamındaki belge kavramının mı anlaşılması gerektiği konusunda öğretide görüş birliği bulunmamaktadır. Öğretide yer alan görüşlerden bazıları yargılamanın yenilenmesi nedenlerinde belge kavramını Ceza Hukuku bağlamında daha dar kapsamda kabul ederek sahteliğin suç oluşturmadığı durumlarda CMK’nın 311. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde yer alan sahte belge nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağını, bu durumda ancak CMK’nın 311. maddesinin 1. fıkrasının e bendinde yer alan yeni olay ve yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceğini kabul etmektedir. Farklı bir söyleyişle bu yenileme nedeni bakımından öğretide ceza

---

⁹² Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 249

⁹³ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 249

⁹⁴ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 536

⁹⁵ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 536

hukukunda genel kabul gören belge tanımı esas alınmalıdır.⁹⁶ Bu görüşe göre; CMK'nın 314. maddesinde yer alan aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenleri arasında yeni olay ve yeni delil nedeni bulunmadığından sahteliğin suç oluşturmadığı durumlarda aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacaktır. Öğretide yer alan diğer görüş ise; yargılamanın yenilenmesi nedenlerinde belge kavramını daha geniş kapsamda kabul ederek sahteliğin suç oluşturmadığı durumlarda da CMK'nın 311. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde yer alan sahte belge nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceğini savunmaktadır. Özgen'e göre belge kavramına hususiyetini veren şey fikir belirten nitelikleri veya dış görünüşleri itibariyle olayların ispatına yarıyor olmalarıdır.⁹⁷ Çoğunluk görüş uyarınca, maddede geçen 'belge' sözcüğü Ceza Hukuku'nda sahtecilik suçuna konu olan 'belge' kavramından daha farklı ve geniş bir anlamı içermektedir.⁹⁸ Kanaatimizce; belge kavramını geniş kapsamda kabul ederek sahteliğin suç oluşturmadığı durumlarda da yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmesi gerekmektedir.

Doktrinde sahtelik kavramından, bir belgenin aslında hiç var olmamasına rağmen mevcutmuş gibi tanzim edilmesi veya gerçekte mevcut bir belgenin muhtevasının tahrifi yani değiştirilmesi veya tahrip edilmesi olarak anlaşılması gerektiği ileri sürülmüştür.⁹⁹ Kanunumuz sisteminde belgenin en baştan sahte olarak hazırlanması ile üzerinde sonradan tahrifat yapılması arasında fark bulunmamaktadır.¹⁰⁰ Resmi belge - özel belge ayırımına da değinmekte yarar vardır. 5237 Sayılı TCK'nın madde gerekçesine göre resmi belge, bir kamu görevlisi tarafından görevi gereği olarak düzenlenen yazıyı ifade etmektedir. Özel belge; hukuken korunan bir içeriği bulunan ve bir kamu görevlisinin görevi nedeniyle düzenlemediği belgedir.¹⁰¹ Maddi sahtecilik suçu, belgenin düzenleyeni olarak görülen kişiden başka biri tarafından düzenlenmesi veya gerçek belgede değişiklik yapılmasıdır.¹⁰² Fikri sahtecilik suçunda ise, belgede değişiklik yapılmamış olmasına

⁹⁶ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1480

⁹⁷ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 64

⁹⁸ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 74

⁹⁹ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 102

¹⁰⁰ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 73

¹⁰¹ Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (5. Cilt)*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa, 6334

¹⁰² Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (5. Cilt)*.

veya belgeyi düzenleyen ile belgeyi düzenleyen olarak görünen kişinin aynı olmasına rağmen belge içeriği doğruyu yansıtmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, belge içinde yer alan fikir sahtedir.¹⁰³ Resmi belgede sahtecilik suçunda, hem maddi hem fikri sahtecilik suç oluştururken özel belgede sahtecilik suçunda sadece maddi sahtecilik suç oluşturmaktadır. Resmi belgenin söz konusu olduğu hallerde hem maddi sahtecilik hem de fikri sahtecilik suç oluşturduğu için bu madde nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilirken, özel belgenin söz konusu olduğu hallerde sadece maddi sahtecilik suç oluşturduğu için bu kapsamda yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Sahih ancak içeriği doğru olmayan bir belge içinse bu madde dahilinde yargılamanın yenilenmesi söz konusu değildir.¹⁰⁴ Özel belgede fikri sahtecilik olması durumunda yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir. Gerek lehe gerek aleyhe yargılamanın yenilenmesinde belgenin sahteliğini herhangi bir kişi gerçekleştirmiş olabilmektedir. Burada sahteliği kimin meydana getirdiğinin önemi bulunmamaktadır. Fakat sanığın sahtelik hususunda bilgisinin olması gerekmektedir.

Sahte belgenin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için belgenin sahteliğinin anlaşılması gerekmektedir. Öğretide belgenin sahteliğinin ne şekilde anlaşılması kabul edileceği noktasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre belgenin sahteliğinin kesin hükümle ortaya konulması gerekmektedir. Burada önemli olan failin ceza görmesi değil, sahteliğin sabit olmasıdır.¹⁰⁵ Bu durumda CMK'nın 311. maddesinin 1. fıkrasının e bendi haricinde devreye giren CMK'nın 316. maddesinde belirtilen "Bir suç iddiasına dayandırılan yenileme istemi, ancak bu fiilden dolayı kesinleşmiş bir mahkumiyet hükmü verilmiş veya mahkumiyeti gerektirecek nitelikte kuvvetli delil bulunmaması dışında bir nedenle ceza soruşturmasına başlanamamış veya sürdürülememişse kabul edilir." şeklindeki düzenleme uygulanmaktadır. Diğer bir görüşe göre ise; belgenin sahteliğinin mahkeme kararı ile ortaya konulması şart değildir. Yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak belgede sahtecilik suçunun söz konusu olduğu belirtilmiş ise, ortada bir suç iddiasına dayandırılan yenileme istemi olduğu dikkate alınarak CMK'nın 316.

Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa, 6202

¹⁰³ Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (5. Cilt)*.

Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa, 6203

¹⁰⁴ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 73

¹⁰⁵ Özbek, Ö. V. (2006). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 757

maddesinin uygulanması gerekmektedir. Suç oluşturmeyen bir belgenin varlığında ise doğrudan CMK'nın 311 ve 314. maddelerinin 1. fıkralarının a bentlerinin uygulanması söz konusu olmaktadır. Bu düşünceye göre; belgenin sahteliği Ceza Kanunu'ndaki sahtecilik suçuna ilişkin ise CMK m. 316 uygulanacak, suç teşkil etmeyen bir belge ise doğrudan doğruya CMK m. 311/1-a ve 314/1-a uygulanacaktır.¹⁰⁶ Kanaatimizce de belgenin sahteliğinin anlaşılması halini mahkeme kararı ile ortaya koymak şeklinde sınırlandırmak doğru olmamaktadır.

2.2.1.1.2. Sahte Belgenin Duruşmada Kullanılması

Sahte belgenin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için duruşmada kullanılması gerekmektedir. CMK'nın 311. maddesinin 1. fıkrasının a bendi bu hususu "duruşmada kullanılan" ifadesiyle ortaya koymuşken CMK'nın 314. maddesinin 1. fıkrasının a bendi bu hususu "duruşmada sanığın veya hükümlünün lehine ileri sürülen" ifadesiyle ortaya koymuştur. Duruşma kavramının yorumlanması neticesinde de görüş ayrılıkları meydana gelmiştir.

Duruşma kavramını geniş kapsamda yorumlayan görüşe göre; sahte belgenin soruşturma veya kovuşturma aşamasında kullanıldığı fark etmeksizin hükmü etkilemiş olması durumunda yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Belge hakim vicdani kanaatini etkilediyse, muhakemenin hangi safhasında incelendiğine bakılmaksızın duruşmada incelenmiş kabul edilmelidir.¹⁰⁷ Duruşma kavramını dar kapsamda yorumlayan görüşe göre ise; sahte belgenin sadece kovuşturma aşamasında kullanıldığı durumda yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabulü söz konusu olmaktadır. İkinci görüşe göre, duruşma ifadesinden iddianamenin kabulü ile başlayan hükmün açıklanmasıyla sona eren süreç anlaşılmalıdır.¹⁰⁸ Bu görüşe göre sadece belirtilen evrede kullanılan sahte belge dikkate alınmaktadır. Üçüncü görüş, her iki görüşü de kanunun sözüyle çeliştiğinden kabul etmemektedir. Bu şart bağlamında duruşma deyiminden anlaşılması gereken, hükme katılacak hakimlerin, zabıt katibinin, kanunun zorunlu müdafiliği öngördüğü hallerde müdafinin, kural olarak Cumhuriyet savcısının ve sanığın hazır bulunması koşuluyla iddianamenin kabul edildiğine ilişkin kararın mahkeme başkanı ya da hakim

¹⁰⁶ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 88

¹⁰⁷ Öner, H. (1947). *Ceza Muhakemesinde Kazıyyei Muhakemenin İstisnaları I- Muhakemenin İadesi*. *Adalet Dergisi*. 38-1, sayfa 469

¹⁰⁸ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 65

tarafından açıklanmasıyla başlayan, sanığın son sözünü kullandığı anda biten, kanunda belirtilen istisnalar dışında açıklık ilkesine göre yürütülen süreçtir.¹⁰⁹

CMK'nın 209/1 maddesinde delil olarak kullanılacak belgelerin, diğer yazıların, adli sicil özetlerinin ve sanığın kişisel ve ekonomik durumuna ilişkin bilgilerin yer aldığı belgelerin duruşmada okunacakları belirtilmiştir. Yine CMK'nın 217. maddesinde hakimin kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabileceği de açıklanmıştır. O halde sahte belge soruşturma aşamasında da elde edilmiş olsa kovuşturma aşamasında da elde edilmiş olsa duruşmada hakim veya mahkeme tarafından okunarak tartışılmaktadır. Kanaatimizce okunup tartışılmış olan sahte belgenin hangi aşamada ileri sürüldüğü fark etmeksizin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Kanunda sahte belgenin duruşmada kullanılması şartına yer verilmemiş olsaydı bile hükme etkili olması şartının yerine getirilebilmesi için sahte belgenin duruşmada tartışılması gerekeceğinden bu şart dolaylı olarak sağlanmış olmaktadır.

2.2.1.1.3. Sahte Belgenin Hükme Etkili Olması

Hakim veya mahkeme tarafından verilen her kararın gerekçeli olması gerektiğinden sahte belgenin hükme etkili olup olmadığı gerekçeli karardan anlaşılabilir. Gerekçeli kararda, sahte belgenin hükme esas alınmadığı açıkça belirtilmiş ise belgenin hükme etkili olmadığı açık olduğundan tartışmaya gerek yoktur. Yine gerekçeli kararda, sahte belgeye CMK'nın 206. maddesi gereğince reddedilen delil şeklinde yer verilmiş ise belgenin hükme etkili olmadığı anlaşılması gerekmektedir. Sahte belgeye gerekçeli kararda hiç yer verilmemiş olması durumunda ise kararın ayrıntılı olarak incelenmesine ve etkili olma hususunun araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sahte belgeye gerekçeli kararda hükme esas alınan deliller arasında yer verilmesi halinde sahte belgenin hükmü etkilediği açıktır. Fakat bu noktada öğretiler görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bir görüşe göre; bu sahte belge hükümden çıkarıldığında aynı hüküm kurulamıyorsa sahte belgenin hükmü etkilediği kabul edilmektedir. Aksi takdirde ise sahte belge hükmü etkilememiştir. Bu durumda sahte belge kullanıldığı gerekçesiyle muhakemenin yenilenmesi yoluna gidilemez.¹¹⁰

¹⁰⁹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 81

¹¹⁰ Öner, H. (1947). *Ceza Muhakemesinde Kazıyyei Muhakemenin İstisnaları I- Muhakemenin İadesi*.

Diğer görüş ise; sahte belgeye gerekçeli kararda yer verilmesini yeterli görmekte, başka bir araştırma yapmaksızın sahte belgenin hükmü etkilediğini kabul etmektedir. Bu sahte belge çıkarıldığında hüküm kurulamıyorsa yargılamanın yenilenmesini kabul etmek, söz konusu nedene dayanarak başvurulacak yargılamanın yenilenmesi yolunu, daha sürecin başında kullanılmayacak şekilde daraltacaktır.¹¹¹ Kanaatimizce de, sahte belgeye gerekçeli kararda hükme esas alınan belgeler arasında yer verilmesi halinde belgenin hükmü etkilediği kabul edilerek yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması imkanı tanınması gerekmektedir. Aksi taktirde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması gereksiz ölçüde sınırlandırılmış olmaktadır.

2.2.1.2. Hükme Katılan Hakimin Görevini Yaparken Suç İşlemesi

Hükme katılan hakimin görev suçu işlemesi nedeni hem lehe hem aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda CMK'nın 311. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde “Hükme katılmış olan hakimlerden biri, hükümlünün neden olduğu kusur dışında, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkumiyetini gerektirecek biçimde görevlerini yapmada kusur etmiş ise” şeklindeki ifadeyle lehe yargılamanın yenilenmesi nedenine, CMK'nın 314. maddesinin 1. fıkrasının b bendinde de “Hükme katılmış olan hakimlerden biri, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkumiyetini gerektirecek nitelikte olarak görevlerini yapmada sanık veya hükümlü lehine kusur etmiş ise” şeklindeki ifadeyle aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenine yer verilmiştir. Her iki maddenin yazılışları farklı olsa da içerik itibarıyla nitelikleri arasında fark bulunmamaktadır.

Hakimin görevini yerine getirirken suç işlemesi, hakimin bağımsızlığı ve tarafsızlığı kavramlarının sorgulanmasını gerektirmektedir. Ortaya çıkan şüphe verilen hükmün hukuka uygun olup olmadığı, adaletin sağlanıp sağlanmadığı hususlarında taraflar ve toplum nezdinde endişe yaratmaktadır. Bu nedenle hükümde yer alan adli hatanın giderilmesi için yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması imkanı tanınmıştır.

Adalet Dergisi. 38-1, sayfa 470

¹¹¹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 123

2.2.1.2.1. Hakimin Hükme Katılması

CMK'da yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin tahdidi olarak sayıldığı ve ilgili düzenlemelerde sadece hakimden bahsedildiği dikkate alındığında suç işleyen kişinin hakim sıfatına sahip olması durumunda bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceği anlaşılmaktadır. Hakim muhakemede uyuşmazlık hakkında, iddia ve savunmanın ışığında karar veren kişidir.¹¹² Cumhuriyet savcısının, zabıt katibinin veya müdafinin işlediği suçlar bakımından bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün değildir. Şartların oluşması halinde bu kişilerin işledikleri suçlar bakımından diğer yargılamanın yenilenmesi nedenlerine dayanarak başvuru yapılması gerekmektedir.

Hakim sıfatına sahip olan kişinin görevini yerine getirirken suç işlemesi yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için hakimin hükme katılmış olması şarttır. Yargılamanın yenilenmesine konu olabilmesi için bu usule konu olabilecek bir hüküm verilmiş olması gerekir.¹¹³ Hükümün oluşturulması sırasında oy kullanan hakim hükme katılan hakimdir.¹¹⁴ Hükme katılmamış olmakla birlikte soruşturma aşamasında veya kovuşturma aşamasında görev almış bulunan hakimin görev suçu işlemesi halinde bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Aksi durum ilgili maddenin geniş yorumlanarak kıyas yapılmasına neden olmaktadır. Açık yasal düzenleme ve duruşma sonundaki hükmün önemi nedeniyle, ancak hükmün oylamasına katılan veya bizzat hükmü veren yargıç bakımından uygulanma olanağı vardır.¹¹⁵

İstinaf kanun yolu incelemesi sırasında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi hükmünün kaldırılarak işin esasına girilmesi halinde ilk derece mahkemesi hükmünde adli hatanın bulunmadığı durumlarda istinaf mahkemesinin verdiği hükme katılan hakimlerin görevlerini yerine getirirken suç işlemesi söz konusu ise; yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabileceğini kabul etmek gerekmektedir. Çünkü istinaf mahkemesince maddi ve hukuki inceleme yapılmak suretiyle uyuşmazlık yeniden değerlendirilerek yeni bir hüküm tesis edilmektedir. Bu hükme katılan istinaf mahkemesi hakiminin görev suçu işlemesi halinin yargılamanın yenilenmesi kapsamı dışında bırakılması yasal düzenlemenin amacına

¹¹² Ünver, Y., Hakeri, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 153

¹¹³ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 81

¹¹⁴ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 91

¹¹⁵ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 82

aykırı olacaktır.¹¹⁶ Yargıtay'ın esasa ilişkin karar verdiği davalar ile ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar hakkında hükme katılan hakimlerin görevlerini yerine getirirken suç işlemleri halinde de bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmaktadır. Bu bağlamda Yargıtay'ın ilk derece mahkeme sıfatıyla gördüğü davalarda ve esasa hükmettiği temyiz yargılamalarında verdiği kararlarda hükme katılan hakim bu kapsamda değerlendirilebilecektir.¹¹⁷ Burada açıklanan durumlar dışında kanun yolu aşamasında görev alan hakimlerin suç işlemleri sebebiyle bu nedene dayalı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına imkan tanınmamaktadır.

2.2.1.2.2. Hakimin Görev Suçu İşlemesi

Yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için hükme katılan hakimin görevini yapmada ettiği kusurun, görev suçu kapsamında kalması gerekmektedir. Bu itibarla kabahatler, haksız eylemler, disiplin soruşturmaları ve disiplin cezaları yargılamanın yenilenmesine neden oluşturmayacaktır.¹¹⁸ Gerek Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda gerek 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'da görev suçunun tanımı yapılmamıştır. Fakat Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 27.05.2014 tarih, 2014/12-120 Esas ve 2014/291 Karar sayılı ilamında görev suçu "... memuriyet ve kamu görevinden doğan, görev ile bağlantılı ve görevden yararlanılarak işlenebilen..." şeklinde tanımlanmıştır.¹¹⁹ Sonuç olarak, hakimin bu görevini ifası sırasında görevinden doğan, görevi ile arasında nedensellik bağı bulunan, görevinden yararlanarak işlediği her türlü suç, görev suçu olarak değerlendirilecektir.¹²⁰ Söz konusu yenileme nedeninde hakimin işlediği suç ile ulaşmak istediği amacın önemi yoktur.¹²¹

Açıklanan bilgiler doğrultusunda hakimin işlediği suç ile baktığı dava arasında nedensellik bağlantısı bulunmasının zorunlu olduğu görülmektedir. Ayrıca hakimin işlediği suçun görevinden kaynaklanması da gerekmektedir. Görev suçlarına örnek

¹¹⁶ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 129

¹¹⁷ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 119

¹¹⁸ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 90

¹¹⁹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 03.03.2020

¹²⁰ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 131

¹²¹ Kavak, A. A. (2011). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, sayfa 223

olarak TCK'nın 252. maddesinde düzenlenen rüşvet suçu, 257. maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu, 281. maddesinde düzenlenen suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme suçu, 283. maddesinde düzenlenen suçluyu kayırma suçu gösterilebilmektedir. Eğer hakimın davayla ilgili görev suçu varsa başkaca herhangi bir araştırma yapılmadan lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedeni olacaktır.¹²² Yargıtay 10. Ceza Dairesi'nin 26.12.2016 tarih, 2016/2658 Esas ve 2016/4291 Karar sayılı ilamında bu husus “..... bahse konu Cumhuriyet savcısı ve hakimler hakkında mevcut ise adli veya idari soruşturmaların konusu itibariyle, hükümlü hakkındaki yargılamayla ilişkili olduğuna dair CMK'nın 318. ve 319. maddesi anlamında doğrulayacak somut hiçbir delil sunulmadığı, ... 15 Temmuz darbe girişimi olayları ile bu olayın öncesi ve sonrasında hükümlü hakkındaki yargılamada görev almış bir kısım Cumhuriyet savcısı ve hakim hakkında adli ve/veya idari soruşturma başlatılması durumunun yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında hükümlünün beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkum edilmesini gerektirecek nitelikte olmadığı, bu bakımdan hükümlü müdafinin talebinin, CMK'nın 311. maddesinin 1. fıkrasının (c) ve (e) bentleri kapsamında yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabule değer olmadığı .....” şeklindeki ifadelerle yer verilmek suretiyle açıklanmıştır.¹²³ Kanununun lafzından hakimın işlediği suç nedeniyle hakkında ceza kovuşturması başlamış olmasının yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edileceği anlaşılrsa da kovuşturma sonunda hakimın beraat etme ihtimalinin de bulunduğu, bu nedenle de tek başına kovuşturmanın başlamış olmasının hakimın kusurlu bulunduğunu ortaya koyamayacağı dikkate alındığında Kanun'un amacına uygun olarak sadece hakim hakkında ceza kovuşturması yapılmasının yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilemeyeceği görülmektedir. Kaldı ki CMK'nın 316. maddesinde yenileme isteminin bir suç iddiasına dayandırıldığında kesinleşmiş mahkumiyet hükmünü veya mahkumiyeti gerektirecek nitelikte kuvvetli delil bulunmaması dışında bir nedenle ceza soruşturmasına başlanamamış olmasını veya sürdürülememiş olmasını aradığı hususu göz önünde bulundurulduğunda bu kabulün nedeni daha kolay anlaşılacaktır. Düzenlemeden anlaşılacağı gibi, hükme katılan hakim hakkında

¹²² Talas, S. (2004). Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 122

¹²³ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 03.03.2020

görev suçu işlediği iddiasıyla açılan kamu davasında hakimın isnat edilen suçu işlediğine dair mahkumiyetine yeterli delil bulunmasına rağmen hakim ölürse veya zamanaşımı süresi dolarsa mahkemenin düşme kararı vermesi üzerine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmesi mümkündür. Yine bu hakim hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi sonrasında denetim süresinin kasıtlı suç işlemeden veya hükümlülükler uygun olarak geçirilmesi üzerine düşme kararı verilmesi halinde de yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir.

Hakimin görevini yerine getirirken suç işlemesi halinin sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için hakimın sanık veya hükümlü lehine kusurunun olması şartı aranmaktadır. CMK'nın 314/1 maddesinin b bendinde aranan bu şart CMK'nın 311/1 maddesinin c bendinde belirtilmediğinden hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi durumunda aranmamaktadır.

Hakimin görevini yerine getirirken işlediği suçun hükme etkili olması gerektiği şeklinde bir düzenlemeye kanunda yer verilmemiştir. Kanunda böyle bir şartın aranmamış olması öğretide iki şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bir açıklamaya göre; hakimın görevini yerine getirirken işlediği suçun hükmü etkileyip etkilemediğine bakılmaksızın işlenen suçla toplumun adalete olan güveninin sarsılmış olması nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması kabul edilmiştir. Zaten temel çıkış noktası, yargıcın tarafsızlığı, özellikle de nesnel boyutuyla sanığa ve topluma da tarafsız bir görüntü vermesi gerektiği düşünüldüğünde, hükme etkisi ayrıca araştırılmaz.¹²⁴ Diğer açıklamaya göre ise; çok hakimli mahkemelerde kullanılan oy gizli olduğu için hakimın işlediği görev suçundan hükmün etkilenip etkilenmediğinin saptanmasının anlaşılabilmesi nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması gerektiği kabul edilmiştir. Bu sebep, mahkemelerde hakimlerin hüküm vermek için yaptıkları müzakere ile oylama işlemlerinde kati suretle gizlilik hakim olması nedeniyle verilen hükmün hakim tarafından işlenen suçtan etkilenip etkilenmediğinin şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenemeyeceğidir.¹²⁵ Kanaatimizce; tek hakimli veya çok hakimli mahkemelerin verdiği kararların ve çok hakimli mahkemelerde muhalif kalan hakimın muhalefet şerhinin gerekçeli olduğu dikkate alındığında bu yöndeki açıklamaya iştirak edilmeyerek hakimın işlediği görev suçu, ister hükmü etkilesin ister hükmü etkilemesin adalete olan güven ortadan

¹²⁴ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 83

¹²⁵ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 80

kalktığından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasının kabul edildiği yönündeki açıklama benimsenmiştir.

2.2.1.2.3. Hükümlünün Kusuruyla Hakimin Suç İşlemesine Neden Olmaması

Hükümlünün kusuruyla hakimin suç işlemesine neden olmaması şartı sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi halinde aranan bir şart olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin amacı; hükümlünün kendi kusuruyla neden olduğu adli hatadan yararlanmasını engellemektir. Yargılamanın yenilenmesi kanun yolunun kabulündeki amaç adli hataların giderilmesi olmakla birlikte, bu düzenlemenin altında, kendi kusurlu hareketiyle hakimin görev suçu işlemesine neden olan hükümlünün, bunun doğurduğu sonuçtan bir başka deyişle kusuruyla neden olduğu adli hatadan faydalanmaması gerektiği düşüncesi yatmaktadır.¹²⁶ Amaç doğru olmakla birlikte düzenlenen bu şart, hükümde yer alan adli hataların varlığını korumasına sebebiyet vermektedir. Kaldı ki, adli hata nedeniyle toplumun uğradığı zarar göz ardı edilmiş bulunmaktadır. Lehe yargılamanın yenilenmesi yoluyla maddi gerçek ortaya çıkarılarak toplum menfaati korunmuş olmaktadır. Hükümlü eğer ki hakimin suç işlemesine sebebiyet verdiyse ve söz konusu davranışları suça iştirak etmek niteliğindeyse bu suçtan dolayı cezalandırılacakken bunun yanında lehe yargılamanın yenilenmesi imkanının kaldırılması doğru olmayacaktır.¹²⁷

Hakimin suç işlemesine hükümlü doğrudan kendisi neden olabileceği gibi dolaylı olarak üçüncü kişi vasıtasıyla da neden olabilmektedir. Ancak, üçüncü kişinin hakimin suç işlemesini sağladığının hükümlü tarafından bilinmesi yeterli değildir; üçüncü kişinin eylemine iştirak etmek suretiyle hakimin görev suçu işlemesini sağlaması gereklidir.¹²⁸ Bu durumlarda yani hakimin görev suçu işlemesinde hükümlünün kusurunun olduğu hallerde hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmamaktadır.

2.2.2. Sadece Lehe Yargılamanın Yenilenmesi Nedenleri

5271 Sayılı CMK'da yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden bazıları sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiştir. Bunlar;

---

¹²⁶ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 80

¹²⁷ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 121

¹²⁸ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 137

gerçek dışı tanıklık veya bilirkişilik, hükmün dayandığı hukuk mahkemesi hükmünün ortadan kaldırılması, yeni olaylar veya yeni delillerin ortaya konması ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ihlal ve düşme kararıdır. 23 Eylül 2012 tarihinden itibaren kişilere Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapma imkanı tanınmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin verdiği ihlal kararı üzerine ilgili Mahkemeye tekrar gönderilen dosya hakkında, yeniden yargılama yapılarak ihlal ortadan kaldırılmaktadır. Yapılan bu yargılama da bir çeşit lehe yargılamanın yenilenmesi olarak kabul edilebilecek olsa da CMK'da bu hususa ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

2.2.2.1. Gerçek Dışı Tanıklık veya Bilirkişilik

CMK'nın 311. maddesinin 1. fıkrasının b bendine göre; “Yemin verilerek dinlenmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkileyecek biçimde hükümlü aleyhine kasıt veya ihmal ile gerçek dışı tanıklıkta bulunduğu veya oy verdiği anlaşılırsa” yargılama hükümlü lehine yenilenebilmektedir. Mülga CMUK'da bu nedene lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesinin ortak nedeni olarak yer verilmesine karşın CMK'da bu nedene sadece hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak yer verilmiştir. Aleyhe yenileme nedenlerini sayan maddenin gerekçesinde de, bu durum, genel olarak, aleyhe yenileme nedenlerinin kısıtlanmasıyla ve Batı Hukukuna uyum ile açıklanmıştır.¹²⁹ CMK'da sanık veya hükümlü aleyhine yargılanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmemiş bulunması eleştirilere sebep olmuştur. Çünkü gerçek dışı tanıklık veya bilirkişilik nedeniyle beraat eden veya alması gereken cezadan daha az bir ceza ile cezalandırılan kişinin, bu durum ortaya çıkmasına rağmen aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamaması, hükümde yer alan adli hatanın korunmasına ve toplumun adaletle olan güveninin sarsılmasına neden olmaktadır. Oysa mevcut yasal durum karşısında, sanığın tanığı tehdit ettiğinin veya bilirkişiye rüşvet verdiğinin anlaşılması halinde bile, aleyhe muhakemenin yenilenmesi yoluna gidilememektedir.¹³⁰ Gerçek dışı tanıklık ve bilirkişilik halinin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki şartların sağlanmış olması gerekmektedir.

¹²⁹ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 95

¹³⁰ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 107

2.2.2.1.1. Gerçek Dışı Beyanda Bulunanın Tanık veya Bilirkişi Olması

Yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için gerçek dışı beyanda bulunan kişinin tanık veya bilirkişi olması şarttır. Tanık kendisine karşı yürütülmeyen bir ceza soruşturmasında olay hakkında beş duyusu ile edindiği algılamaları ifadesiyle açığa vuran kimsedir.¹³¹ Tanıklığa ilişkin bilgilere CMK'nın 43-61 maddeleri arasında yer verilmiştir. Tanık, TCK'nın 6/1 maddesinin c bendi gereğince, kamu görevlisi olup kural olarak herkesin tanıklık yapması zorunludur. Bu kapsamda tanıklık yapabilme yeteneğine sahip olan akrabaların, çocukların ve akıl hastalarının da tanıklık yapmaları gerekmektedir. Fakat tanıklıktan kimlerin çekinebileceği CMK'nın 45-49 maddeleri arasında belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin her zaman tanıklıktan çekinebilmeleri mümkündür.

6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yapılan tanıma göre bilirkişi; “Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvurulmuş gerçek veya özel hukuk tüzel kişisini” ifade etmektedir. Bilirkişiliğe ilişkin bilgilere CMK'nın 62-73 arası maddelerinde de yer verilmiştir. CMK'nın 63/1 maddesinde bilirkişinin oy ve görüşünün kapsamı açıklanmıştır. Buna göre; çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişiye başvurulması mümkün olmakla beraber, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulması mümkün olmamaktadır. Belirli bir konuda uzman olan kişinin bilirkişi olarak görevlendirilmesi soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı, kovuşturma aşamasında hakim ve mahkeme tarafından gerçekleştirilmektedir. Bilirkişi de tanık da olduğu gibi TCK'nın 6/1 maddesinin c bendi gereğince kamu görevlisi sıfatına sahiptir. Tanıklıktan çekinmeyi gerektirecek sebepler bilirkişiler hakkında da geçerli olmaktadır.

Konumuz kapsamında uzman mütalaasına da değinmekte fayda bulunmaktadır. Ceza Muhakemesi Kanununun ‘uzman’ adını verdiği (CMK 67/6), tarafların seçtikleri bilirkişi ise bir tür ‘teknik müşavirdir’.¹³² Kurum bilirkişiliğinin bir çeşidini oluşturmaya devam etmektedir.¹³³ Dolayısıyla uzman mütalaası maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasına hizmet etmektedir. Gerçek dışı beyanda bulunanın uzman mütalaası

¹³¹ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 223

¹³² Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 216

¹³³ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 264

veren kişi olması halinde incelediğimiz yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşup oluşmayacağı hususunda öğretide farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre; mütalaa veren teknik müşavirin ödev ve yetkileri bilirkişinin ödev ve yetkilerinden farklı olmadığından bu kişinin de bilirkişi olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Uzman mütalaa da bilirkişi raporu gibi tartışmaya açılır ve değerlendirilir.¹³⁴ Bu bağlamda teknik danışmanın da gerçek dışı beyanda bulunması halinde incelediğimiz yargılamanın yenilenmesi nedenine başvurulabilir.¹³⁵ Diğer görüşe göre ise; uzman mütalaa ile bilirkişi arasında farklar bulunmaktadır. Uzman mütalaaları, bilirkişi raporu değildir ve hazırladıkları rapor nedeniyle de kıyasen CMK m. 311/1-b kapsamında yargılamanın yenilenmesine sebebiyet vermeleri söz konusu değildir.¹³⁶ Kanaatimizce de; her iki kurum arasındaki farklar nedeniyle uzman mütalaa veren kişilerin hazırladıkları raporların bilirkişi raporu olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, incelediğimiz yargılamanın yenilenmesi nedenine dayanılması söz konusu olmamakla birlikte CMK'nın 311/1-e maddesi kapsamında düzenlenen yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

CMK'nın 311/1-b maddesinde belirtilmeyen tercümanların, gerçek dışı beyanda bulunmaları halinde yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşup oluşmayacağı hususunda da öğretide görüş ayrılıkları doğmuştur. Bir görüşe göre; tercüman bilirkişi olarak kabul edilemeyeceğinden Kanun'da açıkça belirtilmeyen tercümanın yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmesi yenileme nedenlerinin kıyas yoluyla genişletilmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, tercümanın sayılmaması bir eksikliktir.¹³⁷ Tercümanın gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde şartlar oluşmuş ise yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması gerekmektedir. Diğer görüşe göre ise; CMK tasarısı gerekçesinde tercümanın gerçek dışı beyanda bulunması durumu belirtildiğinden, bu hususun da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Tercümanlarda kıyas yolu ile bu hükme girerler.¹³⁸ Kanaatimizce, ilk açıklanan

¹³⁴ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 265

¹³⁵ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 110

¹³⁶ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 113

¹³⁷ Şahin, C., Göktürk, N. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku (2. Cilt)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 315

¹³⁸ Kunter N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1480

görüşün hukuken daha doğru olduğu düşünülerek bu görüş benimsenmiştir. Çünkü madde gerekçeleri Kanun'un yorumlanmasında yardımcı olmasına rağmen bağlayıcı değildir.

2.2.2.1.2. Tanık veya Bilirkişinin Yeminle Dinlenmesi

Yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için tanığın ve bilirkişinin yeminle dinlenmiş olması gerekmektedir. Bilirkişi listelerinde yer alan tüm bilirkişiler, göreve başlarken yemin etmektedir. Bilirkişiler, istisnasız şekilde görevlerini adalete bağlı kalarak, bilim ve fenne uygun, tarafsız şekilde yerine getireceklerine dair yemin etmekle yükümlüdürler.¹³⁹ Bilirkişilerin her görevlendirmede tekrar yemin etmelerine gerek yoktur. Liste dışı görevlendirilen bilirkişiler ise, görevlendirmeyi yapan makam huzurunda aynı şekilde yemin etmektedir.

Tanıklar kural olarak yemin verilerek dinlenmektedir. Fakat bu kuralın istisnaları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi CMK'nın 50. maddesinde yeminsiz dinleneceği belirtilen tanıklardır. Düzenlemeye göre; dinlenme sırasında on beş yaşını doldurmamış olanlar, ayırt etme gücüne sahip olmamaları nedeniyle yeminin niteliği ve önemini kavrayamayanlar, soruşturma veya kovuşturma konusu suçlara iştiraktan veya bu suçlar nedeniyle suçluyu kayırmaktan ya da suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirmekten şüpheli, sanık veya hükümlü olanlar yeminsiz olarak dinlenmektedir. İkinci durum; tanıklıktan çekinme hakkı bulunan kişilerin tanıklık yapmak ve yemin etmek istemeleri halinde yemin edip etmeyecekleri hususunda hakim veya mahkemenin takdirinin söz konusu olmasıdır. Üçüncü ve son durum ise; CMK'nın 236. maddesi gereğince mağdurun tanık olarak dinlenmesi halinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümlerin uygulanmasıdır.

CMK'nın 311/1-b maddesi gereğince yeminsiz olarak dinlenen tanık veya bilirkişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde, bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olmamaktadır. Bu durum yeminsiz olarak dinlenen ve beyanları hükme esas alınan tanığın, gerçeğe aykırı beyanda bulunduğuunun anlaşılmasına rağmen hükümde bulunan adli hatanın varlığını korumasına sebebiyet verdiğiinden eleştirilmektedir. Mahkemenin yeminli veya yeminsiz dinlenen tanıkların beyanlarını hükme esas alması arasında hukuken bir fark bulunmadığına ve hüküm kesinleştikten sonra yeminsiz dinlenen ve

---

¹³⁹ Ünver, Y., Hakeri, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 283

beyanları hükme esas alınan bir tanığın yalan söylediğinin anlaşılması halinde, hüküm bünyesinde adli hata barındırmasına rağmen, söz konusu yargılamanın yenilenmesi nedenine dayanılamaması çelişkili bir durum ortaya çıkarmaktadır.¹⁴⁰ Yeminsiz dinlenen tanığın gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde şartlar oluşmuş ise, yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması gerekmektedir. Tüm bunların yanında kanun koyucunun yeminsiz yalan beyanda bulunmayı 5237s. TCK'da suç oluşturacak ağırlıkta değerlendirdiği göz önüne alınırsa, yenileme nedenleri arasında bulunan bu hükümde yemini şart olarak görmesi açık bir çelişkidir.¹⁴¹

2.2.2.1.3. Tanık veya Bilirkişinin Kast veya Taksir ile Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunması

Yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için tanık veya bilirkişinin kasıtlı olarak ya da ihmalle gerçeğe aykırı beyanda bulunması şarttır. Yalan söylemek, gerçeği inkar etmek veya sorguya konu olan hususlarda bildiğinin tamamını veya bir kısmını saklamak, gerçek dışı tanıklık ve bilirkişiliktir.¹⁴² Tanık veya bilirkişinin susması durumunda gerçeğe aykırı bir beyanda bulunulduğundan söz edilememektedir. Tanığın susması, tanıklık yapmaktan kaçınması, gerçeğe aykırı beyanda bulunmak sayılmaz.¹⁴³ Tanığın bilgisinin olduğu bir konuya ilişkin olarak bilgisinin bulunmadığını beyan etmesi halinde, gerçeğe aykırı beyanda bulunulduğunun kabulü ile bu durumun hükmü etkileme ihtimali göz önünde bulundurularak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasının mümkün olması gerekmektedir. Tanığın sorulan soruyu 'bilmiyorum' şeklinde yanıtlamasının hükmü etkileyebileceği olaylarda bulunmaktadır.¹⁴⁴ Bunun aksini savunan görüşe göre ise, 'bilmiyorum' şeklindeki yanıtın hükmü etkileme imkanı bulunmamaktadır. Yani bilgisi olmadığını söyleyen kişinin inkarının hükmü etkilemesi olanağı bulunmadığından dolayı bu durumda yargılamanın yenilenmesi söz konusu

¹⁴⁰ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 143

¹⁴¹ Kavak, A. A. (2011). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, sayfa 221

¹⁴² Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 106

¹⁴³ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 792

¹⁴⁴ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 100

değildir.¹⁴⁵ Bilirkişinin bilgisinin olduğu bir konuya ilişkin olarak bilgisinin bulunmadığını beyan etmesi halinde ise yeni bilirkişi atanarak konuyu aydınlatılması mümkün olduğundan hükmün etkilenmesinden bahsedilememektedir.

TCK'nın 272. maddesinde yalan tanıklık suçu, 276. maddesinde de gerçeğe aykırı bilirkişilik suçu düzenlenmiştir. Tanığın ya da bilirkişinin kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde belirtilen maddelerde düzenlenen suçların işlendiği kabul edilmektedir. Bu durumda suç iddiasına dayandırılan yenileme istemi söz konusu olacağından daha önceki açıklamalarımızda belirttiğimiz CMK'nın 316. maddesi gereğince, kesinleşmiş bir mahkumiyet hükmü verilmiş veya mahkumiyeti gerektirecek nitelikte kuvvetli delil bulunmaması dışında bir nedenle ceza soruşturmasına başlanamamış veya sürdürülememiş olması gerekmektedir. TCK'da tanığın veya bilirkişinin taksirle gerçeğe aykırı beyanda bulunması suç olarak düzenlenmemiştir. Bu durumda ortada suç iddiasına dayandırılan bir yenileme istemi bulunmadığından CMK'nın 316. maddesi uygulanmamaktadır. CMK'nın 311/1-b maddesinde yer alan "ihmal" ibaresine dayanılarak doğrudan bu madde gereğince yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Bu nedenle çok da anlaşılır olmayan biçimde genel kuraldan ayrılacak ve tanığın, taksirli biçimde gerçeğe aykırı tanıklık yaptığı yargılamaların da, yenilebilmesi söz konusu olabilecektir.¹⁴⁶ İhmal ibaresi ile taksir ifadesi belirtilmek istenmiştir. Öğretide bunun taksir anlamında kullanıldığı ve kusuru ifade ettiği savunulmaktadır.¹⁴⁷ Ayrıca bilirkişinin verdiği beyanın yaşanan bilimsel gelişmeler sonucunda gerçeğe aykırı olduğunun anlaşılması durumunda bilirkişinin herhangi bir kusuru bulunmadığından bu nedene dayalı olarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır.

2.2.2.1.4. Hükmü Etkilemiş Olması

CMK'nın 311/1-b maddesinde tanık veya bilirkişinin gerçek dışı bulunduğu beyanın hükmü etkileyecek biçimde olması gerektiği belirtilmiştir. Tanık veya bilirkişinin gerçek dışı beyanının hükmü etkilemiş olması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Hükmün etkilenip etkilenmediği hususu gerçek dışı tanık ya da rapordan kaynaklı mahkumiyet nedeniyle tam olarak ortaya

---

¹⁴⁵ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 106

¹⁴⁶ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 91

¹⁴⁷ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 91

konulamaz.¹⁴⁸ Çünkü bu suçlar, tehlike suçları olup, bu suçlardan mahkumiyet için zarar şartı aranmamaktadır. Gerekçeli kararda açıkça hükme esas alınmadığı belirtilen tanık veya bilirkişi beyanı nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Gerekçeli kararda hükme esas alınmadığı açıkça belirtilmeyen veya hükme esas alınan tanık veya bilirkişi beyanının hükmü etkilediği kabul edilerek yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün Kabul mümkün olmaktadır. Ayrıca gerçek dışı tanık veya bilirkişi beyanının hükmü etkileyecek biçimde hükümlü aleyhine olması gerekmektedir. Buna göre hükümlünün, dava sonunda ceza almasına ya da daha ağır ceza almasına yol açan, onun dava konusu eylemi gerçekleştirdiğine, kusurlu olduğuna ilişkin tanık açıklamaları veya bilirkişi görüşleri, hükümlünün aleyhine olarak yorumlanmalıdır.¹⁴⁹

2.2.2.2. Hükümün Dayandığı Hukuk Mahkemesi Hükümünün Kaldırılması

CMK'nın 311/1-d maddesi, ceza hükmünün hukuk mahkemesinin bir hükmüne dayandırıldığı durumda bu hükmün kesinleşmiş diğer bir hükümle ortadan kaldırılması halini hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlemiştir. Bu nedenin oluşabilmesi için de bazı şartların sağlanmış olması gerekmektedir. Bu şartlar aşağıda ayrıntılı olarak incelenmektedir.

2.2.2.2.1. Ceza Mahkemesi Hükümünün Hukuk Mahkemesi Hükmüne Dayanması

CMK'nın 311/1-d maddesinde açıkça hukuk mahkemesi belirtilmiş olduğundan ceza hükmünün hukuk mahkemesi hükmüne dayanması şarttır. Hukuk mahkemesi hükmünün, ceza mahkemesi hükmünün hangi kısmına esas oluşturduğunun önemi bulunmamaktadır.¹⁵⁰ Ayrıca hukuk mahkemesi hükmünün de kesinleşmiş olması gerekmektedir. Ceza hükmünün ülkemiz hukuk mahkemeleri haricindeki diğer mahkemeler tarafından verilen hükümler veya yabancı ülke hukuk mahkemeleri tarafından verilen hükümlere dayanması halinde bu nedene dayalı olarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Çünkü yabancı mahkemenin verdiği hüküm, ceza mahkemesi hukukunda bir hüküm olarak değil, bir olay olarak ele alınmıştır.¹⁵¹ Hukuk mahkemelerinin içerisine sulh hukuk ve asliye hukuk

¹⁴⁸ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 116

¹⁴⁹ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 95

¹⁵⁰ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 93

¹⁵¹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara:

mahkemesinin girdiğine şüphe bulunmamaktadır. Özel yasalarla kurulmuş ve özel hukuk uyuşmazlıklarını çözen asliye ticaret, iş, kadastro, tüketici mahkemeleri gibi mahkemeler tarafından verilen hükümler de hukuk mahkemesi hükmü niteliği taşımaktadır. Ceza hükmünün idare mahkemesi veya hukuk mahkemesi dışında başka bir mahkeme tarafından verilen hükme dayanması ve bu hükmün kaldırılması halinde incelediğimiz yargılamanın yenilenmesi nedenine dayanılmasının mümkün olup olmadığı hususunda öğretide görüş ayrılıkları doğmuştur. Bir görüşe göre, bu hükmü kıyas yolu ile idare mahkemesi kararlarına da uygulamak doğru olur.¹⁵² Diğer görüşe göre ise, istisnai bir düzenleme olan yargılamanın yenilenmesi yolunun kıyas yolu ile genişletilmesi mümkün değildir. Oysa idare mahkemelerinin görevine giren konular teknik anlamda hukuk uyuşmazlıkları değildir (2577 sayılı Yasa m. 2), yani bu mahkemeler hukuk mahkemesi sayılamaz.¹⁵³ Kanaatimizce; ikinci görüşe iştirak edilmesi hukuken daha doğru olacaktır. Aksi durum kanunun açıkça belirtmiş olduğu bir nedeni kıyas yoluyla genişletmek anlamına gelmektedir. Böyle bir hükmün ortadan kaldırılması halinde ise mevcut adli hata, yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması suretiyle giderilebilmektedir.

Ceza mahkemesi hükmünün hukuk mahkemesi hükmüne dayandığının söylenebilmesi için iki hüküm arasında nedensellik bağlantısının bulunması gerekmektedir.¹⁵⁴ Nedensellik bağlantısı çeşitli durumlar nedeniyle kurulmuş olabilmektedir. Bunlardan birincisi; ceza hükmünde kesinleşmiş hukuk mahkemesi hükmüne delil olarak yer verilmiş olması halidir. Hukuk mahkemesi hükmünün, ceza davasında kanıt olarak sunulması ve kabul edilmesidir.¹⁵⁵ Bunlardan ikincisi; CMK'nın 218. maddesine göre bekletici sorun kararı verilerek, ceza hükmünün diğer mahkeme tarafından verilen karara dayanmasıdır. Ceza mahkemesi bekletici sorun kararı almış ise, hukuk mahkemesinin kararı kesinleştikten sonra, ceza mahkemesi bu kararı hükmüne esas alabilecektir.¹⁵⁶ Üçüncüsü ise; değişiklik davası nedeniyle ceza hükmünün dayandığı hukuk mahkemesi hükmünün ortadan

---

Seçkin Yayıncılık, sayfa 104

¹⁵² Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 952

¹⁵³ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 98

¹⁵⁴ Erem, F. (1962). Muhakemenin Yenilenmesi Hakkında Genel Bilgiler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19, 1-4, sayfa 18

¹⁵⁵ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 97

¹⁵⁶ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 150

kaldırılmasıdır. Hukuk mahkemesinin hükmünü ortadan kaldıran yeni hükmün eski hükmün yarattığı ve ceza hukuku açısından sonuç doğuran bir hukuksal durumu değiştirmesidir.¹⁵⁷ Nedensellik bağlantısının mevcudiyeti yargılamanın yenilenmesi talebini inceleyen mahkeme tarafından değerlendirilmektedir.

Hukuk mahkemesi hükmü ile ceza mahkemesi hükmü arasındaki nedensellik bağlantısının ne ölçüde olması gerektiği hususunda öğretide görüş ayrılıkları doğmuştur. Bir görüşe göre; ceza hükmünde delil olarak gösterilen hukuk mahkemesi hükmünün ortadan kaldırılması halinde, ceza hükmünde yer alan diğer delillere göre aynı hüküm verilebiliyorsa yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Kesin bir kararla ortadan kaldırılmış hukuk mahkemesi hükmünün, yargılamanın yenilenmesi yoluyla iptal edilmek istenen ceza hükmüne sadece etkili olmuş bulunması yetmez, ayrıca kesin delil olarak hükme temel olmuş bulunmalıdır.¹⁵⁸ Diğer görüşe göre ise; hukuk mahkemesi hükmünün ceza hükmünü ne derecede etkilediği önem arz etmeksizin ceza hükmünün hukuk mahkemesi hükmüne dayanması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. İliyet bağı bulunmak şartıyla hukuk mahkemesi hükmünün ceza mahkemesi hükmüne ne derecede etki ettiğinin bir önemi bulunmamaktadır.¹⁵⁹ Kanaatimizce de; yargılamanın yenilenmesi talebinin değerlendirildiği ilk aşamada etkinin derecesinin net olarak tespiti mümkün olmadığından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasının alanı gereksiz yere daraltılmaktadır. Bu nedenle ceza hükmünün hukuk mahkemesi hükmüne dayandığının tespiti yeterli kabul edilmelidir.

2.2.2.2.2. Hukuk Mahkemesi Hükmünün Kesin Hükümle Ortadan Kaldırılması

Ceza hükmünün dayandığı hukuk mahkemesi hükmünün sonradan verilen başka bir hükümle kaldırılması gerekmektedir. Sonradan verilen hükmün de yargılamanın yenilenmesi talebini oluşturabilmesi için kesinleşmiş olması şarttır. Çünkü her ne kadar, istisnalar dışında, ilk derece hukuk mahkemesi hükümleri kesinleşmeden icra edilebilir olsa da (HMKm. 350/1, 367/1), bir hüküm bağlayıcılık etkisini ancak

---

¹⁵⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 105

¹⁵⁸ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 39

¹⁵⁹ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 131

kesinleşme ile alır ve kesinleşen bir hukuk mahkemesi hükmü ceza davasında etkili olabilir.¹⁶⁰

Hukuk mahkemesi tarafından verilen ve kesinleşen hükmün çeşitli yollarla ortadan kaldırılması mümkündür. Bunlardan birincisi HMK'da yer alan yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurularak kesinleşen hukuk mahkemesi hükmünün kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması halidir. İkinci yol; değişiklik davası ile sonradan ortaya çıkan durumlara göre kesinleşen hukuk mahkemesi hükmünün değiştirilmesidir. Üçüncü yol ise; çekişmesiz yargı kararlarının sonradan ortaya çıkan durumlar nedeniyle yeniden ele alınarak yeni hüküm kurulmasıdır. Tüm bu sebepler nedeniyle kesinleşen hukuk mahkemesi hükmünün ortadan kaldırılması ve verilen yeni hükmün de kesinleşmesi halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

2.2.2.3. Yeni Olay veya Yeni Delilin Bulunması

Tek tek sayılmak suretiyle yer verilen yargılamanın yenilenmesi nedenleri dışında öngörülemeyen haller nedeniyle meydana gelen adli hataların giderilebilmesi amacıyla kapsamlı yenileme nedeni olan yeni olay veya yeni delil nedeni düzenlenmiştir. CMK'nın 311/1-e maddesine göre; yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatını veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkum edilmesini gerektirecek nitelikte olursa hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmek için gerekli olan şartlar aşağıda incelenmektedir.

2.2.2.3.1. Olay veya Delilin Varlığı

Yukarıda belirtilen yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için olay veya delil bulunması şarttır. Her ne kadar kanunda 'yeni deliller veya olaylar' şeklinde çoğul bir anlatım biçimi kullanılsa da bu şartın oluştuğunun kabulü için tek bir delil ya da olayın varlığı yeterli sayılmalıdır.¹⁶¹ Gerek CMUK'da gerekse CMK'da delil veya olay kavramlarının tanımı yapılmamıştır. Yargıtay Ceza Genel

¹⁶⁰ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 99

¹⁶¹ Erem, F. (1962). Muhakemenin Yenilenmesi Hakkında Genel Bilgiler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19, 1-4, sayfa 25

Kurulu'nun 11.03.2014 tarih, 2012/3-909 Esas ve 2014/121 Karar sayılı ilamında delil; “ceza muhakemesinin konusu olan olayda maddi gerçeğe ulaşmak amacıyla kullanılan ispat aracı olup ceza muhakemesi hukukunda ‘delil serbestisi’ ilkesi gereği akılcı ve gerçekçi olmak ve hukuka aykırı bulunmamak şartıyla her beyan, belge veya belirti” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁶² İspat edilecek olayın dolaylı olarak ispatına yardımcı olan vakıa ve izler olarak tanımlanan belirtiler de delildir.¹⁶³ Mahkumiyet hükmünde suçun unsurlarını oluşturan olaylardan başka olaylara delil olarak dayanabilmesinin, Mülga kanunun tabiri ile delilin başka olaylardan (vakıalardan) çıkarılmasının kabul edilmiş olması (CMUK 260/1) bunu açıkça göstermektedir.¹⁶⁴ ‘Olay’ ise kanıt olmayan ve eski yasadaki ‘vakıa’ kavramından hareketle vuku bulan yani gerçekleşen ve beş duyu organı ile algılanabilen nesnel şey olarak tanımlanmaktadır.¹⁶⁵ Yine anılan kararda olay kavramı ise “doğrudan doğruya veya dolayısıyla muhakeme hukuku içinde ispat vasıtası olarak kabul edilen, diğer bir anlatımla doğrudan veya dolaylı olarak ispat aracı olarak kullanılabilir ve yargılama sonucunu etkileyecek olgular” olarak açıklanmıştır. Belirti, gerçek (realite) dediğimiz dış dünyada varlığı olan bir olaydır ve mahkemeler dava konusu olayı belirlemede bunlardan da yararlanabilirler, bir diğer söyleyişle onları vasıta olarak kullanabilirler.¹⁶⁶ Delil kapsamına dahil edilmeyen her şey olay kabul edilerek yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak değerlendirilebilmektedir.

Öğretide içtihat değişikliklerinin, kanun değişikliklerinin ve Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarının yeni olay veya yeni delil olarak kabul edilip edilmeyeceği hususu tartışılmıştır. Kunter konuyu içtihat değişiklikleri açısından incelemiş ve kanunda açıkça sadece maddi hatalarda muhakemenin yenilenmesi yoluna gidilebileceğinin belirtilmediğini, hem hukuki hem de maddi meseleye ilişkin adli hataların çözümü için muhakemenin yenilenmesi yoluna başvurabileceğini, bu takdirde de içtihat değişikliklerinin olay kapsamında değerlendirilebileceğini ifade etmiştir.¹⁶⁷ Diğer görüş ise; maddi nitelikteki hataların

---

¹⁶² UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 07.03.2020

¹⁶³ Özbek, Ö. V., Doğan, K., Bacaksız, P., Tepe, İ. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 785

¹⁶⁴ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 507

¹⁶⁵ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 105

¹⁶⁶ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 507

¹⁶⁷ Kunter, N. (1988). İchtihat Değişmesi Nedeniyle Ceza Muhakemesinin Yenilenebilmesi Sorunu. *Yargıtay Dergisi*. 14-54, sayfa 48

yargılamanın yenilenmesi yoluyla giderilebileceğini ve kanun ve içtihat değişikliklerinin maddi meseleye değil hukuki meseleye etki ettiğini savunarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağını kabul etmiştir. Lehe olsa da salt kanun değişikliği, yargılamaya yeni bir husus eklememekte, somut olayda yeni bir delil veya olayın ortaya konulmuş olduğu anlamına gelmemektedir.¹⁶⁸ Kanaatimizce; belirtilen bu sebepler yeni olay veya yeni delil olarak değerlendirilmemelidir. İçtihat değişikliklerinin sürekli olarak devam ettiği hususu dikkate alındığında her içtihat değişikliği söz konusu olduğunda kesin hükmün ortadan kaldırılarak yargılama yapılması gerekeceğinden hukuki güvenlik ilkesi zedelenmektedir. Yine kanun değişikliğinin olması ve Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı vermesi hallerinde CMK'nın 315/2 maddesinde yer alan hatanın giderilebilmesini sağlayacak başka bir yol varsa, yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemeyeceği şeklindeki düzenleme göz önünde bulundurulduğunda uyarılama yargılaması yapılmak suretiyle hükümlü lehine değişiklik sağlanabileceğinden yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına gerek bulunmamaktadır. İstisnai olan "lehe kanunun geçmişe uygulanması" ilkesinin uygulanması için mevzuatımızda yargılamanın yenilenmesi dışında zaten özel bir takım yöntemler belirlenmiştir.¹⁶⁹

2.2.2.3.2. Olay veya Delilin Yeni Olması

Yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için dayanılan olay veya delilin yeni olması şarttır. Yeni olay veya yeni delil ifadesinden; mahkemece bilinmeyen, mahkemeye sunulmayan ve bu nedenlerle de hükme esas alınamamış her türlü delil veya olayın anlaşılması gerekmektedir. Yenilikte önemli olan, madde veya şahıs olarak yenilik değil, delil vasfını haiz olan muhtevadaki yeniliktir.¹⁷⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.03.2014 tarih, 2012/3-909 Esas ve 2014/121 Karar sayılı ilamında da "Mahkemece bilinmeyen, incelenmeyen, yargılama konusu yapılmayan ve bu nedenle değerlendirilmeyen deliller" yeni olay veya delil olarak belirtilmiştir.¹⁷¹ İstemde bulunanın belirttiği delil veya olayın ilk hükümde kullanılmamış olması yenilik karinesi oluşturur; ancak mahkeme 'serbest ispat'

¹⁶⁸ Evik, H. A. (2015). Somut Bir Olaydan Hareketle "Yargılamanın Yenilenmesi" Müessesesine Yönelik Bir Değerlendirme. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 2-1, sayfa 112

¹⁶⁹ Evik, H. A. (2015). Somut Bir Olaydan Hareketle "Yargılamanın Yenilenmesi" Müessesesine Yönelik Bir Değerlendirme. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 2-1, sayfa 104

¹⁷⁰ Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 815

¹⁷¹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 08.03.2020

kurallarını uygulayarak, bu konuyu araştırır.¹⁷²

Yeni ifadesinin tespiti için olay veya delilin zaman bakımından değerlendirilmesinin yapılması doğru değildir. Olay veya delil ister kesin hükümden önce meydana gelmiş olsun ister kesin hükümden sonra meydana gelmiş olsun yeni olarak nitelendirilmesinde dikkate alınmamaktadır. Önemli olan olay veya delilin mahkemenin bilgisine yeni sunulmasıdır. Eğer bu nitelikte değil ve daha önce aynı yargılama açısından değerlendirilip irdelenmiş bir delil söz konusu ise, bundan yeni ve farklı bir ispata ulaşılabacağı hususunda bir iddia veya ciddi savunmalar olsa dahi, o delil yeni değildir.¹⁷³ Nihayet bir olayın ceza muhakemesi sırasında kullanılmış yani “eski” bir delile ilişkin olması onun yeni olarak nitelendirilmesine engel değildir.¹⁷⁴ Yargılama sırasında mahkeme tarafından reddedilen ya da hükme esas alınmadığı belirtilen delil veya olaylar yeni olarak kabul edilememektedir. Daha önceden mahkemeye bildirilen, ancak mahkemece inandırıcı bulunmadığı için dikkate alınmayan delil veya olgular yeni sayılmaz.¹⁷⁵ Fakat mahkemeye sunulmuş olmakla birlikte hükme esas alınıp alınmadığı belirtilmemiş olay veya delil söz konusu ise bu delil veya olaydan mahkemenin bilgisinin bulunmadığının anlaşılması halinde bu delil veya olayın yeni olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Yargılama sırasında ileri sürülen bir olay veya delil mahkemece gerek hükümde gerek yargılama sırasında verilen ara kararlarda bir değerlendirmeye tabi tutulmamışsa, başka bir deyişle, mahkeme ileri sürülen bir delili reddetmemiş ve hükümde bu delille ilgili herhangi bir değerlendirme yapmamış, olay veya delili hükümde nazara almamış ise, bu delil veya olayın yeni olduğu kabul edilebilir.¹⁷⁶

Olay veya delilin hükümlü ya da diğer şahıslar tarafından bilinmesine rağmen mahkemeye sunulmamış olması olay veya delilin yeni olmadığı anlamına gelmemektedir. Yeni delil veya olayın hükümlü tarafından bilinip bilinmemesi önemli değildir.¹⁷⁷ Yargılama sırasında susma hakkını kullanan hükümlünün hüküm kesinleştikten sonra bildiği olayları anlatması veya delilleri sunması ya da yargılama sırasında anlatılan olaya ilişkin delillerin hüküm kesinleştikten sonra mahkemeye

---

¹⁷² Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 23

¹⁷³ Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 817

¹⁷⁴ Özbek, Ö. V., Doğan, K., Bacaksız, P., Tepe, İ. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 786

¹⁷⁵ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 793

¹⁷⁶ Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 815

¹⁷⁷ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 793

sunulması ya da gelişen teknoloji nedeniyle yargılama sırasında alınan bilirkişi raporunun doğru olmadığına hüküm kesinleştikten sonra alınan yeni bilirkişi raporuyla anlaşılması gibi hallerde yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmaktadır. Buna mukabil, yeni bilirkişinin sadece aynı ‘bağlantı olaylarından’ yola çıkarak, yeni sonuçlara varması, bilirkişi raporunun yeni delil olarak kabul edilmesi için yeterli değildir.¹⁷⁸

Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 11.03.2014 tarih, 2012/3-909 Esas ve 2014/121 Karar sayılı ilamında yargılamanın yenilenmesine konu olabilecek “yeni olay veya yeni delil” kavramı “..... Hükmü veren mahkemeye bildirilmemesi sebebiyle, hükümde dikkate alınmamış olan her olay ve delil hükümlü tarafından bilinip bilinmemesi önemli olmaksızın ‘yeni’ olarak nitelendirilmektedir. Olay ya da delilin yeniliği, olayın kesin hükümden sonra meydana gelmiş olmasıyla değil, kesinleşmiş olan hükmün verilmesi sırasında değerlendirilip değerlendirilmediği ile bağlantılıdır. Kesin hükümden önce meydana gelen ancak mahkemenin bilgisine sunulmayan ya da mahkeme tarafından değerlendirilmeyen deliller ve olaylar da ‘yeni’ sayılmalıdır. Bu doğrultuda hükmü veren mahkemeye bildirilmediğinden yargılama yapılırken değerlendirilemeyen her türlü olgu ve delil de ‘yeni’ sayılmaktadır. Daha önceden mahkemeye bildirilen ancak mahkeme tarafından değerlendirilerek inandırıcı bulunmadığı için dikkate alınmayan delil ve olgular ‘yeni’ değildir. Buradaki yenilikten anlaşılması gereken taraf bakımından değil, mahkeme bakımından olay ya da delilin yeni olmasıdır. Mahkemece bilinmeyen, incelenmeyen, yargılama konusu yapılmayan ve bu nedenle değerlendirilmeyen deliller ‘yeni delil veya olay’ kapsamındadır.” şeklindeki ifadelerle açıklanmıştır.¹⁷⁹ Yeni delil veya yeni olay kavramlarının kapsamının bu kadar geniş olması diğer yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin de incelediğimiz yargılamanın yenilenmesi nedeni içerisinde değerlendirilmesine imkan vermektedir. Duruşmada kullanılan bir belgenin sahteliğinin anlaşılması, tanık veya bilirkişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunması, ceza hükmünün dayandığı hukuk mahkemesi hükmünün kaldırılması aslında “yeni olay veya yeni delil” nedeni içerisine girmektedir. Özel olarak düzenlenen yenileme nedenlerindeki bazı şartların sağlanamaması halinde “yeni olay veya yeni delil” nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

¹⁷⁸ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 14

¹⁷⁹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 15.03.2020

Hakimin görev suçu işlemesi nedeninde aranan şartların sağlanamaması durumunda ise, yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasının hukuken mümkün olup olmadığı hususunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre, hukuksal hatanın giderilebilmesi amacıyla kanunda tahdidi olarak belirtilen yenileme nedenleri dışında başka hukuksal hataların mevcudiyeti halinde adaletsizliğin ortadan kaldırılabilmesi için yeni delil ve yeni olay nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmesi gerekmektedir.¹⁸⁰ Tarihsel olarak fiili hataları düzeltmek için getirilmiş yargılamanın yenilenmesi yolunun ancak yasada özel olarak belirtilmiş hukuksal hatalar için geçerli olabileceğini savunmak doğru değildir. Hükme katılan hakimin bağımsız ya da tarafsız davranmaması durumunda yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, mutlaka yargıç hakkında bir mahkumiyet hükmü gerekmemekle birlikte, soyut savların yeterli olmayacağı, somut, inandırıcı kanıtların varlığının arandığıdır.¹⁸¹ Diğer görüşe göre ise, hakimin görev suçu işlemesi nedeninde aranan şartların sağlanamaması halinde hakimin görevini suiistimal ettiği ileri sürülerek yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması hukuken mümkün değildir. Zira, inceleme konumuz olan yargılamanın yenilenmesi nedeni hükmün maddi yönüne, yani suç konusu fiile, suçun unsurlarına ilişkin olmalıdır.¹⁸² Hakimin görev suçu işlemesi ile dosyadaki diğer deliller arasında irtibat kurulamamaktadır. Hakimin görev suçu işlemesi uyumsuzluğun hukuki yönüne ilişkindir ve maddi meseleye temas eden bir yönü bulunmamaktadır.¹⁸³ Kanaatimizce, hakimin görev suçu işlemesi nedeninde aranan şartların sağlanamaması durumunda, örneğin hükme katılan hakimin hükümlünün kusuru ile hükümlü aleyhine olacak şekilde hüküm kurması ve hüküm kesinleştikten sonra hakimin kasten yanlış karar verdiğini hakim dışında başka bir kişi huzurunda ikrar etmesi halinde hakimin görevini suiistimal ettiği, bağımsız ve tarafsız davranmadığı ileri sürülerek yeni olay veya yeni delil nedenine dayanmak suretiyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmesi gerekmektedir. Hukuksal hatanın esaslı adaletsizliğe dayandığının

---

¹⁸⁰ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 138

¹⁸¹ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 140

¹⁸² Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 159

¹⁸³ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 159

somut verilerle ortaya konması sonrasında adli hata içerdiği açıkça görünen kesin hükme katlanılmasının beklenilmesi mümkün değildir. Yeni olay veya yeni delil kavramı gibi geniş bir içeriğe sahip olan yenileme nedeninin düzenleniş amacı dikkate alındığında bu yola başvurulmasının mümkün kılınmasının gerektiği görülecektir.

2.2.2.3.3. Yeni Olay veya Delillerin Önemli Olması

CMK'nın 311/1-e maddesinde yer verilen düzenleme gereğince yeni olay veya delillerin önemli olarak kabul edilebilmesi için, ileri sürülen delil veya olayın tek başına ya da önceden sunulan delillerle birlikte değerlendirildiğinde yeniden yargılama yapılması halinde hükümlünün beraatine karar verilmesini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkum edilmesini gerektirecek nitelikte olması gerekmektedir. Yani yeni olay veya delilin kesin hükmü ortadan kaldıracak ve başka bir hüküm kurulmasını gerektirecek mahiyette olması lazımdır. Olay veya delilin tek başına değerlendirildiğinde önemli kabul edilmesi şart değildir. Önceden sunulan delillerle birlikte değerlendirildiğinde de önemli olduğunun kabul edilebilmesi yeterli görülmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 25.02.2020 tarih, 2019/15-64 Esas ve 2020/132 Karar sayılı ilamında da yeni olay veya delilin önemliliği hususu “..... Yargılamanın yenilenmesi talebinin kabule şayan olup olmadığı konusunda şekil şartının yerine getirilmesi yeterli olmayıp, ikame olunan olay ve delillerin önceden ileri sürülmeyen ve tamamen yeni nitelik taşıyan yapıda olması ve tek başına veya diğer deliller birlikte incelendiğinde hükümlü lehine değerlendirmeye ve önceki hükmü değiştirmeye mahkemeyi yönlendirecek ciddiyette bulunması gerekmektedir. Bu özelliği taşımayan iddialarla, sırf şekli unsurların yeterliliğinden bahisle yargılamanın yenilenmesinde delil toplamaya ya da bu safha aşılıp duruşmalı incelemeye yönelmek kanun koyucunun amacıyla ve olağanüstü kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesinin yapısıyla uyuşmamaktadır. Diğer bir ifade ile yargılamanın yenilenmesi talebinin kabul edilebilmesi için kesin hükümden dönülmesini gerektirecek, duruşma açılmasını haklı ve gerekli kılacak ciddiyette yeni delil ve olayların ortaya konulması zorunludur .....” şeklindeki ifadelerle açıklanmıştır.¹⁸⁴

---

¹⁸⁴ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 17.03.2020

Düzenlemenin amacı kesin hükmü ortadan kaldırarak yeniden yargılama yapılmasını gerçekten haklı gösterecek olay veya delillere dayanılmasını sağlamaktır. Sunulan yeni olay veya delillerin önemli olup olmadığını ise yargılamanın yenilenmesi talebini inceleyen mahkeme değerlendirmektedir. Yeni olay veya delilin, hükümlünün beraatine ya da daha hafif bir ceza ile mahkumiyetine karar verilebileceği hususunda ciddi bir soru işareti oluşturması gerekmektedir. Yeni olay veya kanıtın, beraat veya daha hafif ceza sonucunu mutlak ve derhal kanıtlaması aranmaz.¹⁸⁵ Biz bu şartı, ‘sonuç - cezanın tayininde kullanılması kanun gereği olan, bir diğer söyleyişle mahkemenin takdir denilegelen serbest değerlendirme yetkisine bırakılmamış bulunan herhangi bir hukuk normunun uygulanması sonunda cezanın hafifleyebileceğinin görülmesi’ diye anlıyor ve ancak böyle bir yeni delil veya yeni olayın, dolayısı ile onların ortaya çıkardığı hatanın, lehte yenilenmenin kabulünü gerektirecek ölçüde önemli sayıldığını kabul ediyoruz.¹⁸⁶

Kanunda yer verilen beraat kavramını yine aynı fıkroda daha hafif bir ceza ile mahkumiyet kararı verilebilmesi halinin de yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiş olduğu dikkate alınarak geniş yorumlamak doğru olacaktır. Böyle bir yorum, yargılamanın lehte yenilenmesi kurumunun amacına ve doğasına uygundur.¹⁸⁷ Bu doğrultuda devletin cezalandırma yetkisini ortadan kaldıran durumların da beraat kavramı içerisinde değerlendirilmesi kabul edilmektedir. Yeni olay veya delillerin düşme kararı ya da ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesini gerektirecek nitelikte olması halinde de yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak incelenmesi gerekmektedir. Her iki halde de lehte muhakemenin yenilenmesi ihtiyacı doğacağı açıktır.¹⁸⁸

Kanunda yer alan daha hafif bir ceza ile mahkumiyet, cezayı artıran durumun ortadan kalkması ya da cezayı azaltan durumun ortaya çıkması hallerinde söz konusu olmaktadır. Bu hallerde daha hafif bir cezayı öngören başka bir kanun hükmü veya aynı kanun hükmü içerisinde yer alan başka bir fıkra ya da bent uygulanarak sanık hakkında mahkumiyet hükmü verilmesi gündeme gelmektedir. Kanun hükmünün hangisinin daha ağır ceza hangisinin daha hafif ceza içerdiğinin tespiti sırasında

---

¹⁸⁵ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 113

¹⁸⁶ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1494

¹⁸⁷ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 114

¹⁸⁸ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 113

cezanın türüne göre değerlendirme yapılmaktadır. Ceza türünün aynı olması halinde ise ceza miktarı dikkate alınmaktadır. Ceza miktarları karşılaştırılırken de kanaatimizce; kesin hükümde yer alan ceza ile uygulanması öngörülen kanun hükmünde yer alan cezanın alt sınırı göz önünde bulundurulmaktadır. Ayrıca, kanunda öngörülen cezanın üst sınırının esas alınması şeklindeki yorum, henüz yargılamanın yenilenmesi süreci başlamadan, süreci başlatacak ilk adımın atıldığı sırada, bu adımın atılmasını imkansız hale getirecektir.¹⁸⁹

2.2.2.4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Hukukumuzda en yeni yargılamanın yenilenmesi nedeni; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına dayanılmasıdır. Bu nedene CMK'nın 311/1-f maddesinde; ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya ceza hükmü aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi şeklinde yer verilmiştir. Böylece Mahkemenin Sözleşmenin ihlal edildiğine ilişkin kararlarının konusunu oluşturan ve kesinleşen hükümle sonuçlanmış bir davanın hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi yoluyla Anayasa'da ve yasalarda yapılan değişikliklerde gözetilerek tekrar görülmesine bu bağlamda sözleşme ihlallerinin giderilebilmesine olanak tanınmıştır.¹⁹⁰ Mülga CMUK'da ise ilk olarak 327/a maddesi olarak eklenmesi suretiyle, akabinde bu maddenin yapılan eleştiriler nedeniyle uygulanmadan kaldırılması üzerine 327/6 maddesi olarak eklenmesi suretiyle yer almıştır. Mülga CMUK'un 327/6 maddesinde ceza hükmünün AİHS'nin ve eki Protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin AİHM'nin kesinleşmiş kararı ile tespit edilmiş olması yeterli kabul edilmişken CMK'da bunun yanı sıra "hükmün bu aykırılığa dayandığının" da AİHM'nin kesinleşmiş kararı ile tespit edilmiş olması şartı aranmıştır. Yine CMK'da AİHM tarafından verilen ihlal kararının yanı sıra dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda verilen düşme kararı nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması hususuna yer verilmesine

---

¹⁸⁹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 170

¹⁹⁰ İlkiz, F. (2009). Anayasa Madde 90 ve Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Muhakemesi Kanununun 3 Yılı Teorisi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar - Sempozyum*. Türk Ceza Derneği, sayfa 506

rağmen, mülga CMUK'ta bu hususa yer verilmemiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Türkiye tarafından imzalanmış, sözleşmenin onaylanmasına dair Kanun Resmi Gazete'de yayınlanmış ve böylece sözleşme yürürlüğe girmiştir. Uluslararası anlaşmaların ve bu kapsamda AİHS'nin iç hukukumuzdaki yeri Anayasa'nın 90. maddesi ile anlaşılmaktadır. Anayasa'nın bu düzenlemesine göre uluslararası anlaşmalar kanun hükmünde olup, bunların Anayasa'ya aykırılığı iddia edilememektedir. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi halinde uluslararası anlaşma hükümleri esas alınmaktadır. AİHS'nin koruma altına alınması ve taraf devletlerin kendilerine düşen yükümlülükleri yerine getirmelerinin sağlanması amacıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kurulmuştur. AİHM'ne devlet başvurusu veya bireysel başvuru imkanı tanınmıştır. Türkiye de 28 Ocak 1987 tarihinde AİHM'ne bireysel başvuru hakkını kabul etmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları, taraf devletlerin mahkeme kararlarını ortadan kaldırmaz; bu mahkemelerce verilen kararların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ihlal edip etmediğini tespit eder.¹⁹¹ Sözleşmeye üye olan Devletlerin iç hukuktaki yasaların veya kamu görevlileri tarafından yapılan işlemlerin Sözleşme ile getirilen temel ilkelere uygun olup olmadığı kontrol edilir.¹⁹²

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararı üzerine, taraf devletlerin ihlale neden olan durumu ortadan kaldırması gerekmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararı sonrasında mahkum olan devletin, verilen kararı, mevzuat değişikliği, ihlal yaratan durumun ortadan kaldırılması ya da tazminat yolu ile giderememesi durumunda, yargılamanın yenilenmesi yolu gündeme gelecektir ki; bazen eski halin iadesinin yegane yolu yargılamanın yenilenmesidir.¹⁹³ Kanun koyucu da ihlali ortadan kaldırmak adına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlemiştir. Bu düzenleme ile insan hakkı ihlaline neden olan karar, Sözleşme hükümlerine uygun olarak düzeltilmiş olmaktadır. Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 16.07.2018 tarih, 2016/3457 Esas ve 2018/2466 Karar sayılı ilamında bu hususa “..... Avrupa İnsan Hakları

---

¹⁹¹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 176

¹⁹² Kunter N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1485

¹⁹³ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 140

Mahkemesinin ihlal kararları doğrultusunda yeniden yargılama yapmak CMK 311. maddenin 1/f fıkrasının emredici hükmüdür. Yerel mahkemenin bu çerçevede duruşma açarak yeniden yargılama yaparak, hukuki ve fiili olanaklar içinde ihlal kararında belirtilen ve resen topladığı delilleri değerlendirip ..... önceden verilip kesinleşen kararları değerlendirmek suretiyle .....” şeklinde belirtilen ifadelerle değinilmiştir.¹⁹⁴ AİHM kararının yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için gerekli koşullar aşağıda açıklanmıştır.

2.2.2.4.1. AİHM Kararının Kesinleşmiş Olması

Yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşabilmesi için AİHM tarafından verilen, AİHS veya eki Protokollerin ihlalini içeren esasa ilişkin kararın veya dostane çözüm kararının veya tek taraflı deklarasyon sonucunda verilen düşme kararının kesinleşmiş olması gerekmektedir. AİHM’ne başvuru yapılmış olması ya da başvuru sonucunda verilen ihlal kararının henüz kesinleşmemiş olması durumlarında yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunulamamaktadır. AİHM kararlarının kesinleşme usulü AİHS’nin 44. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; Büyük Daire kararları kesindir. Daire kararları ise; tarafların Büyük Daire’ye başvurmayacaklarını beyan ettikleri tarihte veya Daire kararının verilmesinden itibaren üç ay içerisinde davanın Büyük Daire’ye gönderilmesini talep etmemeleri halinde üçüncü ayın sonunda veya Büyük Daire’ye süresi içerisinde yapılan başvurunun Büyük Daire tarafından reddedilmesi halinde reddedildiği tarihte kesinleşmektedir. Kesinleşme usulüne göre kesinleşmiş bulunan AİHM kararına dayanılarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir.

2.2.2.4.2. AİHM Kararında Verilen Ceza Hükümünün İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme’nin veya Eki Protokollerin İhlali Suretiyle Verildiğinin Tespit Edilmiş Olması

AİHM tarafından verilen kararda, ceza hükmünün AİHS’nin bir veya birden fazla maddesinin veya AİHS’nin eki Protokollerin düzenlediği hakların ihlali suretiyle verildiğinin tespit edilmiş olması gerekmektedir. AİHM’in kararında saptanan ihlalin AİHS’in ya da AİHS’in eki niteliğindeki protokollerin getirdiği usulü veya maddi garantilere aykırılıktan kaynaklanması arasında incelediğimiz muhakemenin

¹⁹⁴ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 23.03.2020

yenilenmesi nedeni açısından bir fark bulunmamaktadır.¹⁹⁵ AİHM kararında tespit edilen ihlalin soruşturma veya kovuşturma aşamasında gerçekleşmiş olması şarttır. Bu aşamalar haricinde gerçekleşen ihlalin tespiti nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. İhlal, ceza hukukundan ya da ceza usul hukukundan kaynaklanmış olabilmektedir. AİHM kararında hukuk mahkemesi kararının veya idare mahkemesi kararının AİHS'nin veya eki Protokollerinin ihlali suretiyle verildiğinin tespit edilmiş olması halinde, ceza hükmü bu kararlara dayanmış olsa bile yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmek için somut olarak uygulanan ceza hükmünün AİHS'ne aykırı olduğunun veya aykırı olarak yorumlandığının tespit edilmiş olması gerekmektedir. Soyut bir ceza hükmünün AİHS'ne aykırı olduğunun tespiti halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilememektedir. Ayrıca her ne kadar ihlalin, yasal bir düzenlemeye dayanması durumunda yargılamanın yenilenmesinin söz konusu olamayacağı, çünkü mahkemenin aynı hükmü tekrar vermektan başka bir çaresinin bulunamadığı savunulsa da, Anayasanın 90. maddesine 5. fıkrasına 2004 yılında eklenen son cümle karşısında bu engelin aşılabilmesi olanaklıdır.¹⁹⁶ AİHM tarafından verilen somut olarak uygulanan ceza hükmünün ihlalinin tespitine dair karara dayanarak, başka bir kesin hüküm için yargılamanın yenilenmesi yoluna da başvurulamamaktadır. Hukukumuzda AİHM tarafından tespit edilmiş bir ihlalin aynısının yaşandığı iddiası bir başka kesin hüküm için mahkemenin yenilenmesi nedeni oluşturmamaktadır.¹⁹⁷

2.2.2.4.3. Ceza Hükmünün AİHM Kararında Tespit Edilen Aykırılığa Dayanması

Ceza hükmünün, AİHM kararında tespit edilen aykırılığa dayanması şartı, Mülga CMUK'da ve CMK tasarısında yer almamakla birlikte Kanun'da yer bulan bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre yargılamanın yenilenmesi talebini inceleyen mahkeme, AİHM'nin ihlal kararını tümüyle değerlendirerek ceza hükmünün ihlale neden olan aykırılığa dayanıp dayanmadığını taktir etmektedir. Ceza Muhakemesi Kanunu, sadece ihlal kararı ile yetinmeyip "hükmün bu aykırılığa dayandığının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararı ile tespit edilmiş olması"

---

¹⁹⁵ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 118

¹⁹⁶ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 126

¹⁹⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 120

ölçütünü de kabul ettiği için bundan sonraki yargılamanın yenilenmesi taleplerinde inceleme yapacak olan, ilk hükme katılmamış olan hakim, AİHM kararını inceleyecek ve hükmün tespit edilen aykırılığa dayanıp dayanmadığını, bu mahkeme kararı içindeki tümcelere bakarak, takdir edecektir.¹⁹⁸ Mahkeme'nin ihlale ilişkin saptanması bu konuda ileri sürülen iddiaların yeterli derecede doğrulandığı yolunda önemli bir kanıt oluşturmaktadır.¹⁹⁹ Ceza hükmü ile AİHM'nin tespit ettiği ihlal arasında illiyet bağı bulunması halinde, ceza hükmünün tespit edilen ihlale dayandığı söylenebilmektedir. Ceza hükmünün ihlalden etkilendiği kanaatine varılması durumunda da yargılamanın yenilenmesi talebinin kabul edilmesi gerekmektedir.

2.2.2.4.4. İhlalin Tamir Edilebilir Nitelikte Olması

AİHM tarafından tespit edilen ihlalin, yargılamanın yenilenmesi yoluyla giderilebilir nitelikte olması şarttır. Bu şarta CMK'nın 311/1-f maddesinde açıkça yer verilmemiştir. Fakat CMK'nın 315/2 maddesinde yer alan "Hatanın giderilebilmesini sağlayacak başka bir yol varsa, yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemez." şeklindeki düzenleme göz önünde bulundurulduğunda, adli hatanın giderilmesi amacıyla uygulanabilecek başka bir yol bulunması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağı açıktır. Bazı ihlaller hem eski hale iadeye hem de tazminat ödenmesine uygun olabilmektedir. Tazminat ödenmesi ikincil bir yoldur ve asıl olan ihlalin iç hukukta yer alan yollarla giderilmesidir yani 'eski hale iadedir'.²⁰⁰ Dolayısıyla tazminat ödenmesi yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel oluşturmamaktadır. Yargılamada makul sürenin aşılması, gözaltı süresinin uzun tutulması, masumiyet karinesinin ihlali gibi durumlarda; ihlallerin nitelikleri gereği yargılamanın yenilenmesi herhangi bir menfaat sağlamayacaktır. Bu gibi hallerde önceki hükmün değişme ihtimali bulunmadığından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması da bir anlam ifade etmeyecektir. Fakat belirtilen ihlallerin başka bir ihlale sebep olması söz konusu ise, yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Yani ihlalin bu yola başvurularak tamir edilebilir nitelikte olması durumunda yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir. Adli hatanın giderilmesi objektif olarak

---

¹⁹⁸ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 956

¹⁹⁹ İlkiz, F. (2009). Anayasa Madde 90 ve Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Muhakemesi Kanununun 3 Yılı Teorisi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar - Sempozyum*. Türk Ceza Derneği, sayfa 507

²⁰⁰ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 124.

mümkün değilse kesin hükmün olumsuz etkisini bertaraf etmek için bir sebep bulunmamaktadır.²⁰¹

2.2.2.4.5. Ceza Hükümü Aleyhine AİHM'ne Yapılan Başvuru Hakkında Dostane Çözüm ya da Tek Taraflı Deklarasyon Sonucunda Düşme Kararı Verilmesi

Dostane çözüm; AİHS'nin 39. maddesinde ve AİHM İçtüzüğü'nün 62. maddesinde düzenleme alanı bulmasına rağmen, tek taraflı deklarasyon sadece AİHM İçtüzüğü'nün 62. maddesinde düzenlenmiştir. AİHM tarafından başvuru hakkında kabul edilebilirlik kararı verildikten sonra fakat esas hakkında karar verilmeden önce taraflara dostane çözüm önerisinde bulunabilmektedir. AİHM İç Tüzüğü'nün 62/2 maddesi gereğince dostane çözüm görüşmeleri gizli olarak yürütülmektedir. Tarafların dostane çözüm hakkında anlaşmaları halinde AİHM tarafından eldeki çözüm incelenmektedir. Dostane çözümün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından kabul edilebilmesi için başvurucunun iddialarının, başka bir deyişle Sözleşme'nin ihlal edildiğinin ve başvurucunun zararının tazminatla ya da mümkün olan başka bir suretle giderme yükümlülüğünün taraf devletçe kabul edilmesi gerekir.²⁰² Mahkeme çözümün insan haklarına saygı esasına dayandığı kanaatine varırsa davanın düşmesine karar vermektedir. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 114 sayılı ve 30.01.2006 tarihli Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dostane çözüm kararları hakkındaki genelgesinde belirtildiği üzere, dostane çözüm kararlarının, anılan Sözleşme ile kurulan sistemde, iç hukukumuzda doğrudan sonuç doğurması söz konusu değildir, devletin kararın yerine getirilmesi yönünde gereken önlemleri alması gerekmektedir.

Dostane çözümün kural olarak başarısız olması durumunda da AİHM İç Tüzüğü'nün 62 A/1-a maddesi gereğince tek taraflı deklarasyon usulü uygulanmaktadır. Ayrıca taraf devlet, AİHM'nin yerleşik içtihadının bulunduğu hallerde dostane çözüm yoluna başvurmadan doğrudan tek taraflı deklarasyon usulüne başvurabilmektedir. Taraf devlet, ihlali kabul ederek ihlali ortadan kaldırmayı veya ihlalin sonuçlarını gidermeyi taahhüt eden deklarasyonu AİHM'ne

---

²⁰¹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 121

²⁰² Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 181

sunmaktadır. AİHM deklarasyonun insan haklarına saygı esasına dayandığı kanaatine varırsa başvurunun kayıttan düşürülmesine karar vermektedir. Tek taraflı deklarasyon kamuya açık olarak yürütülmektedir.

Ceza hükmü aleyhine AİHM'ne yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi hususu, 25.07.2018 tarihli ve 7145 Sayılı Kanun'un 18. maddesiyle CMK'nın 311/1-f maddesine eklenerek yürürlüğe girmiştir. Böylece AİHM'nin ihlal kararının yanı sıra dostane çözüm veya tek taraflı deklarasyon sonucu verilen düşme kararı da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Dostane çözüm veya tek taraflı deklarasyon sonucu verilen düşme kararında, ceza hükmünün AİHM'nin ihlal kararında tespit edilen aykırılığa dayanması şartına yer verilmemiştir. Fakat burada da taraf devlet tarafından kabul edilen ihlal ile ceza hükmü arasında illiyet bağı bulunması gerekmektedir. Ayrıca taraf devlet tarafından kabul edilen ihlalin, yargılamanın yenilenmesi yolu ile giderilebilir nitelikte de bulunması lazımdır.

2.2.2.4.6. Yargılamanın Yenilenmesi Talebinin Süresi İçerisinde İleri Sürülmesi

CMK'da yer alan diğer yargılamanın yenilenmesi nedenlerine yönelik herhangi bir süre sınırı bulunmamasına rağmen, AİHM kararları yenileme nedenine dayanarak talepte bulunulması için süre sınırlamaları getirilmiştir. CMK'nın 311/1-f maddesinin son cümlesinde yargılamanın yenilenmesinin, AİHM kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebileceği belirtilmiştir. AİHM'nin kararlarının kesinleşme usulü yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığından burada tekrar bu usulden bahsedilmeyecektir. Ayrıca CMK'nın 311/2 maddesinde ikinci bir süre sınırlaması daha getirilmiştir. Düzenlemeye göre; bu yargılamanın yenilenmesi hükümleri, 04.02.2003 tarihinde AİHM'nin kesinleşmiş kararları ile 04.02.2003 tarihinden sonra AİHM'ne yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanmaktadır. Getirilen ikinci süre sınırlaması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturması ve hak arama özgürlüğünü kısıtlaması nedenlerine dayanılarak eleştirilmiştir. Bu durum 11.04.2013 tarihli ve 6459 Sayılı Kanun'un 21. maddesi ile CMK'ya eklenen Geçici 2. madde ile çözülmeye çalışılmıştır. Geçici madde ile AİHM kesinleşmiş kararlarından 15.06.2012 tarihi itibarıyla Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi önünde denetlenmekte bulunanlar açısından süre sınırlaması kaldırılmıştır. Bu durumda olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunabilmektedir. Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 11.06.2020

tarikh, 2019/7322 Esas ve 2020/2587 Karar sayılı ilamında süre sınırı “..... Bu halde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir. CMK’na 11.04.2013 tarih, 6459 sayılı Kanunla eklenen geçici 2. maddesi gereğince Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlalin tespitine dair kesinleşmiş kararlardan 15.06.2012 tarih itibariyle Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi önünde denetlenmekte bulunanlar bakımından CMK 311/2. fıkra uygulanmayacaktır .....” şeklindeki ifadelerle yer verilmek suretiyle açıklanmıştır.²⁰³

2.2.3. Sadece Aleyhe Yargılamanın Yenilenmesi Nedeni

5271 Sayılı CMK’da yer alan yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden bir tanesi sadece sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda sanığın beraat etikten sonra suçla ilgili olarak hakim önünde güvenilir nitelikte ikrarda bulunması nedeni CMK’nın 314/1-c maddesinde yer almıştır.

2.2.3.1. Beraat Hükmünden Sonra Hakim Önünde Güvenilir İkrar

Beraat hükmü kesinleştikten sonra sanığın ilgili suça ilişkin hakim önünde güvenilir nitelikte ikrarda bulunması sadece aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenidir. Bu hal yeni bir delildir.²⁰⁴ İkrar delil niteliğinde olup emare niteliğinde olmadığından ilişkili olduğu durumu doğrudan ispata elverişli ispat aracıdır.²⁰⁵ Bu nedenin benzerine CMUK’da da yer verilmiştir. CMUK beraattan sonra yapılan güvenilir nitelikteki ikrarı yeterli görmesine rağmen CMK bu ikrarın hakim önünde yapılması şartını da getirmiştir. Böylece incelenen yargılamanın yenilenmesi nedeninin uygulanma alanı daralmıştır. Fakat ikrarın güvenilirliği de artmıştır. Belirtilen nedenin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki şartların sağlanmış olması gerekmektedir.

²⁰³ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 11.07.2020

²⁰⁴ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 958

²⁰⁵ Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 571

2.2.3.1.1. Kesinleşmiş Beraat Kararının Varlığı

CMK'nın 314/1-c maddesinde açıkça sanığın beraat etmesi hususuna yer verildiği dikkate alınarak sadece hakkında beraat kararı verilen sanığın ikrarı halinde yargılamanın yenilenmesi nedeninin olduğu görülmektedir. Sanık dışında kimselerin yaptığı ikrarlar bu yenileme nedeninin oluşmasına imkan vermez.²⁰⁶ Sanık hakkında mahkumiyet kararı veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı gibi diğer kararların verilmiş olması durumunda yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Eğer beraat etmemiş, mahkum olmuş ise ikrar cezanın artırılması için iade sebebi olamayacaktır.²⁰⁷ Ancak bu ikrar, suçun hukuki niteliğinin de değişmesi sonucunu doğuruyorsa, yenileme nedeni teşkil eder.²⁰⁸ CMK'nın 223/2 maddesinde hangi durumlarda beraat kararı verileceği belirtilmiştir. Belirtilen hallerden herhangi birine dayanılarak beraat kararı verilmiş olması yeterli kabul edilmektedir.

Sanığın suça ilişkin ikrarının, beraat kararının kesinleşmesinden sonra yapılmış olması şarttır. Yargıtay 10. Ceza Dairesi'nin 12.03.2007 tarih, 2006/12503 Esas ve 2007/2809 Karar sayılı ilamında da bu husus “.... Daha önce ifadesi ve savunması alınmayan sanığın, beraat kararından sonra alınan ifadesinde suçunu ikrar etmesinin, hüküm tarihinde elde edilememiş, yeni bir delil niteliğinde olması karşısında, kanun yararına bozma yolunda incelenmesi mümkün olmadığı gibi, Cumhuriyet Savcılığınca bu delile dayanılarak, gerekirse imza incelemesi de yaptırılıp, 5271 sayılı CMK'nın 314/c maddesinde öngörülen koşulunun da gerçekleşmesi halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün olduğundan....” şeklindeki ifadelerle belirtilmiştir.²⁰⁹ İkrar, beraat kararı verildikten sonra ve fakat beraat kararı kesinleşmeden önce yapılmışsa yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacaktır. Sanığın yargılama sırasında yaptığı ikrar, Mahkemece dosyadaki diğer delillerle birlikte değerlendirildiğinde kabule değer görülmemiş ise; sanığın beraat kararı kesinleştikten sonra ikrarını tekrarlaması yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak incelenememektedir. Ancak sanık bu aşamada ikrarını kuvvetlendiren yeni delillerle birlikte ikrarda bulunursa yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Sanık tarafından beraat kararı

²⁰⁶ Kavak, A. A. (2011). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, sayfa 228

²⁰⁷ Soyaslan, D. (2007). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 577

²⁰⁸ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 795

²⁰⁹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 30.03.2020

kesinleşmeden önce yapılan ikrarın yargılama sırasında Mahkemenin bilgisine ulaşmaması ve beraat kararı kesinleştikten sonra öğrenilmesi halinde ise yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilememektedir. Belgelerin mahkemeye ulaşmaması ve bunun sonradan anlaşılması ‘beraatten sonraki ikrar’ değil olsa olsa ‘yeni olay veya kanıt’ olarak değerlendirilebilir.²¹⁰ Ancak Yargıtay’ın aksi yönde vermiş olduğu bir karar bulunmaktadır. Yargıtay 1. Ceza Dairesi’nin 05.07.2002 tarih, 2002/3118 Esas ve 2002/2945 Karar sayılı ilamında sanık, kollukta verdiği ifadesinde kasten öldürme suçunu işlediğini ikrar edip, suçta kullandığı silahın yerini göstermesine rağmen ilgili belgelerin mahkemeye ulaşmaması nedeniyle delil yetersizliğinden beraat etmiştir. Temyiz süresinin geçmesinden sonra durumdan haberdar olan cumhuriyet savcısı, yazılı emir isteminde bulunmuştur. Konuyu tartışan Yargıtay 1. Ceza Dairesi, yazılı emrin beraat hükmü aleyhine sonuç doğurmayacağını belirtip somut olayda beraat eden sanığın suçu ikrar etmesi nedeniyle yargılamanın yenilenmesi koşullarının oluştuğuna karar vermiştir.²¹¹ Kanaatimizce; verilen karar kanuni düzenleme ile uyuşmamaktadır.

2.2.3.1.2. İkrar

İkrar, sanığın yargılama konusu olayı ve bu olayda fail olduğunu kabul etmesi demektir.²¹² Sanığın beraat kararı verilen eylemi kendisinin gerçekleştirdiğine yönelik ikrarının varlığı yani suçun tipiklik unsuruna ilişkin ikrarının varlığı yeterli kabul edilmektedir. Fakat beraat hükmü verilen yargılama sırasında suçun tipikliği tespit edilmişse ve fakat yokluğu sebebiyle beraat kararı verilen suç unsurunun olayda mevcut olduğuna dair ikrarlar söz konusu yenileme sebebinin oluştururlar.²¹³ Kusurluluk durumuna yönelik ikrarın mevcudiyeti şart değildir. Ayrıca sanığın eylemin tamamına dair ikrarda bulunması gerekli olmayıp eylemin bazı hususlarına dair ikrarda bulunması da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir.

İkrar hakim önünde gerçekleştirilmektedir. Savcı, polis ya da başka bir kişi huzurunda yapılan ikrar yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilememektedir. Yargıtay 22. Ceza Dairesi’nin 11.05.2016 tarih, 2015/29419 Esas

²¹⁰ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 134

²¹¹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 01.04.2020

²¹² Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 165

²¹³ Özgen E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 105

ve 2016/7958 Karar sayılı ilamında bu husus “..... CMK’nın 314/1-c maddesi gereğince hakim önünde güvenilebilir nitelikte ikrarda bulunması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebileceği gözetilmeden, sanığın soyut ikrar içeren dilekçesi ve savcılık ifadesi üzerine yeni dava açılarak yargılama yapıp, yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi, bozmayı gerektirmiş.....” şeklindeki ifadelerle yer verilerek açıklanmıştır.²¹⁴ Sanığın kollukta veya yargılamanın tarafı olan savcılık makamı önündeki ikrarının sanığın iradesini sakatlayacak yöntemlerle alınarak hukuka aykırı delil vasfını kazandırabilecek olması ihtimali böylelikle engellenmiş olmaktadır.²¹⁵ Hakkında verilen beraat kararı kesinleşen sanığın ikrar içeren beyanlarının, hangi hakim huzurunda alınacağına dair kanunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat uygulamada bu beyan ya hükmü veren mahkeme tarafından açılan duruşmada ya da sanığın herhangi bir sıfatla tarafı olduğu dosya kapsamında yapılan duruşma sırasında alınmaktadır. Ancak görev başında olmayan bir yargıca yapılan ikrar, hiçbir sonuç doğurmayacaktır.²¹⁶ İkrarda bulunan kişinin ise hakkında beraat kararı verilen sanık olması gerekmektedir. Sanık dışında bir kimsenin ikrarda bulunması diğer şartların sağlanması halinde yeni olay veya yeni delil nedenine dayanarak hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilmesine fırsat vermektedir. İştirak halinde işlenen suçlarda iştirak eden sanıklardan birinin ikrarda bulunması, yapılan bu ikrarın diğer iştirakçilere sirayet etmesine neden olmamaktadır.

İkrarın sanığın özgür iradesiyle gerçekleştirilmiş olması şarttır. Sanığın özgür iradesiyle yapılan ikrarın CMK’da yer alan açık düzenleme uyarınca güvenilebilir nitelikte bulunması gerekmektedir. İkrarın güvenilebilir nitelikte olup olmadığına yargılamanın yenilenmesi talebini değerlendiren mahkeme karar vermektedir. Yapılan ikrarın mahkemece dosyada yer alan tüm delillerle birlikte değerlendirildiğinde, sanık hakkında kesinleşen beraat kararının kaldırılmasına sebebiyet verecek nitelikte olduğu kanaatine varılırsa güvenilir nitelikte olduğu da kabul edilmektedir. Öfke ile söylenen sözler, öğünüp gururlanmak düşüncesiyle sarf edilmiş sözler inandırıcı (güvenilir) ikrar olarak kabul edilemez.²¹⁷ İkrarın yapıldıktan sonra geri alınması güvenilir ikrar niteliğini etkilememektedir. Beraat hükmü sanığın ikrarının samimi

---

²¹⁴ UYAP (/2020), <http://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 02.04.2020

²¹⁵ Bakım, S. (2013). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 19-2, sayfa 939

²¹⁶ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 134

²¹⁷ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 128

görülmeyeceği nedeniyle verilmiş olup da daha sonraki ikrarı güvenilir ve inandırıcı bulunmuşsa (örneğin somut olayı ayrıntılı ve gerçeğe uygun biçimde anlatmışsa) aleyhe yargılamanın yenilenmesi kabul edilebilir.²¹⁸

2.3. ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU ÜZERİNE VERİLEN İHLAL KARARI NEDENİYLE YENİDEN YARGILAMA YAPILMASI

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, 2010 Anayasa değişikliği ile hukuk sistemimize girmiş olup, 23.09.2012 tarihinden itibaren bireysel başvurular başlamıştır. Kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasının sağlanması ve AİHM'ne yapılan başvuruların sayısının azalması amacıyla getirilmiş bir hak arama yöntemidir. Anayasa'nın 148/3 maddesine göre; herkes Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, AİHS kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilmektedir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tamamının başvurudan önce tüketilmiş olması şarttır. Bireysel başvuruya ilişkin usul ve esaslar 6216 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45-51. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu Kanun'un 45. maddesine göre, yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamamaktadır. Anayasa'nın 153/6 maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi kararları yürütme ve yargı organları, idare makamları, gerçek ve tüzel kişileri için bağlayıcıdır. Buna göre AYM kararları hem şekli anlamda, hem de maddi anlamda kesin hüküm olma özelliğini taşımaktadır.²¹⁹

Anayasa ve 6216 Sayılı Kanun kapsamında yer alan düzenlemeler uyarınca bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamamaktadır. Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan inceleme neticesinde başvuru hakkının ihlal edildiğinin tespit edilmesi ve tespit edilen ihlalin bir mahkeme kararından kaynaklandığının anlaşılması halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili

---

²¹⁸ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 128

²¹⁹ Çelikyay, H. (2009, Kasım). *Anayasa Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi*. Kabaoğlu, İ.Ö.(Ed.), *Prof. Dr. Yılmaz Aliefendioğlu'na Armağan*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 181

mahkemeye gönderilmektedir. Ayrıca kanun metninde ‘karardan’ söz edilmesi, hakimlik kararlarının da kapsam içinde olduğunu anlatmaktadır.²²⁰ Yapılan düzenlemelerde dosyanın hangi mahkemeye gönderileceği hususuna açıkça yer verilmemiştir. Fakat ihlal hangi mahkeme kararından kaynaklanıyorsa dosyanın da o mahkemeye gönderilmesi gerekmektedir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar vermektedir. Bu kararın ilk kesin hüküm kaldırılmadan verilmesi gerekir.²²¹ Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunan kişinin ayrıca yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkemeye başvurmasına gerek yoktur. Yükümlü mahkemenin ise herhangi bir değerlendirme yapmaksızın yeniden yargılama yapması gerekmektedir. Bu mahkemenin yeniden yargılama sırasında nasıl bir yol izleyeceği hususuna ilişkin herhangi bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 90. maddesi gereğince Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarıyla da bağlıdır. Hal böyle olunca da AİHM’nin ihlal saydığı bir konuda tekrar yargılamanın yenilenmesi şartlarını irdeleyemez, doğrudan yargılamayı yeniler ve de ilk kararını ortadan kaldırır.²²² Ancak söz konusu ihlal kararlarının konusu Anayasa Mahkemesi kararı olursa, AİHM kararına uyulması konusunda fazla bir seçenek kalmamaktadır.²²³ AİHM kararlarının yargılanmanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmesini, Anayasa’nın ulusal egemenliğe ilişkin hükmüne (md.6) aykırı olarak görmek mümkün ise de, “değişen egemenlik” anlayışı gereğince, AYM’nin kararlarında, AİHM kararlarını dikkate alması halinde, yargılamanın yenilenmesi kurumuna başvurulması olasılığı azalacak, ulusal egemenlik ile ilgili kaygılar kısmen de olsa giderilecektir.²²⁴

Yargılama ve olağan kanun yolları tamamlanmadan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuru sonucu verilen ihlal kararlarının, derece mahkemelerince ne şekilde dikkate alınması gerektiğine de

---

²²⁰ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 11

²²¹ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 11

²²² Bilir, F. (2009). Anayasa Mahkemesi’nde Yargılamanın Yenilenmesi. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 4-2, sayfa 22

²²³ Baysal, M. (2006, Ağustos). Anayasa Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi Kurumu. Turhan, M., Tülen H. (Ed.), *Anayasa Yargısı İncelemeleri 1*. Ankara: SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık, sayfa 628

²²⁴ Çelikyay, H. (2009, Kasım). Anayasa Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi. Kabaoğlu, İ.Ö. (Ed.), *Prof. Dr. Yılmaz Aliefendioğlu’na Armağan*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 202

değininilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda devam eden yargılaması sırasında hakkında tutuklama tedbiri uygulanan Mehmet Hasan Altan kararının açıklanması yerinde olacaktır. Başvurucunun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ve Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunması sonucunda, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile ifade özgürlüğünün ihlali kararları verilmesine rağmen derece mahkemesi tarafından tahliye edilmeyerek tutukluluk halinin devamına karar verilmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı noktasında hukuki bir sorun doğmasına neden olmuştur. Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 05.07.2019 tarih, 2019/521 Esas ve 2019/4769 Karar sayılı ilamında sorun “..... özellikle yargılama ve olağan yasa yolları süreci tamamlanmadan yapılan bireysel başvuru incelemelerinde, AYM'nin delil değerlendirmesinin hak ihlali bağlamında da olsa, asıl yargılama mercileri ile bir yetki çatışması sonucunu doğurduğu açıktır. Hak ihlalini netice veren meşru müdahale için ikame olunan delilin yeterli olup olmadığına ilişkin tespit, yargılama konusu suçun sübut ve/veya vasfının tayini yönünden de belirleyici olacağından kuşku yoktur. Ne var ki, yargılama süreci tamamlanmış ve kanun yolu incelemesinden de geçerek kesinleşmiş hükümler yönünden gerçekleştirilen bireysel başvuru sonucunda tespit edilen hak ihlallerinin, gerektiğinde yeniden yargılama sebebi olarak kabul edildiği (CMK 311) sistemde, yargılamanın devamı sırasında ihlal neticesini doğuracak tespitlerin yargılama mercilerince göz ardı edilmesi düşünülemez. Aslolanın haksız-ölçüsüz bir müdahaleye maruz bırakılan temel hakkın bir an önce teslimi olduğuna göre, sair çatışma ve tartışmaların bu değer önüne geçmesine ‘hukuk düzeninin tekliği’ ilkesi de müsaade etmez .....” şeklindeki ifadeler yer verilmek suretiyle çözülmeye çalışılmıştır.²²⁵ Kanaatimizce, devam eden yargılamalarda hukuk kurallarının uygulanması ve yorumlanması ile delillerin taktiri ve değerlendirilmesi yetkisi derece mahkemelerine aittir. Fakat derece mahkemeleri tarafından kullanılan bu yetkinin, kişinin temel hak ve özgürlüklerine müdahalesinin söz konusu olduğu durumlarda bireysel başvuru üzerine temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine dair inceleme yapacak olan mercii Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi'dir. Bu merciler tarafından verilen ihlal kararlarının bağlayıcı niteliği dikkate alınarak verilen kararlara uygulamada riayet edilmesi gerekmektedir.

---

²²⁵ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 04.04.2020

CMK’da yer alan yargılamanın yenilenmesi nedenleri arasında Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru üzerine verilen ihlal kararı bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararı üzerine yapılan yeniden yargılama ile olağanüstü kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesinin aynı kapsamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda öğretide görüş ayrılıkları mevcuttur. Kanaatimizce, 6216 Sayılı Kanun’da “yargılamanın yenilenmesi” ifadesi yerine “yeniden yargılama” ifadesinin kullanılmasının tercih edilmiş olması, CMK’da yer alan yargılamanın yenilenmesi nedenleri arasında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararının bulunmaması, hakim veya mahkeme kararları ile hükümler aleyhine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması mümkün iken yargılamanın yenilenmesi yoluna sadece hükümler aleyhine başvurulmasının mümkün olması hususları dikkate alındığında her iki kurumun birbirinden farklı olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Ceza yargılamasındaki, ‘davasız yargılama olmaz’ ilkesinin istisnasını oluşturduğu belirtilen bu usulün, Ceza Muhakemesi Kanunu içine alınması önerilmektedir.²²⁶

2.4. YARGILAMANIN YENİLENMESİNİN KABUL EDİLMEMEYECİĞİ HAL

CMK’nın 315. maddesinde lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesi talebinin kabul edilmeyeceği haller düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; suça ilişkin kanuni tanımda öngörülen ceza sınırları içerisinde cezanın değiştirilmesi amacıyla yapılan yargılamanın yenilenmesi talebi kabul edilmemektedir. TCK’nın 61. maddesinde hakimin somut olayda cezayı nasıl belirleyeceği açıklanmıştır. Hakim bu açıklamalar doğrultusunda taktir hakkını kullanarak yaptırımını belirlemektedir. Kanunun aynı maddesinde yazılı hadler”den maksat, sadece suç tipini koyan maddesindekiler değil, temel - cezadan sonuç - cezaya gelinceye kadar uygulanan hukuk normlarındaki hadler olarak anlaşılmalıdır.²²⁷ Özellikle bazı suçların yer aldığı düzenlemelerde alt sınır ile üst sınır arasındaki makasın çok geniş olması nedeniyle hakimler veya mahkemeler tarafından belirlenen sonuç cezalar birbirinden farklı olabilmektedir. Fakat bu durum hakimlerin veya mahkemelerin keyfi davrandığı, adaletin sağlanamadığı anlamına da gelmemektedir. Çünkü hakim veya mahkeme TCK’nın 61. maddesinde yer verilen şartları dikkate alarak gerekçeli olarak hüküm

²²⁶ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 131

²²⁷ Kunter N., Yenisey. F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1489

kurmaktadır. Hakimin temel cezadan sonuç cezaya kadar uyguladığı ceza hükmündeki sınırlar içerisinde değişiklik yapılması amacıyla yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Böylece mahkemenin ceza hükmündeki alt ve üst sınırlar arasındaki taktir hakkına müdahale edilmesinin önüne geçilmektedir. Dolayısıyla takdirden kaynaklı değerlendirme farklarının hata olmadığına ya da bir başka deyişle “takdire bırakılan işlerde hata yapıldı” denilemeyeceğinin kabulü gerekmektedir.²²⁸ Seçimlik cezalardan birini seçmek de aynı esasa dayandığından, seçimlik cezanın değiştirilmesi için de yenileme kabul edilmemelidir.²²⁹ Belirtilen bu düzenlemenin benzerine mülga CMUK’da da yer verilmiştir.

CMK’nın 315. maddesinde yargılamanın yenilenmesinin kabul edilmeyeceği belirtilen diğer hal ise; hatanın giderilmesini sağlayacak başka bir yol olması durumudur. Eğer hatanın giderilmesini sağlayacak başka bir yol mevcutsa yargılamanın yenilenmesi talebi kabul edilmemektedir. Hatanın giderilmesini sağlayacak başka bir yol olması halinde yargılamanın yenilenmesinin kabul edilemeyeceği hususu mülga CMUK’ta yer almamasına rağmen CMK ile sistemimizde yer almıştır. Hükmün henüz kesinleşmediği hallerde, yalnızca olağan kanun yollarına başvurulması mümkün olduğundan yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilememektedir. Hükmün kesinleştiği hallerde ise hangi olağanüstü kanun yoluna başvurulabileceği somut olaya göre değişmektedir. CMK’nın 309/1 maddesi gereğince istinaf veya temyiz incelemesinden geçerek kesinleşen karar veya hükümlere karşı kanun yararına bozma olağanüstü kanun yoluna başvurulamamaktadır. Kanun yararına bozma kanun yoluna başvurulması sonucunda, sanık aleyhine bir durum ortaya çıkarsa bahse konu kanun yolunun amacı dikkate alındığında ortaya çıkan durumun sanığa sirayet etmediği yani sanık aleyhine sonuç doğurmadığı açıktır. Cumhuriyet Başsavcısının sanık aleyhine itiraz yetkisi ise bir aylık süre şartına tabidir. Süre şartının sağlanamadığı ya da sanık aleyhine bir sonuç elde edilmesi istendiği için kanun yararına bozma yolunun etkisiz hale geldiği durumlarda tek yol yargılamanın yenilenmesi kurumuna başvurmaktır. Bu hallerde hatanın giderilmesini sağlayacak başka bir yol olmadığından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmaktadır. AİHM’ne başvurulması veya Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması hallerinde, ihlalin tespiti

---

²²⁸ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 65

²²⁹ Kunter N., Yenisey. F., Nuhoglu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1489

gerçekleştirilmesine rağmen hatanın giderilmesi sağlanamamaktadır. Bu nedenle AİHM'ne başvurulması veya Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması yargılamanın yenilenmesine engel oluşturmamaktadır. Ayrıca kabahatler hakkında verilen idari yaptırım kararları, CMK'nın 223. maddesinde tek tek sayılmak suretiyle belirtilen hüküm niteliğinde bulunmadığından, bu kararlara karşı da yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır.

BÖLÜM III

YARGILAMANIN YENİLENMESİNİN USULÜ

Yargılamanın yenilenmesinde uygulanması gereken usul, CMK'nın 317-323. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Yargılamanın yenilenmesi kurumu, diğer olağanüstü kanun yollarına nazaran daha ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. CMK'da yer alan kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümler tamamlayıcı hüküm niteliğinde bulunmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi kurumunda öncelikli olarak yapılan özel düzenlemeler uygulanmakta olup, kurumun bünyesine uygun düştüğü ölçüde genel hükümler de uygulanmaktadır.

3.1. YARGILAMANIN YENİLENMESİ YOLUNA BAŞVURU

Yargılamanın yenilenmesini istemek, bir mahkemenin asıl ceza muhakemesinde verdiği yargının hatalı olduğunu iddia etmek ve bu hususta bir karar verilmesi için yargılama makamlarını harekete geçirmek demek olduğundan, bir kanunyolu davası açmak demektir.²³⁰ Kesin hükmün ortadan kaldırılması ve lehe veya aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması için ilgililer tarafından bu yönde başvurunun yapılmış olması gerekmektedir. Mahkeme, kesin hükmün adli hata içerdiğini fark etse bile resen harekete geçerek yeniden yargılama yapmamaktadır. Yargılamanın yenilenmesi bir kanun yolu muhakemesi olduğundan ve dava açılmadıkça yargılama makamları harekete geçemediğinden mahkeme kendiliğinden, muhakemenin yenilenmesine karar veremez.²³¹ Bu kurala bir istisna tanınarak, sanık veya hükümlü aleyhine adli hata yapıldığının sanık veya hükümlü tarafından fark edilememesine rağmen mahkemece resen fark edilmesi üzerine, mahkeme tarafından sanık veya hükümlüye bildirim yapılması yükümlülüğünün getirilebileceği akla gelebilmektedir. Fakat yargılama makamı kararını verdikten sonra dosyadan el çektiği

²³⁰ Kunter N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1478

²³¹ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1490

için mahkemeye bu yükümlülüğünün verilmesi mümkün değildir. Belli bir yargılama makamını işgal eden hakimin, bütün yargılama makamlarından oluşan ve yasama ve yürütmeden ayrı bir kuvvet olarak kabul edilegelen ‘yargılama organı’ bakımından da bağımsızlığı söz konusudur.²³² Kanun yolu aşamasında belirlenen sınırlar dahilinde, karar veren hakimin kararının bozulmasında veya karar veren hakimi bağlayacak bir karar verilmesinde sorun bulunmamaktadır. Fakat aynı derece mahkemesi hakimi tarafından sanık veya hükümlüye önceden yapılan bu bildirim, yargılamanın yenilenmesi talebini değerlendiren hakimin davada serbestçe karar vermesine engel olarak bağımsızlığının zedelenmesi ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle ilgililerin yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna başvurulmasına yönelik taleplerinin bulunması şarttır. Talepte bulunabilecek kişiler sanık veya hükümlünün hayatta olması ve ölmüş olması durumlarında farklılık göstermektedir.

3.1.1. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunda Bulunabilecekler

CMK’nın 313. maddesinde, hükümlünün ölmesi durumunda yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilecekler tek tek sayılmak suretiyle tahdidi olarak gösterilmiştir. Bu düzenlemeye göre; ölenin eşi, üstsoyu, altsoyu, kardeşleri, sayılan kişilerin yokluğu halinde de Adalet Bakanı yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilmektedir. Bu kişilerin hakları birbirinden bağımsızdır. Sanık veya hükümlünün hayatta olması durumunda ise, kimlerin yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabileceğine ilişkin herhangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır. CMK’nın 317. maddesinde kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümlerin, yargılamanın yenilenmesi istemi hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemeye göre; sanık veya hükümlünün hayatta olması durumunda yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilecekler kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümler yani CMK’nın 260-266. maddeleri dikkate alınarak belirlenmektedir.

---

²³² Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 237

3.1.1.1. Sanık veya Hükümlünün Hayatta Olması Durumunda Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunda Bulunabilecekler

3.1.1.1.1. Hükümlü

CMK'nın 260/1 maddesinde kanun yollarına başvurma hakkı bulunanlar sayılmıştır. Sayılanlar içerisinde hükümlüye yer verilmemiştir. Hükümlüye yer verilmemiş olsa bile, yargılamanın yenilenmesi kurumunun amacı dikkate alındığında hükümlünün kendisi lehine yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabileceği çok açıktır. Fakat sanık veya hükümlü kendisi aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuramamaktadır. Çünkü böyle bir başvuruda sanığın veya hükümlünün menfaati bulunmamaktadır. Beraat eden sanığın ise gerek lehine gerekse aleyhine muhakemenin yenilenmesini isteme hakkı yoktur.²³³

3.1.1.1.2. Müdafî

CMK'nın 261/1 maddesine göre; müdafî hükümlünün açık arzusuna aykırı olmamak şartıyla lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir. Eğer hükümlü yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmak istemiyorsa müdafî de bu yolu kullanamayacaktır. Müdafî, istemde bulunduktan sonra, hükümlünün iradesinin tersi yönde olduğu ortaya çıkarsa istemin geri alındığı kabul edilmelidir ve aynı biçimde, hükümlü istemde bulunup sonra da vazgeçtiyse müdafî artık yenileme isteminde bulunamayacaktır.²³⁴ CMK'da zorunlu müdafî atanmasının öngörüldüğü hallerde, atanan müdafînin görevi 02.03.2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 7/1-b maddesi gereğince hükmün kesinleşmesiyle sona erdiğinden zorunlu müdafînin lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurması da mümkün değildir. Bu nedenle atanan müdafînin lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi gerekmektedir. İhtiyari müdafî veya atanan müdafî hükümlüde olduğu gibi aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurması da mümkün olmamaktadır. Ayrıca CMK'nın 266/2 maddesi uyarınca müdafî yargılamanın yenilenmesi başvurusundan vazgeçebilmesi için bu hususun vekaletnamede özel olarak belirtilmiş olması lazımdır.

²³³ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 128

²³⁴ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 145

3.1.1.1.3. Hükümlünün Eşi ve Yasal Temsilcisi

Hükümlünün eşi ve yasal temsilcisi, hükümlünün iradesine uygun olarak veya hükümlünün iradesine aykırı olarak hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir. Bu başvuru için hükümlünün rızasının olup olmaması önem teşkil etmez.²³⁵ Bu kişilere başvuru hakkı hükümlünün menfaatinin korunması amacıyla verildiğinden bu kişilerin hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmaları mümkün değildir. Eş ve yasal temsilcinin hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunduktan sonra bu sıfatlarını kaybetmeleri yapılan başvuruyu geçersiz kılmamaktadır.

3.1.1.1.4. Katılan ve Katılan Vekili

Katılan sıfatına sahip olanlar, katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar sanık veya hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir. Bu kişilerin açık rızasının bulunması halinde vekillerinin de CMK'nın 261/1 maddesi gereğince aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna gidebilmesi mümkündür. Katılanın hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuruda bulunmasında herhangi bir menfaati bulunmadığından, bu yönde başvuruda bulunması da mümkün olmamaktadır. Buna göre mağdur ya da suçtan zarar gören kişiler, sanık ya da hükümlünün aleyhine; malen sorumlu olanlar ve malı müsadere edilen üçüncü kişiler ise menfaatleri doğrultusunda sanık veya hükümlü aleyhine yahut lehine yargılamanın yenilenmesine başvurabilirler.²³⁶ İştirak halinde işlenen suçlarda katılanın dayandığı yargılamanın yenilenmesi nedeni tüm iştirakçilere yönelik ise, tek iştirakçi hakkında yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunulsa bile, yapılan başvuru tüm iştirakçileri kapsamaktadır. Eğer ileri sürülen yargılamanın yenilenmesi nedeni tek bir iştirakçiye yönelik ise, yapılan başvurunun sadece o iştirakçiyi kapsadığının kabul edilmesi gerekmektedir.

---

²³⁵ Kavak, A. A. (2011). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, sayfa 215

²³⁶ Kavak, A. A. (2011). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, sayfa 215

3.1.1.1.5. Cumhuriyet Savcısı

Cumhuriyet Savcısının hükümde adli hata olduğunu fark etmesi halinde hem lehe hem de aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmesi mümkündür. Cumhuriyet Savcısının hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmesi için hükümlünün rızası aranmamaktadır. Fakat Cumhuriyet Savcısının bu başvurudan vazgeçebilmesi için hükümlünün rızasının bulunması şarttır. Bu husus CMK'nın 266/1 maddesinde; "Ancak, Cumhuriyet savcısı tarafından sanık lehine yapılan başvurudan onun rızası olmaksızın vazgeçilemez." şeklindeki düzenleme ile belirtilmiştir. Öte yandan cumhuriyet savcısının, lehe mi yoksa aleyhe mi yenileme istediğini açıkça belirtmesi gerekmemektedir.²³⁷ Mahkeme yapılan talebi değerlendirerek taktir etmektedir.

3.1.1.2. Hükümlünün Ölmüş Olması Durumunda Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunda Bulunabilecekler

3.1.1.2.1. Ölenin Eşi

Hükümlünün öldüğü tarihte resmi eşi olan kişinin, hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru hakkı bulunmaktadır. Ölen hükümlünün eşinin sonradan evlenmiş olması, başvuru yapılmasına veya yapılmış olan başvurunun geçersiz sayılmasına engel oluşturmamaktadır. Eğer ki ölmüş olan hükümlünün eşi daha sonrasında evlenmiş ise, yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuruda bulunma yetki ve hakkı ortadan kalkmayacağı gibi yapmış olduğu başvuruda geçerliliğini kaybetmeyecektir.²³⁸

3.1.1.2.2. Ölenin Üstsoyu ve Altsoyu

Ölen hükümlünün üstsoyu ve altsoyu, hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunabilmektedir. Üstsoy, ölen hükümlünün anne-babası, bunların anne- babaları ve bu şekilde yukarıya doğru devam edildiğinde belirlenen kişilerdir. Altsoy ise, ölen hükümlünün çocukları, bunların çocukları ve bu şekilde aşağıya doğru devam edildiğinde belirlenen kişilerdir. Bu kişilerin ölen hükümlünün mirasını reddetmiş olmaları veya ölen hükümlünün mirasından pay almamış olmaları yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunmalarına engel oluşturmamaktadır. CMK'nın 313/2 maddesinde evlatlık olan kişilerin yargılamanın yenilenmesi yoluna

²³⁷ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 147

²³⁸ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 117

başvurabileceği hususu açıkça düzenlenmemiştir. Fakat evlatlık ile evlat edinen arasında sözleşmesel olarak kurulan soybağı ilişkisinin, evlilik içi doğan çocuğun durumuna benzer sonuçlar meydana getirdiği dikkate alındığında kanaatimizce hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmesi gerekmektedir.

3.1.1.2.3. Ölenin Kardeşleri

Ölen hükümlünün kardeşleri hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir. Kardeşin öz veya üvey olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Üvey kardeş de hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunabilmektedir. Benzer şekilde hükümlünün ölümü halinde muhakemenin yenilenmesi başvurusunda bulunma hakkına sadece kan kardeşler değil aynı zamanda sıhri kardeşler de sahiptir.²³⁹

3.1.1.2.4. Adalet Bakanı

Yukarıda tek tek açıklanan, ölenin yakınlarından birinin bulunmaması halinde Adalet Bakanı hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir. Ölen hükümlünün yakınlarından biri bulunmasına rağmen yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmamışsa Adalet Bakanı yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunamamaktadır. Adalet Bakanı'nın yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunabilme hakkı mülga CMUK'ta yer almamasına rağmen CMK ile sistemimize girmiştir. Adalet Bakanı'nın kendisine tanınan bu yetkiyi nasıl kullanacağına dair yasal herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat kanaatimizce, Adalet Bakanı'nın bu yetkisini kanun yararına bozma yasa yoluna başvurulması sırasında izlenen usul gereğince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla kullanması gerekmektedir.

Cumhuriyet Savcısının ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunup bulunamayacağı hususu öğretilmektedir. Bir görüşe göre; Kanun'da açıkça ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunabileceği belirtilmeyen Cumhuriyet Savcısının, genel hükümler uyarınca hükümlü lehine veya aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabildiği dikkate alındığında ölen hükümlü lehine de yargılamanın yenilenmesi başvurusunda

---

²³⁹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 90

bulunabileceği kabul edilmektedir.²⁴⁰ Diğer görüşe göre ise; Kanun'da ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunabileceklerin sınırlı sayıda tek tek sayılmak suretiyle belirtildiği dikkate alındığında, bu kişiler arasında Cumhuriyet Savcısına yer verilmemiş olması nedeniyle Cumhuriyet Savcısının ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunamayacağı kabul edilmektedir. Bu sebeple yapılacak bir değişiklik ile CMK'nın 313. maddesinde hükümlünün ölümü halinde muhakemenin yenilenmesi başvurusunda bulunabilecekler arasında açıklıkla Cumhuriyet savcısına da yer verilmesi gerekmektedir.²⁴¹ Kanaatimizce; kanun koyucunun özel hükümle düzenlediği ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunabilecekler arasında istenmiş olsaydı Cumhuriyet Savcısına da yer verilebileceği dikkate alındığında, Kanun'da açıkça belirtilmeyen Cumhuriyet Savcısının hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunması mümkün değildir.

3.1.2. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun Şekil Şartları

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun nasıl yapılacağına ilişkin CMK'da herhangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır. Fakat CMK'nın 318. maddesinde yargılamanın yenilenmesi isteminin, hükmü veren mahkemeye sunulacağı belirtilmiştir. Kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümlerde ise; kanun yoluna başvurunun hükmü veren mahkemeye verilecek bir dilekçe veya tutanağa geçirilmek şartıyla zabıt katibine beyanda bulunulması ile yapılacağı düzenlenmiştir. Ayrıca tutuklu olan sanık veya şüphelinin de zabıt katibine veya tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürüne beyanda bulunmak suretiyle veya bu hususta bir dilekçe vererek kanun yoluna başvurabileceğine CMK'nın 263. maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenlemelerin yargılamanın yenilenmesi kurumuna da kıyas yoluyla uygulanması gerekmektedir. Buna göre; yargılamanın yenilenmesi başvurusu, hükmü veren mahkemeye dilekçe sunularak veya tutanağa geçirilmek suretiyle zabıt katibine beyanda bulunarak yapılmaktadır. Tutanakla belirtilen beyanın ve imzanın hakim veya mahkeme başkanı tarafından onaylanması şarttır. Ayrıca tutuklu veya hükümlülerin yargılamanın yenilenmesi başvurusu ise; talebi içerir dilekçe vererek veya zabıt katibine ya da tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumu

²⁴⁰ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 118

²⁴¹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 91

veya tutukevi müdürüne beyanda bulunarak gerçekleştirilmektedir. Kurum müdürüne başvuru halinde, başvuru beyanı veya dilekçesi ilgili deftere kaydedildikten sonra bu hususları içeren bir tutanak düzenlenerek tutukluya verilir.²⁴² Şöyle ki erteleme ve benzeri sebeplerle cezasını cezaevi dışında çeken hükümlünün işlediği iddia olunan başka bir suç nedeniyle tutuklu olması durumunda, kesinleşmiş hüküm aleyhine CMK'nın 263. maddesi doğrudan uygulanarak muhakemenin yenilenmesi başvurusunda bulunması mümkündür.²⁴³ Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun hata ile yanlış yere yapılması başvuruyu geçersiz kılmamaktadır. Yapılan başvurunun yetkili ve görevli yere gönderilmesi gerekmektedir.

3.1.3. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun İçeriği

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunda; kesin hükmün ortadan kaldırılarak yargılamanın tekrar yapılması isteğinin belirtilmiş olması şarttır. Başvuruda; açıkça yargılamanın yenilenmesi ifadesinin kullanılması veya yanlışlıkla bu ifade yerine başka bir ifadenin kullanılmış olması herhangi bir önem arz etmemektedir. Zira önemli olan dilekçenin bütününden yargılamanın yenilenmesi iradesinin anlaşılmasıdır.²⁴⁴ Ayrıca yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunması gereken hususlar CMK'nın 317/2 maddesinde belirtilmiştir. Bu düzenlemeye göre; başvurunun yasal nedenler ile dayandığı delilleri içermesi gerekmektedir. Sanık veya hükümlü başvuruda, başvurusunun dayanağı olan yasal nedeni yani dayandığı yargılamanın yenilenmesi nedenini belirtmek zorundadır. Soyut olarak kanunun ilgili maddesinin yazılması yeterli değildir; ileri sürülen yargılamanın yenilenmesi nedeninin mevcut olduğunu ortaya koyan olayların neler olduğunun dilekçede açık ve ayrıntılı olarak belirtilmesi gerekir.²⁴⁵ Tabi ki sadece bunun belirtilmiş olması da yeterli değildir. Sanık veya hükümlünün aynı zamanda yargılamanın yenilenmesi nedeninin varlığını gösteren olayları ve delilleri de göstermesi zorunludur. Aksi takdirde ileri sürülen soyut iddianın yargılamanın yenilenmesi başvurusu olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

---

²⁴² Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 789

²⁴³ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 131

²⁴⁴ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 212

²⁴⁵ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 211

3.1.4. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun Zamanı

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunma hakkı kural olarak herhangi bir süre sınırlamasına tabi değildir. Sınırlamanın bulunmamasının nedeni adli hatanın ne zaman ortaya çıkacağıının tam olarak bilinmemesidir. Zaten muhakemenin yenilenmesine ilişkin başvurunun kural olarak hükmün infazına bir etkisi bulunmadığından başvuru için bir zaman sınırı öngörülmesinin de gereği yoktur.²⁴⁶ Süre sınırlamasının olmamasının istisnası CMK'nın 311/1-f maddesinde düzenlenen AİHM kararına dayanan yargılamanın yenilenmesi nedenidir. Bu yenileme nedenine dayanan başvurunun, AİHM kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılması gerekmektedir. Öngörülen süre hak düşürücü niteliktedir.²⁴⁷ Ayrıca hükümlünün ölmesi ve ceza zamanaşımı süresinin dolması hallerinde aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamamaktadır. Hükmün infazı tamamlandıktan sonra da sadece lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Yargılamanın yenilenmesi başvurusu mahkeme tarafından karara bağlandıktan sonra yeniden yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunulabilmektedir.

3.1.5. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusunun Etkisi

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunmuş olması, hükmün infazını ertelememekte ya da durdurmamaktadır. Kesin hükmün otoritesi infaz edilmekte bulunan hükmün değerini korur.²⁴⁸ Başvurunun hükmün infazına olan etkisi CMK'nın 312. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; yargılamanın yenilenmesi başvurusu hükmün infazını ertelememektedir. Ancak mahkeme, hükmün infazının geri bırakılmasına veya hükmün infazının durdurulmasına karar verebilmektedir. Bu kararlar beraber mahkemenin, ilgili kişiye yönelik olarak adli kontrol tedbir ya da tedbirleri uygulaması da söz konusu olabilecektir.²⁴⁹ Hükmün infazının geri bırakılması; henüz infazına başlanmamış kesin hükmün infazının ertelenmesidir. Hükmün infazının durdurulması ise; kesinleşmiş ve infazına

²⁴⁶ Erem, F. (1962). Muhakemenin Yenilenmesi Hakkında Genel Bilgiler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19, 1-4, sayfa 10

²⁴⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 135

²⁴⁸ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 20

²⁴⁹ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 195

başlanmış hükmün infazının durdurulmasıdır. Mahkeme yapılan başvuruyu inceledikten sonra hükümlünün hiç ceza almayabileceği veya daha az bir ceza ile mahkum edilebileceği, bu nedenle de infazın yapılmasının hükümlünün mağduriyetine neden olabileceği kanaatine varırsa hükmün infazının geri bırakılmasına ya da hükmün infazının durdurulmasına karar verebilmektedir. Mahkeme bu yönde bir talep olmasa bile resen değerlendirme yapmaktadır. İlk aşamada infazın geri bırakılması veya durdurulması kararı verildikten sonra esasa ilişkin incelemede ortaya çıkan kanıtlara dayanarak bu kararın kaldırılması da olanaklıdır.²⁵⁰ Mahkeme tarafından verilen bu kararlara karşı kanunda açıkça itiraz kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmediğinden itiraz yoluna başvurulamamaktadır. Bu kararların hüküm niteliği bulunmadığından temyiz ya da istinaf kanun yoluna başvurulması da mümkün olmamaktadır.

3.1.6. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusundan Vazgeçme

Yargılamanın yenilenmesi başvurusundan vazgeçmeye yönelik CMK'da herhangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle genel hükümlerde yer alan başvurudan vazgeçmenin düzenlendiği CMK'nın 266. maddesinin burada da uygulanması gerekmektedir. CMK'nın 266/1 maddesinde yer alan düzenleme dikkate alındığında, yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabulüne karar verilinceye kadar yargılamanın yenilenmesi başvurusundan vazgeçilebilmektedir. Bu düzenlemeye göre; yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulduktan sonra bundan vazgeçilmesi, ilgili mahkeme tarafından başvurunun kabulüne karar verilinceye kadar geçerlidir.²⁵¹ Ancak Cumhuriyet Savcısı tarafından hükümlü lehine yapılan yargılamanın yenilenmesi başvurusundan ancak hükümlünün rızasıyla vazgeçilmesi mümkündür. Yine CMK'nın 266/2 maddesi gereğince vekil veya müdafî tarafından başvurudan vazgeçilebilmesi için vekaletnamede özel olarak yetkilendirilmiş olması şarttır. Sanık veya hükümlünün eşi tarafından yapılan başvurudan, başvuru hakkında karar verilmeden önce evlilik ilişkisinin sona ermesi halinde hükümlü kendisi vazgeçebilmektedir. Yapılan başvurudan vazgeçildikten sonra yeniden yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunulması da mümkün olmaktadır. Eğer yargılamanın yenilenmesi isteminden vazgeçme durumunda, bunun kesin olması, aynı nedenle tekrar

²⁵⁰ Akyürek, G. (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 188

²⁵¹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 214

başvurulamaması isteniyorsa, bir hakkın kısıtlanması niteliğinde olduğundan, yasa hükmüyle düzenlenmesi gerekmektedir.²⁵²

3.1.7. Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusundan Feragat

Yargılamanın yenilenmesi kurumuna ilişkin özel düzenlemeler arasında ve kanun yollarına başvurma hakkındaki genel düzenlemeler arasında yargılamanın yenilenmesi başvurusundan feragat hususuna yer verilmemiştir. Adli hatanın bulunup bulunmadığının ya da adli hatanın ne zaman ortaya çıkacağına bilinmediği bir dönemde başvurudan önceden feragat edilmesi mümkün değildir. Yargılamanın yenilenmesi için hiçbir neden olmadan, baştan soyut biçimde yenileme isteme hakkından feragat etmek zaten hukuken kabul edilebilir değildir, herhangi bir sonuç doğurmaz.²⁵³ Böyle bir beyan söz konusu ise de, akabinde yargılamanın yenilenmesi başvurusunun yapılması imkanı bulunmaktadır.

3.2. YARGILAMANIN YENİLENMESİ BAŞVURUSUNDA GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

CMK'nın 318/1 maddesine göre yargılamanın yenilenmesi başvurusu hükmü veren mahkemeye yapılmaktadır. Başvurunun yetkili ve görevli mahkeme dışında bir yere yapılmış olması başvurunun geçerliliğini etkilememektedir. Başvuruyu alan merciin başvuru görevli ve yetkili mahkemeye göndermesi gerekmektedir.

Yargıtayca CMK'nın 303. maddesi uyarınca hukuka aykırılıkların düzeltilerek davanın esasına hükmedilen hallerde yargılamanın yenilenmesi başvurusu hükmü veren mahkemeye sunulmaktadır. Bu husus CMK'nın 318/2 maddesinde düzenlenmiştir. Yargıtayca ilk derece mahkemesi olarak yargılama yapıp hüküm verilen hallerde ise başvuru Yargıtay'ın hükmü veren dairesine yapılmaktadır. Bölge Adliye Mahkemesi'nin, ilk derece mahkemesi hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurması durumunda bu hükme karşı yargılamanın yenilenmesi başvurusunun hangi mahkemeye yapılacağına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat kanaatimizce; istinaf mahkemesinin hükmü ile ilk derece mahkemesinin hükmü ortadan kalktığından, istinaf mahkemesi hükmüne karşı yapılan yargılamanın yenilenmesi başvurusunun istinaf mahkemesine sunulması gerekmektedir. Bu kapsamda kapatılan mahkemeler tarafından verilip kesinleşen hükümlere karşı

²⁵² Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 154

²⁵³ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 154

yargılamanın yenilenmesi başvurusunun hangi mahkemeye yapılacağını da açıklamakta fayda bulunmaktadır. Kanun uyarınca kurulan ve yine kanunlarda değişiklik yapılması üzerine kaldırılan mahkemelerde bulunan ve kesinleşen dosyalara ait arşiv ve dokümanlar HSK tarafından belirlenen mahkeme veya mahkemelere devredilmektedir. Devirden sonra gerçekleştirilen yargılamanın yenilenmesi başvuruları da devralan mahkemelere yapılarak bu mahkemeler tarafından karara bağlanmaktadır.

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun şekil ve esas bakımından incelenmesi esnasında ve yargılamanın yenilenmesi sırasında mahkemenin tarafsızlığının sağlanabilmesi adına CMK'nın 23/3 maddesi düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; yargılamanın yenilenmesi halinde, önceki yargılamada görev alan hakim aynı işte görev yapamamaktadır. Bu hüküm hem ilk derece muhakemesinde, hem de kanun yolu muhakemesinde geçerlidir.²⁵⁴ Getirilen bu görev yasağı sadece hükme katılan hakimleri değil, ilk yargılamanın herhangi bir aşamasında görev alan tüm hakimleri kapsamaktadır. Bu düzenleme ile hakimlerin tarafsızlığı ilkesi ve adil yargılanma hakkı koruma altına alınmaya çalışılmıştır. Bu hüküm, önceki hükmü veren mahkemenin aynı kalması sisteminde, yargıcın yasaklanması sonucu ile, ikinci yargılama da objektifliği sağlamak açısından önemli bir hükümdür.²⁵⁵ Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin 24.10.2016 tarih, 2016/17874 Esas ve 2016/14131 Karar sayılı ilamında da “..... ilk kararı veren hakimin olayla ilgili kanaatinin oluştuğu, görüşünün ilk hükümle belirginleştiği, yeniden yargılama aşamasında ya da bu aşamaya götürecek talebin kabule değer olup olmadığına dair vereceği kararda önceki kanaat ve görüşünün etkisi altında kalabileceği, bu nedenle adil yargılama hakkının bir uzantısı olarak olaya tamamen yabancı, farklı hakimin yargılamanın yenilenmesi talebini incelemesi gerektiği.....” belirtilmiştir.²⁵⁶

CMK'nın 23/3 maddesi ile hakimin davaya bakamayacağı hal olarak düzenlenen bu durumun varlığı halinde, hakimin kendiliğinden davadan çekilmesi gerekmektedir. CMK'nın 27/1 maddesine göre kural olarak hakimin reddi istemine, mensup olduğu mahkemece karar verilmektedir. Ancak bu durumda reddi istenen hakim müzakereye katılamamaktadır. Bu nedenle mahkemenin teşekkül edememesi

---

²⁵⁴ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 22

²⁵⁵ Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 636

²⁵⁶ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 12.04.2020

halinde hakimin reddi istemine karar verecek merciiler CMK'nın 27. maddesinde belirtilmiştir. Hakim çekindiği takdirde mercii CMK'nın 30/1 maddesi uyarınca bir başka hakimi veya mahkemeyi görevlendirmektedir. Bu şekilde görevlendirilen hakim veya mahkeme yargılamanın yenilenmesi sırasında görev almaktadır.

3.3. YARGILAMANIN YENİLENMESİ BAŞVURUSUNUN İNCELENMESİ

Yargılamanın yenilenmesi başvurusu, görevli ve yetkili mahkeme tarafından CMK'da belirlenen düzenlemeler uyarınca incelenmektedir. Yargılamanın yenilenmesi yolu üç aşamadan oluşmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun öncelikli olarak kabule değer olup olmadığının tespiti amacıyla şekil bakımından incelemesi yapılmaktadır. Başvurunun kabule değer görülmesi halinde ise esas bakımından inceleme başlamaktadır. Toplanan delillerin yeniden yargılama yapılmasını gerektirdiği kanaatine varılırsa, duruşma açılarak yargılama yenilenmektedir.

3.3.1. Başvurunun Şekil Bakımından İncelenmesi

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunulduktan sonra mahkemenin ilk yapacağı iş, başvurunun kabule değer olup olmadığına dair karar vermektir. Başvurunun şekil bakımından incelenmesi sırasında mahkemenin bakması gereken hususlar CMK'nın 319/1 maddesinde belirtilmiştir. Mahkeme tarafından başvurunun Kanun'da belirtilen şekilde yapılıp yapılmadığının, başvuruda yargılamanın yenilenmesini gerektirecek yasal nedene yer verilip verilmediğinin, yasal nedenin dayandırıldığı delillerin açıklanıp açıklanmadığının incelenmesi gerekmektedir. Yani yargılamanın yenilenmesine dair istemde, hem kanuni şekle uygunluk sağlanmalı, hem kanuni sebepler gösterilmeli hem de delilleri belirtilmiş olmalıdır.²⁵⁷ Bir başka deyişle biçimsel bir değerlendirme yapılır.²⁵⁸

Mahkeme başvurunun CMK'da belirtilen şekil şartlarına uygunluğunu incelerken ilk olarak başvuruda görevli ve yetkili mahkemenin tespitini yapmaktadır. Akabinde başvuruda bulunan kişinin yetkili olup olmadığını, başvuru konusunun hüküm niteliğinin bulunup bulunmadığını ve başvuruya konu hükmün usulüne uygun olarak kesinleşip kesinleşmediğini değerlendirmektedir. Ayrıca yapılan başvurunun

²⁵⁷ Çolak, H., Taşkın, M. (2005). *Açıklamalı - Karşılaştırmalı - Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 844

²⁵⁸ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 132

Kanun'da belirtilen şartlara uygun olarak mahkemeye bildirilip bildirilmediğine de bakılmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun CMK'da belirtilen şekil şartları bakımından değerlendirilmesi yapıldıktan sonra Mahkeme tarafından başvuruda varlığı iddia edilen yargılamanın yenilenmesi nedeninin ve bu nedenin dayandığı delillerin gösterilip gösterilmediğinin de tespit edilmesi şarttır. Soyut nitelik taşıyan, dayanaktan yoksun savların dikkate alınması, kesin hüküm kurumunun varlık nedeniyle bağdaşmayacağı gibi usul ekonomisine de aykırıdır.²⁵⁹ Bu özelliği taşımayan niteliksiz iddialarla, sırf şekli sunuşun yeterliliğinden bahisle yargılamanın yenilenmesinde kanıt toplamaya ya da bu safha aşılarak duruşmalı incelemeye yönelmek yasa koyucunun amacıyla ve müessesenin yapısıyla uyuşmamaktadır.²⁶⁰ Mahkeme belirtilen bu hususların olumlu olduğu sonucuna varır ise, son olarak başvurudan usulüne uygun olarak vazgeçme olup olmadığını ve süre sınırlamasının bulunduğu hallerde başvurunun süresinde yapılıp yapılmadığını da araştırmaktadır. Belirtilen bu şartların sağlanmamış olması durumunda ise CMK'nın 319/1 maddesi gereğince yapılan başvuru kabule değer görülmeyerek reddedilmektedir. Mahkemece tespit edilen eksikliğin giderilmesi olanağının bulunduğu kanaatine varılması halinde başvurucuya taktiren eksikliği gidermesi amacıyla süre verilmesi mümkündür. Süresi içerisinde eksikliğin giderilmesi durumunda başvuru yeniden şekil bakımından incelenerek karara bağlanmaktadır. Eksikliğin tamamlanma olanağının bulunmaması veya süresi içerisinde eksikliğin tamamlanmamış olması halinde ise başvurunun kabule değer görülmeyerek reddedilmesi gerekmektedir.

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabule değer olup olmadığı mahkeme tarafından dosya üzerinden incelenmekte olup karar CMK'nın 318/3 maddesi gereğince duruşma yapılmaksızın verilmektedir. Kabule değer olup olmadığı kararı bir ön karardır, evrak üzerinde değerlendirme sonucu verilir.²⁶¹ Başvurunun şekil bakımından incelenmesi sırasında yeni delil veya iddia edilen dışında yenileme nedeni olup olmadığı araştırması yoluna gidilmemektedir. Öte yandan muhakemenin yenilenmesi başvurusu şekil yönünden incelenirken mahkemenin olduğu iddia edilen yenileme nedeninin gerçekten var olup olmadığını tartışması veya belirtilen

---

²⁵⁹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 175

²⁶⁰ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 136

²⁶¹ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 136

delillerin doğruluğunu sorgulaması mümkün değildir.²⁶² Kabul aşamasında mahkeme sadece ‘bu delil veya olaylar doğru olsa idi, başka türlü bir hüküm kurabilir miydi’ diye bir inceleme yapmakla yetinir.²⁶³ Ayrıca başvuru şekil bakımından incelenirken hükmün infaz edildiğinin, ceza zamanaşımına veya genel affa uğradığının ya da hükümlünün öldüğünün tespiti halinde zaten hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağı dikkate alındığında başvuru kabule değer görülmeyerek reddedilmektedir. CMK’nın 33. maddesinde duruşma dışındaki kararların Cumhuriyet Savcısının yazılı veya sözlü görüşü alındıktan sonra verilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Bu nedenle mahkeme tarafından başvurunun kabule değer olup olmadığı hususunda karar verilmeden önce Cumhuriyet Savcısının görüşünün alınması gerekmektedir. Başvuruda bulunan kişinin Cumhuriyet Savcısı olması halinde görüşüne başvurulmasına gerek bulunmamaktadır. Mahkeme tarafından başvurunun kabule değer olup olmadığı hususunda verilen karar itiraz kanun yoluna tabidir. Başvurunun kabule değer olduğuna ilişkin karar verilmesi halinde başvuru, buna karşı diyeceklerini yedi gün içerisinde bildirmeleri için Cumhuriyet Savcısına ve ilgili tarafa tebliğ edilmektedir. Bu hususlara ilişkin gerekli düzenlemelere CMK’nın 319. maddesinde yer verilmiştir. (2). fıkrada yazılı olan ‘ilgili taraf’ tan amaç; hükümlünün karşı tarafı sayılan davaya katılan kişidir.²⁶⁴

3.3.2. Başvurunun Esas Bakımından İncelenmesi

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun şekil bakımından incelenmesi bitip başvurunun kabule değer olduğuna dair karar verilmesi üzerine esas bakımından incelenmesine geçilmektedir. Esas bakımından yapılan incelemeye ilişkin düzenlemelere CMK’nın 320 ve 321. maddelerinde yer verilmiştir. Esas bakımından inceleme, delillerin toplanması ve esas hakkında karar verilmesi olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır.

---

²⁶² Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 141

²⁶³ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 23

²⁶⁴ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 150

3.3.2.1. Delillerin Toplanması Aşaması

Başvurunun kabule değer olduğuna dair karar verildikten sonra esas bakımından incelemenin ilk aşaması olan delil toplama aşaması başlamaktadır. Delil toplanması evresine geçilebilmesi için müracaatın kabule şayan olduğuna ilişkin karara varılması yeterli olup, söz konusu kararın kesinleşmesinin ya da müracaatın savcı ve ilgili tarafa tebliğ edilmesini beklemek mecburi değildir.²⁶⁵ Delil toplama aşamasında; başvurunun dayandığı yargılamanın yenilenmesi nedeninin mevcut olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu nedenle yenileme nedeninin varlığını kanıtlayan delillerin ortaya çıkarılması gerekmektedir. CMK'nın 320/1 maddesine göre; mahkeme delillerin toplanması için bir naip hakimi veya istinabe olunan mahkemeyi görevlendirebileceği gibi, kendisi de bu hususu gerçekleştirebilmektedir. Görevlendirme takdire bırakılmıştır.²⁶⁶ Dolayısıyla cumhuriyet savcısı veya kolluk değil mahkeme / yargıç tarafından kanıt toplanmaktadır.²⁶⁷ Delil toplama görevi istinabe olunan mahkeme tarafından yerine getiriliyorsa bu mahkeme sadece istinabe talimatındaki işlemleri yapabilir ve bunun dışındaki hususlarda delil araştırmasına girişemez.²⁶⁸ Kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere delil toplanması mahkemenin taktirine bağlıdır. Mahkeme yapılan başvuruda, dayanılan yargılamanın yenilenmesi nedenini ortaya koyan yeterli delilin sunulmuş olduğu kanaatine varırsa delillerin toplanmasına karar vermeden başvurunun esasına ilişkin karar vermektedir. Mahkeme yeterli delilin sunulmadığı, başka hususların da araştırılması gerektiği kanaatine varırsa tüm delillerin toplanmasına karar vermektedir. Yani mahkeme tarafların sundukları delillerle bağlı olmayıp, resen araştırma yapma ilkesi gereği hareket etmektedir. Amaç, sadece talep eden tarafın ileri sürdüğü ve sundukları ile yetinmemektir; çünkü ceza muhakemesinin maddi gerçeği araştırmak amacı sadece yerel mahkemeler veya olağan kanun yollarında değil, olağanüstü kanun yolları ve diğer tali yargılamalarda da geçerlidir.²⁶⁹ Burada sadece başvuruda belirtilen yenileme nedenine ilişkin deliller toplanmaktadır. Suçun gerçekten işlenip işlenmediğine ya da başka bir yenileme nedeninin olup olmadığına dair delil toplanamamaktadır.

²⁶⁵ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 137

²⁶⁶ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 151

²⁶⁷ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 180

²⁶⁸ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). *Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi*. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 25

²⁶⁹ Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 823

CMK'nın 320/2 maddesi uyarınca delillerin toplanması sırasında soruşturmaya ilişkin hükümler uygulanmaktadır. Delillerin toplanması aşamasında soruşturmaya ilişkin hükümlerin uygulanıyor olması bu aşamanın soruşturma aşaması olduğu anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, delillerin toplanması aşamasında görev alan hakimin, yargılamanın yenilenmesinin ilerleyen aşamalarında görev almasında da herhangi bir engel bulunmamaktadır. Yenileme kararı verilip duruşma açılması durumunda da görev almaya devam edebilir.²⁷⁰ Ayrıca CMK'nın 320/1 maddesinde delil toplama işleminin hakim veya mahkeme tarafından gerçekleştirileceği belirtilmiş olduğundan Cumhuriyet Savcısı veya kolluk tarafından toplanan deliller karara esasa alınamamaktadır. Mülga CMUK düzenlemesinde; tanık veya bilirkişinin dinleme sırasında yemin verip vermeyeceği hususu mahkemenin taktirine bağlı tutulmuştur. Bu düzenlemeye CMK'da yer verilmemiştir. CMK'da delillerin toplanması sırasında soruşturmaya ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtilmiş olması nedeniyle, tanık ve bilirkişi yasal istisnalar haricinde yeminli olarak dinlenmektedir. Hukukumuzda artık muhakemenin yenilenmesi başvurusunun esas bakımından incelendiği aşamada gizlilik esasının bulunduğu, soruşturma evresinde şüphelinin sahip olduğu haklara hükümlünün veya sanığın da sahip olduğu, müdafinin soruşturma evresindeki görev ve yetkilerinin bu aşamada da bulunduğu tartışmasız hale gelmiştir.²⁷¹ Yasal koşulları oluşan koruma tedbirlerine de tıpkı soruşturmada olduğu gibi başvurulabilecektir.²⁷²

Tüm deliller toplandıktan sonra mahkeme, Cumhuriyet Savcısı ve hakkında hüküm kurulmuş olan kişiden yedi günlük süre içerisinde görüş ve düşüncelerini bildirmelerini istemektedir. Bu husus CMK'nın 320/3 maddesinde düzenlenmiştir. Kanunda belirtilmemiş olan fakat yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunan diğer kişilerin de görüş ve düşüncelerinin alınması yararlı olacaktır.²⁷³ Mahkeme tarafından yapılan bildirimde toplanan delillere de yer verilmesi gerekmektedir. Zira, bu şekilde bir açıklama yapılmaz ise, yapılan bu görüş sorma işlemi amacına ulaşmayacak ve kanuni bir yasağı sarmaktan öteye geçmeyecektir.²⁷⁴ Bu şekilde yapılan bildirim sonucunda beyan edilen görüş ve düşünceler, yeni bir delilin

²⁷⁰ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 181

²⁷¹ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 146

²⁷² Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 181

²⁷³ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 142

²⁷⁴ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 255

toplanmasını gerektirmiyorsa mahkeme başvurunun esası hakkında karar verilmesi aşamasına geçmektedir. Beyan edilen görüş ve düşünceler, yeni bir delilin toplanmasını gerektiriyorsa mahkeme tekrar delil toplama işlemini gerçekleştirmektedir. Yeni delil toplandıktan sonra, tekrar kanunda belirtilen kişilere diyecekleri olup olmadığı sorulmaktadır. Akabinde ise başvurunun esası hakkında karar verilmesi aşamasına geçilmektedir.

3.3.2.2. Esas Hakkında Karar Verilmesi Aşaması

Delillerin toplanması aşamasında deliller toplanıp, bunlara karşı kanunda belirtilen kişilerin diyecekleri sorulduktan sonra mahkeme elde edilen delilleri önceden sunulan delillerle birlikte değerlendirerek başvurunun esasına ilişkin karar vermektedir. Bu aşamada hükümlünün ya da sanığın gerçekten suçu işleyip işlemediğine dair karar verilmemektedir. Sadece başvuruda belirtilen yenileme nedeninin, yargılamanın yenilenmesini gerektirecek nitelikte olup olmadığının ve ilk yargılama sonucunda kurulan kesin hükmü değiştirebilme ihtimalinin bulunup bulunmadığının tespitine yönelik karar verilmektedir. Olağan bir ilk derece ceza yargılaması söz konusu olmadığından, daha önce de belirtildiği üzere, ilk yargılamanın konusu olan suçlulukla ilgili olarak kanıtlanmış bir karar verilmesi aranmaz, 'yeterli derece doğrulanma' gerekir.²⁷⁵ Esas hakkında verilen karara ilişkin CMK'nın 321. maddesinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu maddeye göre; yargılamanın yenilemesi isteminde ileri sürülen iddialar, yeterli derecede doğrulanmaz veya CMK'nın 311/1-a-b maddesi ile 314/1-a maddesinde yazılı hallerde işin durumuna göre bunların önce verilmiş olan hükme hiçbir etkisi olmadığı anlaşılırsa, yargılamanın yenilenmesi istemi esassız olması nedeniyle duruşma yapılmaksızın reddedilmektedir. Aksi halde ise mahkeme, yargılamanın yenilenmesine ve duruşmanın açılmasına karar vermektedir.

Bir suç iddiasına dayandırılan yargılamanın yenilenmesi başvurusunun doğrulanması için CMK'nın 316. maddesi uyarınca kesinleşmiş bir mahkumiyet hükmü verilmiş olması veya mahkumiyeti gerektirecek nitelikte kuvvetli delil bulunmaması dışında bir nedenle ceza soruşturmasına başlanamamış veya sürdürülememiş olması gerekmektedir. Yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmişse, suç nedeniyle yargılamanın

---

²⁷⁵ Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 912

yenilenmesi yoluna gidilemeyecektir.²⁷⁶ CMK'nın 316. maddesindeki şartın, yeni delil veya olay nedeniyle yargılamanın yenilenmesi başvurusunda aranmayacağı Kanun'da açıkça belirtilmiş olup, ceza hükmünün dayandığı hukuk mahkemesi hükmünün kaldırılması, beraat hükmünden sonra hakim önünde güvenilir ikrar ve AİHM kararı nedeniyle yargılamanın yenilenmesi başvurularında da yenileme nedenlerinin mahiyeti itibarıyla bir suç işlendiği iddiasına dayanmadıklarından uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Belirtilen nedenler dışındaki nedenler nedeniyle yapılan başvurularda CMK'nın 316. maddesindeki şart aranmaktadır. CMK'nın 316. maddesinde aranan bu şartın hangi aşamada inceleneceği hususuna kanunda açıkça yer verilmemiştir. CMK'nın 316. maddesinde geçen 'yenileme istemi kabul edilmez' ifadesi dikkate alındığında incelemenin muhakemenin yenilenmesi safhasından önce yapılacağı ortadadır.²⁷⁷ Fakat aranan bu şartın sağlanıp sağlanmadığının başvurunun şekil bakımından incelenmesi sırasında anlaşılması mümkün olmadığından esas bakımından inceleme sırasında sağlanmadığının anlaşılması halinde başvurunun esassız olması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekmektedir.

CMK'nın 321. maddesinde, lehe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden duruşmada sahte belge kullanılması ve tanık veya bilirkişinin yalan beyanda bulunması ile aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden olan duruşmada sahte belge kullanılması nedenleriyle yapılan yargılamanın yenilenmesi başvurularında ileri sürülen nedenin, ilk yargılama sonunda verilen hükme etkisinin olmaması durumunda başvurunun esassız olması nedeniyle reddine karar verileceği düzenlenmiştir. Belirtilen yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin yeterli derecede doğrulanmasının yanı sıra bunların ilk yargılama sonunda verilen hükmü etkilemesi gerektiği de Kanun'da açıkça belirtilmiştir. İlk hükmün gerekçesinden ya da dosya içeriğinden, ileri sürülen yenileme nedeninin hükme bir etkisinin olmadığı anlaşılabilirse, yargılamanın yenilenmesi isteminin esassız olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerekmektedir.²⁷⁸ Mahkeme, değerlendirmeyi yaparken hükmün verildiği anı dikkate alır ve tüm kanıtlar ile dosya içeriğinden hareketle ilk hükmü veren mahkemenin farklı bir hüküm verip veremeyeceğini değerlendirir.²⁷⁹ Kanun'da açıkça belirtilmeyen

---

²⁷⁶ Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, sayfa 797

²⁷⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 150

²⁷⁸ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 143

²⁷⁹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 182

diğer yargılamanın yenilenmesi nedenleri incelendiğinde, her birinde ilgili nedenin ilk yargılama sonunda verilen hükmü etkilemesi gerektiği şartının arandığı da görülmektedir.

Mahkemenin esas bakımından inceleme yaparken CMK'nın 315. maddesini göz önünde bulundurması gerekmektedir. Buna göre mahkeme, ileri sürülen iddianın yeterli derecede doğrulandığı ve ilk yargılama sonunda verilen hükmü etkilediği sonucuna ulaşsa bile, başvurunun kanunun aynı hükmünde yer alan sınırlar dahilinde cezanın değiştirilmesi amacıyla yapıldığı kanaatine varırsa başvurunun reddine karar vermektedir. Yine CMK'nın 315/2 maddesi gereğince hatanın giderilmesini sağlayacak başka bir yolun mevcut halinde başvuru reddedilmektedir. CMK'nın 315. maddesinde belirtilen bu hususların başvurunun hangi aşamasında inceleneceği Kanun'da açıkça belirtilmemiştir. Fakat bu hususların şekil bakımından inceleme yapıldığı sırada anlaşılması mümkün olmadığından esas bakımından inceleme yapıldığı sırada anlaşılması üzerine başvurunun esassız olması nedeniyle reddine karar verilmektedir.

Başvurunun esas bakımından incelenmesi sırasında, yeniden şekil bakımından incelenmesinin yapılıp yapılamayacağı hususu öğretilmelidir. Bir görüşe göre; mahkeme şekil bakımından yapılan inceleme sonucunda verilen kararlarla bağlı olmadığından esas bakımından inceleme yaptığı sırada tekrar şekil bakımından inceleme yapıp başvurunun reddine karar verebilmektedir. Dolayısıyla bu hususlar kanunda açıkça belirtilmese de başvurunun esassız olması nedeniyle reddine gerekçe olabilir.²⁸⁰ Başvurunun şekil ve esas bakımından iki ayrı aşamada incelenmesi pratik nedenlerden kaynaklanmaktadır. Diğer görüşe göre ise; mahkeme şekil bakımından yapılan inceleme sonucunda verilen kararlarla bağlı olduğundan esas bakımından inceleme yapıldığı sırada tekrar başvurunun kabule değer olup olmadığına dair değerlendirme yapamamaktadır. Kanunda şekil bakımından yapılan inceleme sonucunda verilen karara karşı itiraz kanun yolunun açılmış olması zaten verilen kararın iki aşamalı olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır. Aksi yorum benimsenirse bu olanağın sağlanmasının izahı güç olacaktır.²⁸¹ Bu nedenle başvurunun şekil ve esas bakımından iki ayrı aşamada incelenmesi pratik nedenlerden kaynaklanmamaktadır. Kanaatimizce; esas bakımından inceleme yapıldığı sırada

²⁸⁰ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 152

²⁸¹ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 145

tekrar şekil bakımından inceleme yapılamamaktadır. Mahkeme tarafından gerekli incelemenin yapılması sonucunda başvurunun kabule değer olduğuna veya olmadığına dair verilen kararın itiraz yoluna başvurulması sonucunda ya da itiraz yoluna başvurulmadan kesinleşmesi ile esas bakımından inceleme aşamasına geçilmektedir. Bu aşamada yeniden şekil bakımından inceleme yapılması itiraz kanun yolunu işlevsiz hale getirmektedir.

Mahkeme başvuruyu esas bakımından inceledikten sonra ileri sürülen iddianın yeterli derecede doğrulanmadığı ve ilk yargılama sonucunda verilen hükmü etkilemediği kanaatine varırsa başvuruyu esassız olması nedeniyle duruşma yapmaksızın reddetmektedir. Burada dikkat çekilmesi gereken husus söz konusu reddin yargılamanın yenilenmesi isteminin kabule değer bulunmasından sonraki aşamada gerçekleşiyor olmasıdır.²⁸² Başvurunun esassız olması nedeniyle reddine karar verilmesini gerektiren herhangi bir durumun olmaması halinde ise, mahkeme başvurunun esastan kabulüyle yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına karar vermektedir. Ne var ki, böyle bir durumda yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına karar verilmiş olması, yenileme isteminin muhakkak doğrulanmış olması demek değildir.²⁸³ Başvurunun esas bakımından incelenmesi sonucunda verilen kararlara karşı CMK'nın 321/3 maddesi gereğince itiraz kanun yolu açıktır.

3.3.3. Yargılamanın Yenilenmesi Kararının Etkileri

Mahkeme tarafından yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına dair verilen kararın, ilk yargılama sonunda kurulmuş olan hükme ve bu hükmün infazına olan etkisi öğretilerde tartışılmıştır. Bir görüşe göre; yargılamanın yenilenmesi kararı bir hüküm olmadığından kesinleşmiş eski hükmü ortadan kaldıramamaktadır. Eski kesin hüküm henüz kalkmamıştır.²⁸⁴ İlk derece mahkemesine, kesin hükmü, bir ara karar niteliğindeki yargılamanın yenilenmesi kararıyla kaldırma yetkisi vermek, bütün yargılama sisteminin yapısına terstir.²⁸⁵ CMK'nın 323/1 maddesinde, yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkemenin önceki hükmü onaylayacağı veya

²⁸² Özbek, Ö. V., Kanbur, N. M., Bacaksız, P., Doğan, K., (2007). *Ceza Muhakemesi Hukuku Bilgisi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 474

²⁸³ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 153

²⁸⁴ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 967

²⁸⁵ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 193

hükmün iptali ile dava hakkında yeniden hüküm vereceği belirtilmiştir. Yapılan bu düzenleme ile ilk hükmün varlığını koruduğu zaten görülmektedir. Ayrıca yeniden yapılan yargılamada ilk hükmün ortadan kaldırılıp kaldırılmayacağına karar verileceğinden, adli hata barındırdığı kesin olmayan ve kaldırılmama ihtimali bulunan eski hükmün henüz yargılama yapılmadan hukuki varlığının ortadan kalktığını kabul etmek yargılamanın yenilenmesi kurumunun amacı ile bağdaşmamaktadır. Yargılamanın yenilenmesine karar vermek, asıl ceza muhakemesindeki 'iddianamenin kabulü', yani 'kovuşturma açma kararı' niteliğinde olup, eski hükmü hukuk bakımından ortadan kaldırmak demek değildir.²⁸⁶ Bu nedenlerle yargılamanın yenilenmesine dair verilen karar hükmün infazını etkilememektedir. Başvuruyu inceleyen mahkeme resen veya talep üzerine infazın durdurulmasına veya infazın geri bırakılmasına karar verebilmektedir.

Diğer görüşe göre ise; yargılamanın yenilenmesi kararı ile eski hükmün adli hata barındırma ihtimalinin bulunduğu kesinlik kazanmış olup böyle bir eski hükmün hukuki varlığını koruduğundan bahsedilemeyeceğinden, eski hüküm bütün hukuki neticeleri ile birlikte ortadan kalkmıştır. Saygınlığı bu kuvvetli ihtimal nedeniyle kalmayan hükme ve hükümlünün hükümlü sıfatına tahammül edilmesinin beklenmesi ölçülü değildir.²⁸⁷ CMK'nın 323/1 maddesini lafzi olarak yorumlamak doğru değildir. Çünkü kanunun sözü pek çok yerde oldukça karışıktır.²⁸⁸ Ayrıca aynı konuda verilmiş hüküm bulunması veya derdest davanın olması halinde, yeniden yargılama yapılması mümkün olmamaktadır. Bu nedenlerle hükmün infazına da devam edilememektedir.

Kanaatimizce; CMK'nın 323. maddesi açıkça yargılamanın yenilenmesi kararının eski hükmü ortadan kaldırmayacağını belirtmiştir. Kaldı ki; eski hükmün adli hata barındırma ihtimaline dayanarak kesin hükmün ortadan kaldırılması, kesin hüküm istisnasının çok geniş olarak yorumlanmasına neden olmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi kararı ile kesin hüküm ortadan kalkmadığından da infaz aynen devam etmektedir. Mahkeme gerekli görmesi halinde hangi aşamada olursa olsun resen veya talep üzerine infazın durdurulmasına ya da infazın geri bırakılmasına karar verebilmektedir.

---

²⁸⁶ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 28

²⁸⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 155

²⁸⁸ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 148

3.4. YARGILAMANIN YENİLENMESİ AŞAMASI

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun esas bakımından kabulü ile yargılamanın yenilenmesine karar verilmesi halinde kural olarak duruşma açılarak yargılamanın yenilenmesi aşamasına geçilmektedir. Ancak istisnai olarak duruşmasız yargılamanın yapılması suretiyle yargılamanın yenilediği haller de bulunmaktadır. Söz konusu usule öğretilen; ‘istisnai yargılama’, ‘kısaltılmış yargılama’ ve ‘basitleştirilmiş yargılama’ denmektedir.²⁸⁹ Bunlar; hükümlünün ölmüş olması halinde yargılamanın yenilenmesi ve derhal beraatine karar verilebilecek durumda hükümlünün yaşıyor olması halinde yargılamanın yenilenmesidir. Duruşma yapılmaması, üçüncü safha bakımından gerekiyorsa, delillerin toplanmasına mani değildir.²⁹⁰ Yargılamanın yenilenmesi aşaması ilk hükmün verildiği kovuşturmadan bağımsız, ayrı bir aşamadır. Ancak CMK’da yargılamanın yenilenmesi aşamasında uygulanması gereken kurallar ayrıca düzenlenmediğinden, kovuşturma aşamasına ilişkin hükümler burada da uygulanmaktadır.

3.4.1. Duruşmasız Yargılamayı Gerektiren Haller

Ceza yargılaması hukukunda kural yüz yüzelik ilkesinin uygulanmasıdır. CMK’nın 193/1 maddesinde, kanunun ayırık tuttuğu haller saklı kalmak üzere hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılamayacağı belirtilmiştir. Sanığın duruşmanın başladığı andan hükmün verildiği ana kadar duruşmalara katılma ve yargılandığı mahkeme huzurunda savunma yapma hakkı mevcuttur. Bu hak AİHS’nde de vurgulanan adil yargılanma ilkesinin bir gereğidir. Böylece hem mahkemeye karşı güvenin korunmasına hizmet edilmekte hem de gizlilikten kaynaklanan keyfilikler engellenebilmektedir.²⁹¹

Yargılamanın yenilenmesi halinde de kural yüz yüzelik ilkesi gereğince yeniden yapılan yargılamanın duruşmalı olarak yürütülmesidir. Ancak CMK’nın 322. maddesinde belirtilen iki istisnai durumda yargılamanın yenilenmesi başvurusu duruşma yapılmaksızın incelenmektedir. Bunlar; ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi hali ile yaşayan hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi durumunda hükümlünün derhal beraatine karar verilebilecek hallerdir.

²⁸⁹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 197

²⁹⁰ Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1505

²⁹¹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 197

3.4.1.1. Hükümlünün Ölmüş Olması Hali

Hükümlünün ölmüş olması halinde, hükümlü lehine yenilenen yargılamanın duruşmasız olarak yapılacağı CMK'nın 322. maddesinde belirtilmiştir. Kanun gereği yargılamanın duruşmasız olarak yapılması zorunludur. Mutlak olarak öngörülen bu kuralın istisnası bulunmamaktadır.²⁹² Mahkeme gerekli delilleri topladıktan sonra kararını duruşmasız olarak vermektedir. Mahkemenin tanık deliline ihtiyaç duyması durumunda tanığın beyanının nasıl alınması gerektiği hususuna da değinmekte fayda bulunmaktadır. Bu konuda CMK'da herhangi bir yasal düzenlemeye yer verilmemiştir. CMK'nın 217. maddesi gereğince, hakim kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilmektedir. Kanaatimizce; bu madde dikkate alındığında mahkemenin duruşma açmak suretiyle tanık beyanını aldıktan sonra kararını duruşmasız olarak vermesi gerekmektedir. Bu safhada dinlenen tanıklara ve bilirkişilere yemin verilecektir.²⁹³ Bu aşamada mahkeme, tarafların taleplerine ve taraflar tarafından ileri sürülen yargılamanın yenilenmesi nedenine bağlı olmadan resen gerekli olan tüm delilleri toplamaktadır. Yani mahkeme, suçun gerçekten hükümlü tarafından işlenip işlenmediğini ortaya koyabilecek her türlü delili araştırmaktadır. Delil toplama işlemi mahkeme tarafından gerçekleştirilmektedir. Naip hakim veya savcı tarafından gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu aşamada doğrudanlık ilkesi geçerlidir.²⁹⁴

Hükümlünün ölmüş olması halinde duruşmasız yargılama sonucunda mahkeme hükümlünün beraatine veya yargılamanın yenilenmesi başvurusunun reddine karar verebilmektedir. Mahkeme bu iki karar dışında başka herhangi bir karar verememektedir. Düşme kararı, ceza verilmesine yer olmadığı kararı veya daha az bir cezayı içeren mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği kanaatine varılması durumunda yargılamanın yenilenmesi davasının reddine ilişkin hüküm kurulmaktadır. CMK'nın 322. maddesinde “yargılamanın yenilenmesi isteminin reddi” ifadesi kullanılmış olsa da, başvurunun esas bakımından incelenmesi sonucu verilen ve kesinleşen kabul kararı sonrasında suçun gerçekten işlenip işlenmediğinin araştırıldığı bu aşamada başvurunun reddine karar verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle

---

²⁹² Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 155

²⁹³ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 966

²⁹⁴ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 156

Kanun'da kullanılan tabiri 'yargılamanın yenilenmesi davasının reddi' olarak anlamak gerekir.²⁹⁵ Toplanan delillerin değerlendirilmesi sonucunda, hükümlünün suçu işleyip işlemediğinin şüpheli olduğu kanaatine varılması durumunda ise hükümlünün beraatine ilişkin hüküm kurulmaktadır. 'Şüpheden sanık yararlanır' ilkesi çerçevesinde, nasıl ki, olağan bir yargılamada şüphelerin tam olarak kanıtlanamaması durumunda beraat hükmü verilecekse, hükümlü açısından da, mahkumiyet artık şüpheli duruma geldiğinden, beraat hükmü verilmelidir.²⁹⁶

Ölümün hangi sebeple ve ne şekilde gerçekleştiğinin maddenin uygulanması açısından önemi bulunmamaktadır.²⁹⁷ Hükümlü tarafından yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunulduktan sonra hükümlünün ölmesi halinde; ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurma yetkisine sahip olan kimselerin yargılamayı devam ettirmemesi durumunda mahkeme durma kararı vermektedir. Bu kimselerin yargılamayı devam ettirmesi durumunda ise yargılamaya duruşmalı olarak başlanmış olsa bile mahkeme kısa yargılama usulüne geçerek duruşmasız yargılama yapıp karar vermektedir. Birden fazla hükümlü için yenileme yargılaması söz konusu ise ve bunlardan bir kısmı yaşıyor ve bir kısmı ölmüş ise, yaşayanlar için CMK m. 321/2 gereğince duruşma açılırken, ölenler içinse CMK m. 322/1 gereğince kısa yargılama usulü uygulanacaktır.²⁹⁸

3.4.1.2. Hükümlünün Yaşıyor Olması Hali

Yaşayan hükümlünün beraat etmesini gerektirecek yeterli delil bulunması durumunda Cumhuriyet Savcısının uygun görüşü alındıktan sonra CMK'nın 322/2 maddesi uyarınca duruşma yapılmaksızın hükümlünün derhal beraatine karar verilmektedir. CMK 322/2 fıkra kapsamına beraat için yeterli delilin varlığı hali girdiği gibi, kamu davası açılması için yeterli şüphe sebebi oluşturan delilin (CMK 170) bulunmaması hali de girecektir.²⁹⁹ Bu durumda derhal beraat için yeterli kanıt vardır ve başkaca kanıt toplanmasına ihtiyaç duyulmamaktadır.³⁰⁰ Yaşayan hükümlü

²⁹⁵ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 234

²⁹⁶ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 199

²⁹⁷ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 220

²⁹⁸ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 220

²⁹⁹ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). *Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 123-124*, sayfa 29

³⁰⁰ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 156

hakkında duruşmasız yargılama yapılması mahkemenin taktirine bağlıdır. Fakat bunun için öncelikle savcının uygun görüşünün alınması gerekmektedir. Cumhuriyet Savcısının yeniden yapılan yargılamanın duruşmalı olması gerektiği yönünde görüş bildirmesi halinde mahkeme duruşma açmak zorundadır. Öğretide, savcının muvafakatinin duruşmasız yargılama yapılmasına yönelik olmasının yanı sıra beraat hükmü tesis edilmesine de yönelik olması gerektiği yönünde görüş ileri sürülmüş ise de, bu konudaki ağırlıklı görüş, savcının mütalaasının yeniden yargılamanın duruşmasız yapıp yapılmamasına yönelik olabileceği beraat hükmü verilmesinin ancak mahkemenin takdirinde olabileceği yönündedir.³⁰¹ Hükmün içeriğini herhangi bir kişi veya yerin onayına, rızasına, oluruna bağlamak, bağımsız ve tarafsız mahkeme mantığıyla bağdaşmayacaktır.³⁰² Hükümlünün duruşmasız yargılama yapılmasına rızasının bulunup bulunmamasının da bir önemi yoktur. Hayatta olan hükümlü hakkındaki yeniden yargılamanın duruşmasız yapıp yapılmayacağı yönündeki karar, esasa ilişkin incelemenin sonucunda yargılamanın yenilenmesi kararının verildiği safhada verilecektir.³⁰³

Mahkeme toplanan delilleri değerlendirdiğinde beraat hükmü dışında başka bir hükmün verilmesi gerektiği kanaatine varırsa duruşmasız yargılama yapamamaktadır. Beraat dışında herhangi bir başka hüküm veya esasa ilişkin inceleme aşaması geçildikten sonra yargılamanın yenilenmesi isteminin reddi söz konusu ise yaşayan hükümlü için duruşmasız kısa yargılama usulüne gidilemez.³⁰⁴ Ayrıca mahkeme, yeni delil toplama işlemi yapmadan eldeki deliller gereğince beraat hükmünü kurmaktadır. Mahkeme beraat kararı ile beraber önceki hükmün ortadan kaldırılmasını da karar altına almaktadır. Ortadan kaldırma (iptal) hükmü yazılmadan sadece beraat hükmünün yazılması yeterli olmaz.³⁰⁵ Yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunan kişinin talebi üzerine beraat hükmü Resmi Gazete ile mahkemenin takdirine göre diğer gazetelerde ilan edilmektedir.

---

³⁰¹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 236

³⁰² Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 201

³⁰³ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 237

³⁰⁴ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 201

³⁰⁵ Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 156

Öğretide, aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması durumunda duruşmasız beraat hükmü verilebilmesinin mümkün olup olmadığı hususunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre; CMK'nın 322/2 maddesinde lehe – aleyhe şeklinde sınırlama yapılmasını gerektiren herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığından aleyhe yargılamanın yenilenmesi halinde de duruşmasız yargılama yapılarak hükümlünün derhal beraatine karar verilmesi mümkündür. Ancak CMK'nın 322/2 maddesinde açıkça ve sadece hükümlüden bahsedildiğinden sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi halinde kısa yargılama yapılması mümkün değildir. Aleyhe muhakemenin yenilenmesinde de kısa muhakeme yapılarak yaşayan hükümlünün derhal beraatine karar verilebilir.³⁰⁶ Diğer görüşe göre ise; aleyhe yargılamanın yenilenmesi halinde CMK'nın 314. maddesinde belirtilen nedenlerden en az birinin bulunması gerekmektedir. CMK'nın 314/1-c maddesinde yer alan hakim önünde güvenilebilir nitelikte ikrar durumunda beraat eden sanığın tekrar beraatine karar verilmesi zaten mümkün değildir. Diğer iki neden de hükümlünün ancak aleyhine sonuç doğurabilecek nedenlerdir ve bu nedenlere dayalı olarak kabul edilen yeniden yargılamada hükümlü lehine derhal duruşmasız olarak beraat hükmü verilmesi uygulamada mümkün olmamaktadır.³⁰⁷ Kanaatimizce, CMK'nın 322/2 maddesinde hükümlünün derhal beraatine karar verileceği açıkça düzenlenmiş olduğundan hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması durumunda kısa yargılama yapılarak beraat hükmü verilmesi mümkün iken, sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması durumunda kısa yargılama yapılması mümkün değildir.

3.4.2. Duruşma Yapılarak Yargılamanın Yenilenmesi

Mahkeme, yargılamanın yenilenmesi başvurusunun esas bakımından kabulü ile CMK'nın 322. maddesinde belirtilen kısa yargılama yapılmasını gerektiren haller haricindeki diğer durumlarda duruşma açılmasına da karar vermektedir. Yeniden yapılacak olan duruşmanın usulüne ilişkin CMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu duruşmanın önceki duruşmadan bağımsız ve ayrı bir duruşma olduğu dikkate alındığında, CMK'nın duruşmaya ilişkin hükümlerinin burada da

---

³⁰⁶ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 157

³⁰⁷ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 237

uygulama bulacağı açıktır. Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin 28.12.2011 tarih, 2009/19264 Esas ve 2011/25636 Karar sayılı ilamında da “..... yasada yargılamanın yenilenmesi isteminin kabulü üzerine duruşmanın nasıl yapılacağına ilişkin açık bir hüküm yok ise de, yerleşik Yargıtay içtihatları uyarınca bu duruşmanın önceki duruşmanın devamı olmadığı ve duruşmaya ilişkin yasa hükümlerinin hepsinin burada da uygulanması gerektiği .....” şeklindeki ifadelerle yer verilerek yeniden yapılan duruşmanın, önceki duruşmanın devamı olmadığı belirtilmiştir.³⁰⁸ Aynı biçimde istinaf incelemesi sonucunda Bölge Adliye Mahkemesi, ilk derece mahkemesinin hükmünü kaldırıp yeni bir hüküm kurmuş ise (CMK m.280/2), bu hükme karşı Bölge Adliye Mahkemesine başvurmak gerekecektir.³⁰⁹ İstinaf duruşmasında, CMK'nın 282. maddesinde belirtilen istisnalar dışında, CMK'nın duruşmaya ilişkin genel hükümleri uygulanmaktadır. Dolayısıyla Bölge Adliye Mahkemesi tarafından yapılan yeniden yargılamada da CMK'nın duruşmaya ilişkin genel hükümleri uygulama bulmaktadır.

Önceki yargılamaya ilişkin iddianame, yeniden yapılan yargılamanın da iddianamesi olduğundan yeniden iddianame tanzim edilmemektedir. İddianamede açıklığa kavuşturulması gereken bir hususun olması halinde ek iddianame düzenlenmesi yoluna gidilmektedir. Yapılacak yeni yargılamanın duruşma günü mahkeme tarafından tespit edildikten sonra, önceki yargılamanın tarafı olan kişilere duruşma günü ile birlikte iddianame ve yargılamanın yenilenmesi kararı tebliğ edilmektedir. Bu bağlamda öncelikle mahkeme tarafından duruşma günü tespit edilerek aleyhine muhakemenin yenilenmesi istenilen hükmün verildiği davada taraf olanlara duruşma için davetiye çıkarılmalıdır.³¹⁰

Mahkeme, yargılamanın yenilenmesi kararı ile bağlıdır. Bu aşamada mahkemenin ileri sürülen yargılamanın yenilenmesi nedeninin oluşup oluşmadığını, yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabul edilebilir olup olmadığını incelemesi mümkün değildir. Mahkeme, iddia edilen yargılamanın yenilenmesi nedenine bağlı kalmaksızın her türlü delili araştırabilmektedir. Bu kapsamda mahkeme, işlendiği iddia edilen suç bakımından görevli ve yetkili olup olmadığı hususunu da değerlendirmektedir. Görevli veya yetkili olmadığı kanaatine varması durumunda

---

³⁰⁸ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 18.04.2020

³⁰⁹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 167

³¹⁰ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 158

görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde, görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi üzerine dosyanın yollandığı mahkemenin de muhakemenin yenilenmesi nedeninin olayda var olup olmadığını inceleme yetkisi bulunmamaktadır.³¹¹

Yeniden yapılan yargılama, önceki yargılamadan bağımsız olduğundan önceki yargılamada yapılan tüm işlemlerin tekrar yapılması gerekmektedir. Çünkü yeni baştan, yeniden bir yargılama yapılmaktadır.³¹² Bu bağlamda sanık veya hükümlünün sorgusu yeniden yapılmakta, yazılı deliller yeniden okunmakta, tanık ya da bilirkişi yeniden dinlenmektedir. Bu itibarla dinlenmesi gerekenlerin eski ifadelerinin okunması ve yemin etmesi gerekenlerin eski yeminlerinin hatırlatılmasıyla yetinilemez.³¹³ Sanık veya hükümlünün ise delillerin toplanmasını isteme ve önceki yargılamada ileri sürmemiş olduğu hususları yeniden yapılan yargılamada ileri sürme hakkı mevcuttur. Yargılamanın yenilenmesi isteminin esasa ilişkin incelemesi sırasında kanıt toplanmış olması duruşma aşamasında kanıt toplanmasını engellemez.³¹⁴ Özetle, kovuşturma aşamasına sıfırdan başlanıyormuş gibi hareket edilmektedir. Ancak yeniden yapılan yargılamada mahkemenin, iddianamenin iadesine karar vermesi mümkün değildir. İddianamenin kabul edilmesinden sonraki aşamalara dair CMK hükümleri uygulanmaktadır. Fakat normal bir kovuşturmadan farklı olarak duruşmanın başında iddianame ve iddianame kabul kararı ile birlikte yargılamanın yenilenmesi kararının da okunması gerekmektedir. İlk kesin hükmün okunması da, yargılamanın yenilenmesi davasının kabulü nedenlerini açıklayabilmek bakımından yararlıdır.³¹⁵

Tebliğat Kanunu hükümlerine göre duruşmaya davet edilen önceki yargılamada katılan sıfatına sahip olan mağdur veya suçtan zarar gören kişiye yeniden davaya katılmak isteyip istemediği sorulmaktadır. Davaya katılmak istemeleri halinde katılma taleplerinin kabulüne karar verilmektedir. Önceki ceza muhakemesi sırasında katılan sıfatını kazanan kimselerin sıfatlarını korumaları yeni bir katılma talebinde bulunmalarına ve bu talebin mahkeme tarafından kabulüne bağlıdır.³¹⁶

---

³¹¹ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 157

³¹² Özbek, Ö. V., Doğan, K., Bacaksız, P., Tepe, İ. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 782

³¹³ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 224

³¹⁴ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 194

³¹⁵ Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2014, Aralık-Kasım). *Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 123-124, sayfa 31*

³¹⁶ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 160

Hüküm kesinleştikten sonra yapılan şikayetten vazgeçme bildiriminin ise hukuki açıdan kabul edilebilirliği bulunmamaktadır. Yargıtay 18. Ceza Dairesi'nin 13.11.2018 tarih, 2018/4614 Esas ve 2018/14882 Karar sayılı ilamında da, “..... bu şekildeki bir vazgeçme bildirimini, yargılamanın yenilenmesi talebinin kabul edilebilmesi için kesin hükümden dönülmesini gerektirecek, yeni delil niteliğinde değildir.” şeklinde yer verilen ifadeyle şikayetten vazgeçme bildiriminin, yargılamanın yenilenmesi talebinin kabul edilebilmesini sağlayacak nitelikte olmadığı belirtilmiştir.³¹⁷ Şikâyetten vazgeçme bildirimine karşılık kesin hükme tanınan bu muhafaza sistemi dikkate alındığında, yeniden yapılan yargılama sırasında da şikâyetten vazgeçme bildiriminde bulunulmasının herhangi bir anlam ifade etmeyeceği açıktır. Aleyhine yargılamanın yenilenmesi olağanüstü kanun yoluna başvurulmuş kesin karar, hukuken mevcudiyetini muhafaza ettiğinden bu evrede şikayetten vazgeçilmesinin imkanı yoktur.³¹⁸

Yeniden yapılan yargılama sırasında suçun hukuki niteliğinin değişmesi ihtimali bulunmaktadır. Böyle bir durumda sanık veya hükümlüye CMK'nın 226. maddesi uyarınca ek savunma hakkı verilmesi gerekmektedir. “İştirak halinde işlenen suçlarda, sadece hakkında yargılamanın yenilenmesine karar verilen sanık veya hükümlü açısından yeniden duruşma yapıp hüküm verilebilecektir.”³¹⁹ Yeniden yapılan yargılamada suça iştirak eden diğer şüpheli, sanık veya hükümlüler tanık olarak dinlenebilmektedir. Ancak bu kişiler CMK'nın 50/1-c maddesi gereğince yeminsiz olarak beyanda bulunmaktadır.

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunu inceleyen ve başvuru hakkında karar veren hakimlerin yeniden yapılan yargılamada görev alıp alamayacağı hususunu da açıklığa kavuşturmak gerekmektedir. Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun şekil ve esas bakımından incelenmesi aşamaları soruşturma aşamasına benzese de ve delillerin toplanması sırasında soruşturmaya ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiş olsa da aslında burası bir soruşturma aşaması değildir. Bu nedenle CMK'nın 23/2 maddesinde yer alan aynı işte soruşturma evresinde görev yapmış bulunan hakimin, kovuşturma evresinde görev yapamayacağı düzenlemesinin burada uygulanması mümkün değildir. Yargılamanın yenilenmesi başvurusunu inceleyen

---

³¹⁷ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 21.04.2020

³¹⁸ Erem, F. (1962). Muhakemenin Yenilenmesi Hakkında Genel Bilgiler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19, 1-4, sayfa 39

³¹⁹ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 240

hakimlerin veya delil toplama aşamasında görev alan istinabe olunan mahkeme hakimlerinin yeniden yapılan yargılamada görev almalarına yasal bir engel bulunmamaktadır.

Hakim veya mahkeme yeniden yapılan yargılamada, CMK'nın duruşma ve hüküm verilmesine ilişkin hükümlerini uygulamak suretiyle huzurda tartışılmış delillere dayanarak karar vermektedir. Doğal olarak bu yeni hükmün 'hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş delillere' dayanması diğer bir koşuldur.³²⁰ Ayrıca yenileme duruşmasında hatalı olduğu iddia edilerek aleyhinde yenileme talep edilmiş kesin hükmün doğruluğu da incelemez.³²¹ Duruşma yapılsın yapılmıyın, kovuşturma evresindeki muhakeme sonunda mahkeme düşme ve durma gibi daha önce de verilebilenler dışında, tazelenen uyuşmazlığı doğrudan doğruya çözen yeni bir hüküm verecektir.³²² Yargılamanın yenilenmesi duruşması tamamlandıktan sonra mahkeme önceki yargılamada verilen hükmü ve elde edilen tüm delilleri dikkate alarak CMK'nın 323. maddesinde belirtilen kararlardan birine hükmetmektedir. Bu düzenlemeye göre; yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkeme, önceki hükmün onaylanmasına ya da önceki hükmün iptali ile yeni hüküm kurulmasına karar vermektedir.

3.4.2.1. Önceki Hükmün Onaylanması Kararı

Yeniden yapılan yargılama sonunda mahkeme, önceki yargılama sonunda verilip kesinleşen hükmün adli hata içermediği kanaatine varırsa önceki hükmün onaylanmasına karar vermektedir. Önceki hükmün onaylanması; suçun gerçekten işlenip işlenmediği, suçun hukuki nitelendirmesi, verilen cezanın miktarı ve diğer tüm noktalar bakımından önceki hükmün aynısına karar verildiğini göstermektedir. Kanunda önceki hükmün 'onaylanması' terimi kullanılmış ise de, asıl kast edilen ilk hükmün hukuka uygun olduğunun belirlenmesi ve tekrar verilmesidir.³²³ Onaylama; önceki hükmün hiçbir noktasında değişiklik yapılmaması anlamına gelir; ilk hükmün herhangi bir noktasında değişiklik yapılmışsa bu yeni hüküm sayılır.³²⁴

³²⁰ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 32

³²¹ Kavak, A. A. (2011). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, sayfa 235

³²² Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları, sayfa 1505

³²³ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 32

³²⁴ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 241

Önceki hükmün doğru olduğu kanaatine varıldıktan sonra yargılamanın yenilenmesi davasının hangi karar ile sonlandırılacağı hususu öğretide tartışılmaktadır. Bir görüşe göre; yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabulü kararı ile birlikte önceki hükmün ortadan kalktığı kabul edildiğinden, olmayan hükmün onaylanması da mümkün değildir. Bu durumda mahkemenin önceki hükmün aynısını tekrar kurması gerekmektedir.³²⁵ Diğer görüşe göre ise; yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabulü kararı önceki hükmün hukuki varlığını sona erdirmedeğinden, ast makam tarafından yapılan işleme üst makam tarafından verilen onay burada gerçekleştirilememektedir. Çünkü önceki hükmü veren mahkeme ile yargılamanın yenilenmesi duruşması sonunda hüküm veren mahkeme aynı mahkemedir. Oysa burada aynı kurum (mahkeme) eski işlemini gözden geçirmekte, bir alt kurumun işleminin hukuka uygunluğunu kontrol etmemektedir.³²⁶ Dolayısıyla aralarında astlık üstlük ilişkisi bulunmayan aynı mahkeme tarafından onay verilemeyeceği dikkate alınarak yargılamanın yenilenmesi davasının reddine karar verilmektedir. Kararın onaylanması lafzının yargılamanın yenilenmesi davasının ret edildiği olarak algılanması gereklidir.³²⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 16.01.2020 tarih, 2017/5-38 Esas ve 2020/9 Karar sayılı ilamında “..... Yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkeme, önceki hükmü onaylayacak veya hükmün iptali ile dava hakkında yeniden hüküm verecek .....” şeklindeki ifadelerle yer verilerek mahkemenin CMK'nın 323. maddesinde açıkça belirtilen “önceki hükmün onaylanmasına” yönünde karar vermesi gerektiği vurgulanmıştır.³²⁸ Yine Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 31.05.2016 tarih, 2016/4636 Esas ve 2016/7094 Karar sayılı ilamında da “..... hükmün onaylanmasına karar verilmesi gerekirken, hükümlünün yargılamanın yenilenmesi talebinin esassız olması nedeniyle reddine karar verilmesi suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırı ise de .....” şeklinde ifadelerle yer verilerek ilgili hükmün düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.³²⁹ Kanaatimizce de; yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabulü kararı önceki hükmün hukuki varlığını sona erdirmedeğinden, her ne kadar onay işlemi üst makam tarafından yapılacak bir işlem olsa da CMK'nın 323. maddesinde açıkça yoruma yer bırakmayacak biçimde “önceki hükmün onaylanmasına” ibaresinin

³²⁵ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 161

³²⁶ Soyaslan, D. (2007). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 582

³²⁷ Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 646

³²⁸ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 23.04.2020

³²⁹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 23.04.2020

kullanılmış olması nedeniyle mahkemenin “yargılamanın yenilenmesi davasının reddine” karar vermesi mümkün olmayıp “önceki hükmün onaylanmasına” yönünde hüküm kurması gerekmektedir.

Mahkeme tarafından verilen önceki hükmün onaylanması kararının hukuki niteliği ve bu karara karşı kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı hususları da öğretilmektedir. Bir görüşe göre; önceki hükmün onaylanması kararı CMK’nın 223. maddesinde tahdidi olarak sayılan hüküm türlerinden olmadığından, bu karara karşı istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulması da mümkün değildir. Ayrıca kanunda açıkça bu karara karşı itiraz kanun yoluna başvurulabileceği de belirtilmediğinden itiraz yoluna da gidilememektedir. Bu nedenle duruşma sonunda verilen onaylama kararının hüküm olmadığı, bu karara karşı itiraz yasa yolu da öngörülmemiş olduğundan kesin olduğu savunulmaktadır.³³⁰ Diğer görüşe göre ise; önceki hükmün onaylanması kararının hüküm olarak kabul edilmesi ve istinaf ve temyiz kanun yollarının açık tutulması gerekmektedir. İlk görüşü kabul etmenin, başta savunma hakkı, adil yargılanma hakkı ve etkin başvuru hakkı olmak üzere ceza yargılamasına ilişkin pek çok hak ve ilkeye aykırılık oluşturacağı açıktır.³³¹

Yargıtay ise; 8. Ceza Dairesi’nin 10.03.2015 tarih, 2014/38332 Esas ve 2015/13320 Karar sayılı ilamında da “..... Önceki hükmün onaylanmasına karar verildiği, CMK’nun 323/1. maddesi gereğince verilen bu karara karşı temyiz yolu açık olduğundan tebliğnamedeki düşünceye iştirak edilmemiştir.” şeklinde belirtilen ifadelerle yer vererek önceki hükmün onaylanması kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabileceğini açıklayıp gerekli incelemeyi yapmıştır.³³² İstinaf kanun yoluna başvuru kurumunun yürürlüğe girmesinden sonra da Yargıtay aynı görüşü devam ettirmiştir. Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 17.12.2018 tarih, 2018/7565 Esas ve 2018/13260 Karar sayılı ilamında “..... önceki hükmün onaylanmasına dair kararın temyiz yasa yolu incelemesine değil, istinaf yasa yolu incelemesine tabi olması ve dosyanın hiçbir aşamada Yargıtay’da temyiz incelemesinden geçmemesi nedeniyle, temyizen yapılacak bir işlem bulunmadığından, dosyanın incelenmek üzere ilgili Bölge Adliye Mahkemesine sevki için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine .....” şeklinde ifadelerle yer vererek hiçbir aşamada temyiz incelemesinden

³³⁰ Bakım, S. (2013). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 19-2, sayfa 946

³³¹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 203

³³² UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 26.04.2020

geçmeyen dosyalarda verilen önceki hükmün onaylanması kararının istinaf incelemesine tabi olduğu belirtilmiştir.³³³ Yargıtay önceki hükmün onaylanması kararına karşı istinaf ve temyiz kanun yollarını açık tutarak adil yargılanma hakkının sağlanması için Kanun'daki boşluğu doldurmaya çalışmıştır. Kanunda gerekli düzenlemenin yapılarak bu boşluğun giderilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

3.4.2.2. Önceki Hükmün İptali ve Yeni Hüküm Kurulması

Yeniden yapılan yargılama sonucunda mahkeme, önceki kesin hükümde adli hata bulunduğu kanaatine varırsa, CMK'nın 323/1 maddesi uyarınca önceki hükmün iptaline karar vererek dava hakkında yeniden hüküm tesis etmektedir. Buradaki iptal, Yargıtay tarafından verilen bozma kararı gibidir.³³⁴ İlk kesin hüküm ile bağıllık olmadığı için, 'bozmadan sonraki serbestlik kuralında' olduğu gibi, esas mahkemesi yeni olgulara dayanarak, yeni bir hukuki değerlendirme yaparak hüküm verir.³³⁵ Önceki yargılamadan tamamen bağımsız olarak gerçekleştirilen yeni yargılama sonunda mahkeme, CMK'nın 223/1 maddesinde tek tek sayılmak suretiyle belirtilen hüküm türlerinden herhangi birine karar verebilmektedir. Ayrıca koşulların sağlanmış olması durumunda mahkeme görevsizlik kararına da hükmedebilmektedir.

Yeniden yapılan yargılama sonunda mahkeme, hüküm kurarken resen göz önünde bulundurulması gereken dava zamanaşımı süresinin dolup dolmadığına ilişkin gerekli incelemeyi gerçekleştirmektedir. Zamanaşımına ilişkin ayrıntılı bilgiye birinci bölümde yer verildiğinden burada kısaca değinilmiştir. Ayrıca mahkeme hüküm kurarken CMK'nın 323/2 maddesinde yer alan aleyhe değiştirme yasağına da dikkat etmek zorundadır. CMK'nın 323/2 maddesine göre; hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi halinde yeniden verilecek hüküm önceki hükümle belirlenmiş cezadan daha ağır bir cezayı içerebilmektedir. Bir diğer ifadeyle lehe yargılamanın yenilenmesi davası sırasında incelenen kesin hükümde adli hata olduğu tespit edilmişse ve fakat bu yanlışlığın hükümlüye daha ağır ceza verilerek bertaraf edileceği anlaşılmışsa mahkumiyet kararı kurulacaktır; fakat kurulan kararda öngörülen ceza, hatalı olduğu tespit edilen hükümdeki cezadan daha ağır olmayacaktır.³³⁶ Aleyhe

³³³ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 26.04.2020

³³⁴ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 33

³³⁵ Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 123-124, sayfa 33

³³⁶ Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 647

değiştirme yasağı sadece hükümlü lehine yapılan yargılamanın yenilenmesi durumlarında söz konusu olmaktadır. Bu durum Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 25.09.2013 tarih, 2012/8343 Esas ve 2013/14073 Karar sayılı ilamında “..... Yargılamanın yenilenmesi, sanığın lehine olarak yapıldığından yeniden verilecek hüküm önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içermeyeceği gözetilmeksizin, temyiz olunmaksızın kesinleşen ..... Asliye Ceza Mahkemesi'nin ..... sayılı mahkumiyet hükmüne nazaran, sanık hakkında daha ağır bir cezaya hükmolunması suretiyle 5271 sayılı CMK'nın 323/2. maddesine muhalefet edilmesi bozmayı gerektirmiş.....” şeklindeki ifadelerle açıklanmıştır.³³⁷ Düzenlemenin amacı; kişilerin önceki cezasından daha ağır bir ceza ile karşılaşma endişesi olmaksızın hak arama özgürlüğü çerçevesinde çekinmeden yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmalarını sağlamaktır.

Yeniden yargılama yapan mahkeme, eyleme ilişkin yapılan suç nitelendirmesinde önceki hükme bağlı olmaksızın nitelendirme yapabilmektedir. Kısıtlama yalnızca lehe yenilemede ve cezanın türü ile niceliği açısından geçerlidir, suçun niteliği açısından ‘kazanılmış hak’ bulunmaz.³³⁸ Fakat mahkeme suçu nasıl nitelendirirse nitelendirsin önceki verilen cezayı göz önünde bulundurarak bu cezadan daha ağır bir ceza verememektedir. Bu bakımdan mahkeme yeni yargılaması sonunda, yeni bir nitelemeyle mahkumu daha ağır bir suçtan mahkum edebilecek, fakat onu daha ağır biçimde cezalandıramayacaktır.³³⁹ Önceki cezadan daha hafif bir cezaya karar vermesinde ise yasal engel bulunmamaktadır. CMK'nın 315/1 maddesinde yer verilen cezanın değiştirilmesi amacıyla yargılamanın yenilenmesinin kabul edilmeyeceği hususu burada akla gelebilmektedir. Fakat bu düzenleme yargılamanın yenilenmesi başvurusuna ilişkin olduğundan yeniden yapılan yargılama sonunda farklı bir cezaya mahkumiyete karar verilmesine etkisi bulunmamaktadır. Öte yandan, yapılan yargılama sonrasında suçun daha ağır cezalı suçları yargılamakla görevli bir mahkemenin yetkisi dahilinde olduğu anlaşılrsa ve dosya bu mahkemeye gönderilse; bu mahkeme de, aleyhe bozma yasağına uymakla ve daha ağır bir cezaya hükmetmemekle yükümlüdür.³⁴⁰

³³⁷ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET. 28.04.2020

³³⁸ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 204

³³⁹ Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 647

³⁴⁰ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 232

5237 Sayılı TCK'nın 53-60 maddeleri arasında yer alan güvenlik tedbirlerinin aleyhe değiştirme yasağı kapsamında olup olmadığını da açıklamak gerekmektedir. TCK'nın 45. maddesinde suç karşılığında uygulanabileceği öngörülen cezaların hapis ve adli para cezası olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla CMK'nın 323/2 maddesinde açıkça "ceza" kavramı kullanıldığı dikkate alındığında cezalar arasında belirtilmeyen güvenlik tedbirlerinin ve güvenlik tedbirleri içerisinde yer alan müsadere kurumunun aleyhe değiştirme yasağı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 24.03.2015 tarih, 2014/8-162 Esas ve 2015/65 Karar sayılı ilamında "..... Belirtildiği üzere aleyhe değiştirme yasağı münhasıran 'cezalar' ile ilgili ve sınırlı olup, fiilin nitelendirilmesinde ve suç adının belirlenmesinde geçerli değildir. Cezalar 5237 Sayılı TCK'nun 45. maddesinde; hapis ve adli para cezaları olarak sayıldığından, cezalar arasında sayılmayan güvenlik tedbirleri ile diğer müesseselerin bu yasak kapsamında değerlendirilemeyeceği Ceza Genel Kurulunca duraksamasız olarak kabul edilegelmiştir." ifadeleri ile bu husus net olarak açıklanmıştır.³⁴¹ Fakat öğretide ceza kavramını geniş olarak yorumlayarak ceza kavramına bağlı bulunan güvenlik tedbirlerinin yasak kapsamında düşünülmesi gerektiğini savunan yazarlar da bulunmaktadır.³⁴² Her ne kadar yasada 'ceza' kavramı kullanılmış ve bu kavramın kapsamı da güvenlik tedbirlerini kapsamayacak biçimde düzenlenmiş olsa da, yasağın varoluş nedeni ve güvenlik tedbirlerinin çok geniş içeriği karşısında, 'ceza' kavramını, söz konusu yasak bakımından, özgürlüğü kısıtlayıcı yaptırımlar olarak yorumlamak gerekmektedir.³⁴³

3.5. YENİLENEN YARGILAMA SONUCUNDA VERİLEN HÜKMÜN ETKİLERİ

Yeniden yapılan yargılama sonunda mahkeme; önceki hükmün onaylanmasına veya önceki hükmün iptali ile yeni hüküm kurulmasına karar vermektedir. Mahkeme tarafından verilen kararların meydana getirdiği etkiler bu bölümde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

³⁴¹ UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET. 22.04.2020

³⁴² Nişancı, D. (2018, şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 233

³⁴³ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 205

3.5.1. Genel Olarak Yeni Hükümün Sonuçları

Mahkeme tarafından verilen önceki hükümün onaylanması kararının veya önceki hükümün iptali ile yeni hüküm kurulması kararının hukuki sonuç doğurabilmesi için kesinleşmesi gerekmektedir. Önceki hükümün onaylanması kararına karşı, ilgili başlık altında açıklandığı üzere bizim de kanaatimizi yansıtan Yargıtay yerleşik uygulamalarına göre temyiz ve istinaf kanun yollarına başvurulabilmektedir. Mahkeme tarafından yeni hüküm kurulması halinde de kurulan yeni hükme karşı olağan kanun yolları olan itiraz, istinaf ve temyiz yollarına başvurulabileceği açıktır. Önceki hükümün onaylanması kararı ve yeni hüküm kurulması halinde yeni hüküm tarafların süresinde kanun yoluna başvurmaması durumunda sürenin bitmesi ile tarafların süresi içerisinde kanun yoluna başvurması durumunda ise ilgili makamın onama kararı vermesi ile kesinleşmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve eki Protokolleri'ndeki ilkeler yargılamanın her aşamasında başvurulabilecek ilkeler olduğu için yargılamanın yenilenmesi sürecinde de Sözleşme 'ye veya eki Protokolleri 'ne aykırılık iddiasıyla yeniden Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurulabilir.³⁴⁴

CMK'nın 312. maddesinde yargılamanın yenilenmesi başvurusunun hükümün infazını resen etkilemeyeceği, mahkemenin infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre mahkeme, yargılamanın yenilenmesi başvurusunu incelerken infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar vermemiş ise, önceki hükümün onaylanması kararının kesinleşmesinden sonra sanık veya hükümlünün hukuki durumunda herhangi bir değişiklik olmadığından önceki hükümde mahkumiyetine karar verilen hükümlü hakkında infaz işlemleri aynen devam etmektedir. Sanık ilk davada mahkum olmuşsa, yine hükümlülüğü aynen sürecek, infaz bitmemişse yasal süresi dolana kadar gidecek, infaz tamamlanmış ise aynı suçtan dolayı tekrar cezalandırılması söz konusu olmayacak ama adli arşiv kaydı yasal süresi boyunca korunacaktır.³⁴⁵ Önceki hükümde beraatine karar verilen sanık hakkında zaten devam eden bir infaz işlemi bulunmadığından problem oluşmamaktadır. Ancak yenilenen yargılama esnasında sanık tutuklanmış ise buna ilişkin olarak idarenin tazminat sorumluluğu

³⁴⁴ Bakım, S. (2013). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 19-2, sayfa 946

³⁴⁵ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 209

gündeme gelecektir.³⁴⁶ İnceleme sırasında mahkeme infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar vermiş olup da önceki hükmün onaylanmasına karar verirken infazın devamına ilişkin bir karar vermemiş ise; önceki hükmün onaylanması kararının kanun yolu aşamasında bozulma ihtimali bulunduğundan, önceki hükümde verilen mahkumiyetin infazına önceki hükmün onaylanması kararının kesinleşmesinden sonra devam edilmektedir. Önceki hükmün onaylanmasına karar verirken infazın devamına da karar vermiş ise infaz kaldığı yerden devam etmektedir.

Önceki hükümle beraat veya mahkumiyet dışında bir karar verilen sanık hakkında yeniden yargılama yapılması sonucunda hükmün iptali ile yeni hüküm kurulması ve kurulan hükmün mahkumiyet olması durumunda yeni hükmün kesinleşmesi ile birlikte infaz başlamaktadır. İlk hüküm mahkumiyet iken, yeni hükmün mahkumiyet dışında bir karar, örneğin beraat veya ceza verilmesine yer olmadığına dair karar olması durumunda, daha önce infazın durdurulmasına veya geri bırakılmasına karar verilmemiş ise, yeni hükmün verildiği aşamada bu yönde karar verilmelidir.³⁴⁷ Önceki hüküm mahkumiyet kararı olup da yeni hüküm daha ağır cezayı içeren mahkumiyet hükmü ise infaz yeni hükme göre gerçekleştirilecektir. Fakat önceki hükme ilişkin infazın başlamış olması durumunda infazı yapılan ceza yeni hükümle belirlenen cezadan mahsup edilerek kalan ceza infaz edilmektedir.

Önceki hüküm mahkumiyet kararı olup da yeni hüküm daha hafif bir cezayı içeren mahkumiyet hükmü ise, infaz yeni hükme göre gerçekleştirileceğinden önceki hükmün infazına başlanmış olması durumunda infaz edilen ceza yeni hükümle belirlenen cezadan mahsup edildikten sonra kalan ceza olması halinde infaza devam edilmektedir. Adli sicil kaydından ise önceki hüküm çıkarılarak adli sicile yeni hüküm kaydedilmektedir. Önceki hükümle mahkumiyetine karar verilen sanık veya hükümlü hakkında yeniden yargılama yapılması sonucunda hükmün iptali ile yeni hüküm kurulması ve kurulan hükmün mahkumiyet kararı dışında bir karar olması durumunda, önceki hükümle müsaderesine karar verilen eşyanın veya kazancın iadesine de karar verilmektedir. Ayrıca önceki hükümle adli para cezasına karar verilmiş ve bu cezanın infazına başlanmış ise infazı yapılan paranın da iadesi gerçekleştirilmektedir. Yeni hükmün kesinleşmesi ile önceki hüküm adli sicil

---

³⁴⁶ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 164

³⁴⁷ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 248

kaydından çıkarılarak yeni hüküm adli sicil kaydına eklenmektedir. Kasıtlı işlenen suçlarda mahkumiyet hükmünün yasal sonucu olarak hükmedilen TCK'nın 53. maddesinde belirtilen hak yoksunluklarının da yeni hükme göre yeniden değerlendirilerek düzeltilmesi gerekmektedir. Ancak ilk verilen mahkumiyet hükmüne dayanılarak verilen idari kararlar ya da hukuk mahkemesi hükümleri kendiliğinden ortadan kalkmaz ve elbette ceza mahkemesi bunları iptal edemez.³⁴⁸

Yenileme yargılaması sonunda verilen hüküm, iştirak halinde işlenen suçlarda yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmayan sanık veya hükümlü hakkında doğrudan sonuç doğurmamaktadır. CMK'nın 306. maddesinde; hükmün sanık lehine bozulmuş olması ve bu hususun temyiz isteminde bulunmamış diğer sanıklar hakkında da uygulanma olanağının olması halinde diğer sanıkların hükmün bozulmasından yararlanacağı belirtilmiştir. CMK'nın 317/1 maddesinde ise; kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümlerin yargılamanın yenilenmesi başvurusu hakkında da uygulanacağı açıklanmıştır. Bu düzenleme dikkate alındığında, genel hükümlerin sadece yargılamanın yenilenmesi başvurusu sırasında uygulanabileceği, dolayısıyla CMK'nın 306. maddesinin yargılamanın yenilenmesi açısından uygulanma olanağının bulunmadığı açıktır. Temyiz aşamasındaki sanık lehine bozma kararının, temyiz isteminde bulunmamış olan sanıkları da kapsayabilmesi kuralı (CMUK m.325, CMK m. 306), özel bir düzenlemedir ve yargılamanın yenilenmesinde karşılığı yoktur.³⁴⁹ Yeniden yapılan yargılamada tanık olarak beyanlarına başvuru ve haklarında hüküm kurulmayan suça iştirak eden diğer sanıklara kurulan yeni hükmün sirayet etmesi mümkün değildir. Koşulların mevcut olması halinde diğer sanık veya hükümlü kurulan yeni hüküm doğrultusunda yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir.

3.5.2. Yargılama Giderleri

Yeniden yapılan yargılama sonucunda yargılama giderlerinden doğan sorumluluğu da açıklamak gerekmektedir. CMK'nın 330/3 maddesine göre; kanun yollarına başvuru nedeniyle doğan yargılama giderleri hakkındaki düzenlemeler yargılamanın yenilenmesi isteminde ileri gelen giderler hakkında da uygulanmaktadır. Bu düzenlemeler dikkate alındığında; yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuran tarafın başvurusundan vazgeçmesi, yargılamanın yenilenmesi

³⁴⁸ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 210

³⁴⁹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 208

başvurusunun ilk incelenme sırasında reddedilmesi veya yeniden yapılan yargılama sonunda önceki hükmün onaylanması hallerinde yargılamanın yenilenmesi başvurusunu yapan taraf yargılama giderlerinden sorumlu olmaktadır. Ancak başvurusunun Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılmış olması halinde yargılama giderleri Devlet Hazinesi üzerine bırakılmaktadır. Yenilenen yargılama sonucunda hakkında beraat veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilen kişi ise, sadece kendi kusurundan ileri gelen giderleri ödemeye mahkum edilmektedir. Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuranın talebi kısmen kabul edilmişse, sanık veya hükümlü önceki cezadan daha hafif bir cezaya mahkum edilmişse mahkeme yargılama giderlerini uygun gördüğü şekilde paylaşmaktadır. Her ne kadar yeni hükümde mahkumiyet olsa da adli bir hatanın olduğu gerçeği karşısında mahkemenin, hükümlünün mağduriyetini en aza indirecek şekilde bir karara varması adalet düşüncesine uygun olacaktır.³⁵⁰ Akyürek'e göre ise; ilk mahkumiyet hükmü hatalıdır ve hükümlü bundan dolayı az veya çok zarar görmüştür, bu nedenle mahkemenin takdir yetkisini kullanarak, giderleri hazine üzerinde bırakması gerekmektedir.³⁵¹ Yargılamanın sanık veya hükümlünün aleyhine yenilenmesi sonucunda kişinin önceki hükümden daha ağır bir ceza ile mahkumiyetine karar verilmesi durumunda da yargılama giderleri hükümlü üzerinde bırakılmaktadır.

3.5.3. Önceki Hükmün İptaline ve Hükümlünün Beraatine İlişkin Kararların İlan Edilmesi

Duruşma yapılmaksızın önceki hükmün iptaline ve hükümlünün beraatine karar verilen hallerde, yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunan kimsenin talebi üzerine CMK'nın 322/4 maddesi gereğince gideri Devlet Hazinesi'ne ait olarak önceki hükmün iptaline ilişkin karar Resmi Gazete ile mahkemenin takdirine göre diğer gazetelerde ilan edilebilmektedir. Kanun koyucu ilana ilişkin düzenlemeyi, normal yargılama sisteminin dışında olan duruşmasız yargılama için aleniyet ilkesinin sağlanması adına getirmiştir. Aleni yargılama neticesinde önceki hükümle mahkumiyetine karar verilen hükümlünün yine aynı kitle huzurunda aklanmasının duruşmasız yargılama yapılması nedeniyle engellenmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu ilan hatalı mahkumiyet hükmünden sanığın görmüş olduğu zararın

³⁵⁰ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 237

³⁵¹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 210

manevi bir tamiri mahiyetindedir.³⁵² Öğretide duruşma yapılarak yargılamanın yenilediği hallerde ilan yapılmasının mümkün olup olmadığı tartışılmaktadır. Bir görüşe göre; ister duruşmalı olsun isterse duruşmasız olsun haksız yere mahkum edildiği ortaya çıkan kimsenin toplum nezdinde uğradığı itibar kaybının geniş imkânlarla giderilmesi amacıyla ilan yapılmasına engel bir durum bulunmamaktadır.³⁵³ Yenilenen yargılamanın duruşmalı yapılması durumunda da gazete yayınının gerekli olduğu, çünkü duruşmanın sağladığı aleniyetin hiçbir zaman gazetenin sağladığıyla aynı düzeyde olamayacağı savunulmuştur.³⁵⁴ Bunun için kıyas yolunun kullanılması, hatta özel düzenleme yapılması önerilmektedir.³⁵⁵ Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise; aleniyet ilkesi duruşma yapılması suretiyle sağlandığından ayrıca ilana gerek bulunmamaktadır. Kaldı ki; ilan hususu sadece duruşmasız olarak yargılamanın yenilediği hallere mahsus olarak düzenlendiğinden kanun koyucunun istisnai olarak yer verdiği bir düzenlemenin kanun koyucunun iradesine aykırı şekilde kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün değildir. Kıyas yolunun istisnai bir kurumda pek de kabul edilebilir olmamasının yanında gerçekten böyle bir gereksinim varmış gibi gözükmemektedir.³⁵⁶

Önceki hükmün iptaline ve hükümlünün beraatine ilişkin kararların mahkemece resen ilan edilmesi söz konusu olamamaktadır İlan yapılması için yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunan kişinin talebinin olması gerekmektedir. Yargılamanın yenilenmesi yoluna hükümlü dışındaki bir kişinin başvurması ve bu kişinin ilan hususundaki talebinin hükümlünün talebi ile örtüşmemesi halinde nasıl karar verilmesi gerektiği noktasında farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bir görüşe göre; hükümlünün yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuranın talebine aykırı olarak ilan yapılmamasını isteme veya hükümlünün yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuranın talebi olmamasına rağmen ilan yapılmasını isteme hakkı bulunduğundan hükümlünün talebi doğrultusunda karar verilmesi gerekmektedir.³⁵⁷ Başvuranın hükümlü dışındaki kimselerden olması durumunda kanunda açıklık yoksa da

---

³⁵² Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 967

³⁵³ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 166

³⁵⁴ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 166

³⁵⁵ Talas, S. (2004). *Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, sayfa 221

³⁵⁶ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 212

³⁵⁷ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 166

mahkeme, başvuran tarafından ilan yapılması istendiği hallerde hayatta olması durumunda eski hükümlüye isteği bildirmeli ve onun rıza göstermesinden sonra ilana karar vermelidir.³⁵⁸ Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise; Kanun'un ilgili fıkrasında açıkça "Yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunan kimse" ifadesinin kullanıldığı dikkate alındığında yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuran kişinin haricinde bir başkasının ki bu başkası yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurma yetkisi olmasına rağmen bu yetkisini kullanmamış olan bir kişi bile olsa ilan hususundaki talebi doğrultusunda karar verilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istisnai bir usul olup, koşulları ve kuralları darda olsa böyle bir durumda hükümlünün iradesine üstünlük tanınmamalı ve iptal kararı Resmi Gazete'de yayınlanmalıdır.³⁵⁹

Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuranın ilana yönelik talebinin olması durumunda önceki hükmün iptaline ilişkin kararın Resmi Gazete'de ilan edilmesi zorunludur. Mahkemenin takdirine bağlı değildir. Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuranın Resmi Gazete dışında diğer gazetelerde de ilan yapılmasını talep etmesi halinde, mahkeme bu konuda takdir hakkını kullanarak karar vermektedir. Yapılan ilanına ilişkin giderler Devlet Hazinesi tarafından karşılanmaktadır. Günümüzdeki iletişim ağı ve teknolojik gelişim dikkate alınarak, yalnızca basılı değil elektronik gazeteler ile internette yayının da, geliştirmeci yorum çerçevesine, madde kapsamında olduğu belirtilmelidir.³⁶⁰

3.5.4. Tazminat

Yargılamanın yenilenmesi sonucunda önceki hükmün ortadan kaldırılması, kişinin bu hüküm nedeniyle karşılaştığı tüm olumsuzlukları giderememektedir. Kişinin uğradığı maddi ve manevi zararların da karşılanması gerekmektedir. Kanun koyucu bu nedenle CMK'nın 323/3 maddesi ile tazminat ödenmesi hususunu öngörmüştür. Mülga CMUK'da ise, yargılamanın yenilenmesi ile beraatine veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilen hükümlülere tazminat ödenmesine dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Mülga CMUK döneminde yer alan bu boşluk CMK' da yapılan düzenleme ile doldurulmaya çalışılmıştır.

---

³⁵⁸ Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 166

³⁵⁹ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 212

³⁶⁰ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 211

CMK'nın 323/3 maddesine göre tazminat talebinde bulunabilmek için bazı şartların sağlanması gerekmektedir. Düzenlemeye göre; tazminat talep edebilmek için iptaline karar verilen önceki hükmün mahkumiyet hükmü olması şarttır. Mahkumiyet, hapis cezasına mahkumiyet olabileceği gibi adli para cezasına mahkumiyet de olabilmektedir. Buna karşın güvenlik tedbirine hükmolması tazminat için yeterli değildir.³⁶¹ Yenilenen yargılama sonunda kurulan hükmün ise beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı olması gerekmektedir. Tazminat kapsamının bu iki kararlarla sınırlandırılması kanaatimizce hakkaniyete uygun değildir. Çünkü yapılan düzenleme, önceki hüküm mahkumiyeti ile sonuçlanıp yenilenen yargılama sonucunda daha hafif bir ceza ile cezalandırılmasına karar verilen hükümlünün, fazladan infaz yapılmış olması durumunda buna ilişkin maddi ve manevi zararının giderilmesini ve infaz yapılmamış olması durumunda da fazla cezaya mahkumiyetin yarattığı manevi zararının giderilmesini mümkün kılmamaktadır. Bu durum CMK'nın 323. maddesinin son fıkrasında yer alan düzenlemenin konuluş amacıyla bağdaşmamaktadır.³⁶² Belirtilen bu hususun dikkate alınarak düzenleme yapılması hakkında daha lehe bir karar verilen hükümlünün de zararının giderilmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak, bu tazminatın, öngörülmesindeki amaç, ilk hükümle haksızlığa uğrayan hükümlünün uğradığı maddi ve manevi zararı gidermek olduğuna göre, ikinci hükümle ilk hükme nazaran daha lehe bir netice elde eden hükümlüye tazminat imkanını tanıyacak şekilde bir yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.³⁶³

Tazminat talebinde bulunabilmenin diğer bir şartı ise, mahkumiyet hükmünün kısmen veya tamamen infaz edilmiş olmasıdır. Düzenleme gereğince mahkumiyet hükmünün tamamen infaz edilmesi gerekmemekte olup hükmün infazına başlanmış olması yeterli kabul edilmektedir. Hükümlü, ilk yargılama sırasında gözaltına alınmış ve tutuklanmış, ancak mahkumiyet sonrasında infaza başlanmamış ve yargılamanın yenilenmesi sonucunda beraat etmiş ise (ya da ceza verilmesine yer olmadığı kararı) yine tazminat isteyebilmelidir.³⁶⁴ Hükmün kısmen veya tamamen infazından dolayı da kişinin maddi veya manevi zarara uğramış olması şarttır. CMK'nın 323/3 maddesi gereğince hükmün infazı nedeniyle doğrudan doğruya zarar gören kişinin

---

³⁶¹ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 242

³⁶² Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 168

³⁶³ Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, sayfa 253

³⁶⁴ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 214

hükümlü olduğu, dolayısıyla talep hakkının da hükümlüye ait olduğu görülmektedir. Kanun koyucunun ölen hükümlünün Kanun'da belirtilen yakınlarına manevi tatmin gayesiyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurma hakkı tanıdığı dikkate alındığında, bu kişilerin tazminat talep etme hakkı olmadığı kanaatine varmak kanun koyucunun iradesine uygun düşmemektedir. Bu nedenle ölen hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuran Kanun'da belirtilen yakınlarının da tazminat talep edebilmesi hususunda gerekli yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

CMK'nın 323/3 maddesinde tazminatın CMK'nın 141 ile 144. maddeleri hükümlerine göre tazmin edileceğine yönelik atıf yapılmıştır. CMK'nın 141. maddesinde tazminatın hangi hallerde istenebileceği, 142. maddesinde tazminat isteminin usulü, 143. maddesinde tazminatın geri alınması ve 144. maddesinde ise tazminat isteyemeyecek kişiler düzenlenmiştir. CMK'nın 323/3 maddesinde tazminat talebinde bulunabilmek için gereken şartlar yargılamanın yenilenmesi kurumuna özel olarak açıkça düzenlendiğinden ayrıca CMK'nın 141. maddesindeki şartların aranmasına gerek yoktur. Ancak ilk mahkumiyetteki infaz nedeniyle tazminat hakkı doğan hükümlünün, ikinci yargılamada da 141. madde anlamında zarara uğraması durumunda, ilk tazminat hakkından bağımsız olarak ayrıca bir tazminat hakkı doğar.³⁶⁵

CMK'nın 142. maddesinde tazminat isteminde bulunmanın usulü düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; yargılamanın yenilenmesi kararının kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her halde hükmün kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilmektedir. İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanmaktadır. Ancak herhangi bir nedenle ikinci yargılamayı başka bir ağır ceza mahkemesi yapmışsa, tazminata neden olan ilk mahkumiyet hükmü ile ilgili olmadığından tazminatı da belirleyebilir.³⁶⁶ Tazminat talebi dilekçe ile sunulmaktadır. Dilekçede tazminat talep edenin açık kimlik ve adresinin, zarara uğradığı işlemin ve zararın nitelik ve niceliğinin belirtilmesi ve bunların belgelerinin dilekçeye eklenmesi gerekmektedir. Dilekçenin yetersiz olması durumunda mahkeme, ilgiliye eksikliğin bir ay içinde giderilmesini aksi halde istemin

³⁶⁵ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 215

³⁶⁶ Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, sayfa 216

reddedileceğini duyurmaktadır. Süresinde eksiği tamamlanmayan dilekçe, mahkemece itiraz yolu açık olmak üzere reddedilmektedir. Dilekçenin yeterli görülmesi durumunda mahkeme dilekçe ve eki belgelerin bir örneğini Devlet Hazinesinin kendi yargı çevresindeki temsilcisine tebliğ ederek, varsa beyan ve itirazlarını on beş gün içinde yazılı olarak bildirmesini istemektedir. İstemin ve ispat belgelerinin değerlendirilmesinde ve tazminat hukukunun genel prensiplerine göre verilecek tazminat miktarının saptanmasında mahkeme gerekli gördüğü her türlü araştırmayı yapmaya veya hakimlerinden birine yaptırmaya yetkilidir. Mahkeme kararını duruşmalı olarak vermektedir. Karara karşı, istemde bulunan Cumhuriyet Savcısı veya Hazine temsilcisi istinaf yoluna başvurabilmektedir. İnceleme öncelikle ve ivedilikle yapılmaktadır.

Yargılamanın aleyhe yenilenmesi sonucunda önceki hükümle hakkında verilen beraat kararı kaldırılıp mahkumiyetine karar verilen kişiye ödenen tazminat CMK'nın 143. maddesi gereğince geri alınmaktadır. Bunun için Cumhuriyet Savcısının yazılı istemi ile aynı mahkemeden alınacak karara ihtiyaç bulunmaktadır. Tazminat isteyemeyecek kişilerin düzenlendiği CMK'nın 144. maddesinin ise yargılamanın yenilenmesi kurumu bakımından uygulanabilirliği yoktur. Çünkü ilgili maddede tek tek sayılmak suretiyle yer verilen tazminat isteyemeyecek kişilerin, yargılamanın yenilenmesi sonucunda tazminat istenmesi hususuyla bir bağlantısı bulunmamaktadır.

3.5.5. Yargılamanın Yenilenmesi Yoluna Tekrar Başvurulabilmesi

Yargılamanın yenilenmesi yoluna tekrar başvurulabilmesinde yasal bir engel bulunmamaktadır. Mahkeme tarafından yargılamanın yenilenmesi başvurusunun şekil veya esas bakımından reddedilmesinden sonra veya yeniden yapılan yargılama sonucunda önceki hükmün onaylanmasına karar verilmesinden sonra tekrar yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmektedir. Ayrıca yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunan kişinin talebinden vazgeçtikten sonra tekrar yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurması da mümkündür. Yargılamanın yenilenmesi talebi reddedilmemiş, ancak talepte bulunan kişi tarafından geri alınmış ise, aynı delillerle tekrar yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilmesi için yasal bir engel mevcut değildir.³⁶⁷

---

³⁶⁷ Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları, sayfa 168

Tekrar yapılan başvuruda yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuran taraf, önceki yargılamada dayanılan neden dışında başka yeni bir nedene dayanabileceği gibi aynı nedene de dayanabilmektedir. Aynı nedene dayanarak yapılan yargılamanın yenilenmesi başvurusunda, önceki yargılamada ileri sürülen deliller kullanılabilirliği gibi bu delillere eklemeler yapılarak farklı deliller de kullanılabilir. Fakat aynı nedene ve aynı delile dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuran tarafın talebinin önceki başvuru gibi neticelenerek reddedilme ihtimalinin yüksek olması nedeniyle, tekrar yapılan başvurudan olumlu sonuç alabilmek için farklı yeni bir nedene dayanılması ya da aynı nedeni kuvvetlendirecek yeni bir delile dayanılması gerekmektedir.

Mahkeme önceki başvuruda vermiş olduğu kararla bağlı olmaksızın tekrar yapılan başvuru hakkında karar vermektedir. Yeniden yapılan yargılama sonucunda önceki hükmün iptali ile yeni hüküm kurulması kararının kesinleşmesinden sonra önceki hüküm hukuki varlığını kaybettiğinden, bu hükme karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün değildir. Yargılamanın yenilenmesi sonucunda verilen yeni hükmün kesinleşmesinden sonra başvuru yapmaya yetkili olan kişiler bu hükme karşı lehe veya aleyhe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurabilmektedir. Kurulan hükmün, ilk dava sonunda verilen hükümden bir farkı olmayıp, yeni olay ve deliller sunmak suretiyle; yenileme yargılaması neticesinde verilen hükme karşı yeniden yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunulmasını engelleyen bir hüküm söz konusu değildir.³⁶⁸

---

³⁶⁸ Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, sayfa 246

BÖLÜM IV

SONUÇ

Taraflar arasındaki uyuşmazlığın kesin hükümle sonuçlandırılması, uyuşmazlığın süregelen bir şekilde devam etmesine engel olup toplumsal barışın yeniden kurulmasını sağlamaktadır. Kesin hükmün maddi gerçeği yansıtmadığının anlaşılması halinde hükümde sanık veya hükümlü lehine veya aleyhine adli hatanın yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Adli hata içeren kesin hükmün toplum tarafından kabul edilmesi beklenemeyeceğinden adaletin ve hukuka olan güvenin yeniden sağlanabilmesi adına adli hatanın ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yeniden yargılama yoluyla kesin hükümdeki adli hatanın giderilmesini sağlayan, kesin hükmün ve aynı suçtan iki kez yargılanmama ilkesinin istisnasını oluşturan kurum ise yargılamanın yenilenmesidir. CMK'da lehe ve aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolu kabul edilmiştir. CMK'nın sistematığında yargılamanın yenilenmesi kurumunun düzenlendiği bölüm dikkate alındığında, bu yolun olağanüstü kanun yolu olduğu görülmektedir.

Yargılamanın yenilenmesinin konusu kesin hükümdür. CMK'nın 223. maddesine göre; beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkumiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşmesi kararları hüküm niteliğine sahiptir. Ayrıca adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararı da kanun yolu bakımından hüküm sayılmaktadır. Bu sayılanlar dışındaki durma kararına, adli yargı içerisinde yer alan diğer mahkemenin görevli olduğu gerekçesiyle verilen görevsizlik kararına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması mümkün değildir.

Lehe yargılamanın yenilenmesinin kabulü hususunda öğretide görüş birliği bulunmasına rağmen aleyhe yargılamanın yenilenmesinin kabulü hususunda görüş birliği bulunmamaktadır. Aleyhe yargılamanın yenilenmesini kabul etmeyen görüş olduğu gibi aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin lehe yargılamanın yenilenmesi nedenleri ile aynı kapsamda olması gerektiğini ya da lehe yargılamanın

yenilenmesi nedenlerinden daha dar kapsamda kabul edilmesi gerektiğini savunan görüşler de bulunmaktadır. Mülga CMUK ve yeni CMK aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolunu kabul etmekle birlikte aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedenlerini lehe yargılamanın yenilenmesi nedenlerine göre daha dar kapsamda olacak şekilde düzenleme yoluna gitmiştir. Kanaatimizce; sanık veya hükümlü aleyhine yapılan adli hata nedeniyle adaletin sağlandığı düşüncesi ortadan kalktığı gibi sanık veya hükümlü lehine yapılan adli hata nedeniyle de bu inanç ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla ceza muhakemesinin amacı olan maddi gerçeğin ortaya çıkarılarak adaletin sağlandığı inancının yeniden oluşturulabilmesi amacıyla lehe ya da aleyhe ayrımı yapmaksızın yargılamanın yenilenmesi yolunun açık tutulması ve yenileme nedenlerinin tahdidi olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Hükme katılan hakimin görev suçu işlemesi de mevzuatımızda hem lehe hem aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiştir. Buna rağmen Cumhuriyet savcısının, sabit katibinin ve mübaşirin görev suçu işlemesinin yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmemiş olması yasal eksiklik oluşturmaktadır. Bu kişilerin görev suçu işlemleri halinde yasal şartların oluşması koşuluyla yeni olay veya yeni delil nedenine dayanılarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması gerekmektedir. Ayrıca CMK'da ilgili yenileme nedeninin düzenlendiği maddede açıkça görev suçunun, yenilenmesi istenen dava ile ilgili olması şartının yer almaması da büyük bir eksikliklerdir. Çünkü bu durum herhangi bir davada görev suçu işlemiş olan hakimin katılmış olduğu bütün hükümler hakkında yapılacak yargılamanın yenilenmesi başvurularının kabulünü gerektirmektedir ki, doğan bu sonuç da adalet ve hukuk mantığıyla bağdaşmamaktadır. Hakimin görev suçu işlemesine hükümlünün neden olması durumunda lehe yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiş olmasına rağmen aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolu bakımından böyle bir sınırlama öngörülmemiştir. Her ne kadar hükümlünün kendi hatası nedeniyle hakim görev suçu işlemiş olsa da ortada maddi gerçeğe uygun olmayan bir kesin hüküm mevcuttur. Böyle bir sınırlandırma maddi gerçeğin ortaya çıkarılarak adaletin sağlanmasına engel olduğundan kaldırılması gerekmektedir.

Gerçek dışı tanıklık veya bilirkişilik nedeni CMK'da sadece lehe yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmiştir. İlgili nedenin aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmemiş olması tanığın veya bilirkişinin gerçek dışı beyanda bulunması dolayısıyla adli hata barındıran kesin hükme karşı aleyhe

yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına engel oluşturmaktadır. Bu durum maddi gerçeği yansıtmadığı bilinen kesin hükme katlanılmasına ve adaletin sağlanmamasına neden olmaktadır. Kanun koyucunun gerçek dışı tanıklık veya bilirkişilik nedenini aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak da düzenleme altına alması gerekmektedir. Ayrıca bu yenileme nedeninin gerçek dışı beyanda bulunan tanık veya bilirkişinin yeminle dinlenmiş olması şartına bağlanması nedeniyle, yeminsiz dinlenmeleri halinde hükmü etkileme ihtimali bulunmasına rağmen bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmamaktadır. Bu durum adli hatanın korunmasına sebep olduğundan belirtilen şartın kaldırılması gerekmektedir.

Lehe yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden bir diğeri ise hükmün dayandığı hukuk mahkemesi hükmünün kaldırılmasıdır. Yeni olay veya yeni delil nedeni zaten bu nedeni de kapsadığından bu nedenin ayrı olarak düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır. Kaldı ki; hukuk mahkemesi hükmünün kaldırılmasına bu denli önem vererek ayrı olarak düzenleme yoluna giden kanun koyucunun, diğerk mahkeme hükümlerinin kaldırılmasını bu yenileme nedeni içerisinde düzenlememiş olması da çelişki yaratmaktadır.

En yeni yargılamanın yenilenmesi nedeni olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ihlal kararına dostane çözüm veya tek taraflı deklarasyon sonucunda verilen düşme kararının da eklenmesi ihlale dayanan ceza hükmünün yargılamanın yenilenmesi yoluyla ortadan kaldırılmasına imkan tanıdığından yerinde bir düzenleme olmuştur. Bu yenileme nedeni 04.02.2003 tarihinde AİHM'nin kesinleşmiş kararları ile bu tarihten sonra AİHM'ne yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanmaktadır. Getirilen bu süre sınırlaması eşitlik ilkesine uygun düşmemektedir. Mağduriyetin giderilmesi için üç aylık süre ile sınırlı olmak üzere AİHM'nin kesinleşmiş kararlarından 15.06.2012 tarihinde AKBK denetiminde bulunanlar bakımından süre sınırlaması kaldırılmıştır. Yine de tam olarak eşitliğin sağlandığı kanaatine varamadığımızdan süre sınırlamasının kanundan çıkarılması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru sonucunda verilen ihlal kararı CMK'da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmemiştir. Anayasa Mahkemesi'nin ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapması için dosyanın ilgili mahkemeye gönderilmesi kararı üzere yapılacak olan yeniden yargılama sırasında izlenecek usul ve esaslar hakkında herhangi bir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada doğabilecek tartışmaların önlenmesi için AİHM'nin ihlal kararından

farkı olmayan bireysel başvuru sonucunda verilen Anayasa Mahkemesi ihlal kararının da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

CMK'da sanık hakkında beraat kararı verilmesinden sonra sanığın güvenilir ikrarda bulunması aleyhe yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak belirtilmiştir. Düzenleme gereğince beraat kararı dışında verilen hükümler sonrasında yapılan ikrar nedeniyle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamaması maddi gerçeğin ortaya çıkarılarak adaletin sağlanmasına engel oluşturduğundan, tüm hükümlerin, bu kapsama alınması gerekmektedir. Ayrıca bu yenileme nedeni sadece ikrarda bulunan sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına imkan vermektedir. İkrar sayesinde suçluluğu tespit edilen diğer suç ortaklarının aleyhine ise bu yenileme nedenine dayanarak başvurulamamaktadır. Düzenleme yapılarak diğer suç ortakları hakkında da aleyhe yargılamanın yenilenmesi yolunun açılması gerekmektedir.

Yargılamanın yenilenmesi başvurusu kural olarak hükmü veren mahkemeye yapılmaktadır. CMK'nın 23/3 maddesinde ise yargılamanın yenilenmesi halinde, önceki yargılamada görev yapan hakimin, aynı işte görev alamayacağı belirtilmiştir. Hakimden, kendisinin vermiş olduğu bir kararı objektif olarak değerlendirmesi beklenemeyeceğinden yapılan düzenleme yerindedir. Fakat bu düzenleme ile yargılamanın yenilenmesi başvurusunun hükmü veren mahkemeye yapılmasının bir anlamı kalmamaktadır. O halde yargılamanın yenilenmesi başvurusunun diğer kanun yollarında olduğu gibi hükmü veren mahkeme dışında bir üst mahkeme tarafından incelenmesi daha doğru olacaktır. Ayrıca CMK'nın 323/1 maddesinde yenilenen yargılama sonunda mahkemenin ya önceki hükmün onaylanması kararı ya da önceki hükmün iptali ile yeni hüküm kurulması kararı verebileceği öngörülmüştür. Onay veya iptal işlemi, üst makam tarafından yapılabilen işlemler olduğundan bu işlemlerin üst mahkeme tarafından gerçekleştirilmesi daha doğru olacaktır. Bu nedenle yenilenen yargılamada üst mahkemenin görevli kılınması gerekmektedir.

Yargılamanın yenilenmesi başvurusunun kabulü kararının etkisi öğretide tartışılmaktadır. Kanaatimizce verilen bu karar, ara karar niteliğine haiz olup ara karar ile kesinleşmiş önceki hükmün kaldırılması mümkün değildir. CMK'nın 323/1 maddesinde hükmün iptali ve hükmün onaylanması ibarelerinin kullanılması da verilen bu kararın kesin hükmü ortadan kaldırılmadığını göstermektedir.

CMK'nın 322/1 maddesinde ölen hükümlü hakkında yargılamanın yenilenmesi halinde, beraat veya yargılamanın yenilenmesi başvurusunun reddi olmak üzere iki karardan birinin verilebileceği düzenlenmiştir. Yapılan düzenleme yargılamanın yenilenmesi sonunda hükümlünün daha az bir ceza ile cezalandırılması gerektiğinin anlaşılması veya hükümlü hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerektiğinin anlaşılması gibi durumlarda yargılamanın yenilenmesi başvurusunun reddine karar verilmesini zorunlu hale getirmektedir. Oysa ki bu durum, yargılamanın yenilenmesi kurumunun amacı ile bağdaşmamaktadır.

Yenilenen yargılama kural olarak duruşmalı yapılmaktadır. Bunun istisnası olarak düzenlenen CMK'nın 322/2 maddesi, yaşayan hükümlü hakkında derhal beraat kararı verilmesini gerektirir yeterli delil olması halinde Cumhuriyet savcısının uygundur görüşünü alarak duruşma yapmaksızın karar verilebileceğini öngörmüştür. Yapılan düzenleme aleni duruşmada haksız yere mahkumiyetine karar verilen hükümlünün aleni duruşmada aklanmasını isteme hakkına engel oluşturmaktadır. Her ne kadar bu engel CMK'nın 322/4 maddesinde hükümlüye sağlanan önceki hükmün iptaline ilişkin kararın ilanını isteme hakkı düzenlemesiyle ortadan kaldırılmaya çalışılsa da, yaşayan hükümlü hakkında duruşmasız yargılama yapılması hususunda hükümlünün rızasının aranması daha sağlıklı olacaktır.

CMK'da yenilenen yargılama sonucunda verilen önceki hükmün onaylanması kararına karşı herhangi bir kanun yolu öngörülmemiştir. Verilen bu karar CMK'nın 223. maddesinde belirtilen hükümlerden olmadığından, sadece hükümlere karşı açık olan istinaf ve temyiz kanun yollarına başvurulamamaktadır. Ayrıca kanunda açıkça bu karara karşı itiraz yoluna başvurulabileceği de belirtilmediğinden itiraz yoluna da gidilememektedir. Yargıtay kanunda yer alan bu boşluğu uygulamada önceki hükmün onaylanması kararının temyiz incelemesini yapmak suretiyle doldurmaya çalışılmaktadır. Fakat bu durumun en kısa sürede yasal zemine oturtulması gerekmektedir.

CMK'nın 323/3 maddesinde yargılamanın yenilenmesi sonucunda hakkında beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilen kişinin uğradığı maddi veya manevi zararların tazminini talep etme imkanı getirilmiştir. Düzenleme nedeniyle, kişi hakkında belirtilen bu iki karar dışında bir karara hükmedilmesi durumunda tazminat talep edilmesi mümkün olmamaktadır. Bu durum yenilenen yargılama sonucunda daha az bir ceza ile cezalandırılmasına karar verilen hükümlünün, hak ettiğinden daha fazla bir cezayı infaz etmiş olması halinde meydana gelen

mağduriyetinin giderilememesine neden olmaktadır. Bu nedenle tazminat maddesinde gerekli düzenlemeler yapılarak düzenlemenin konuluş amacına uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ölen hükümlü hakkında yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuran yakınlarına da tazminat talep etme hakkı tanınması daha doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, İ., (2018, Ekim). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. İstanbul: Legal Yayıncılık
- Akyürek, G., (2018, Haziran). *Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Artuç, M., Elmas, M. T. (2017, Ocak). *Ceza Mahkemesinde Duruşma Yöntemi ve İstinaf*. Ankara: Adalet Yayınevi
- Artuk, M. E., Gökçen, A., Yenidünya, A. C. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları
- Bakım, S. (2013). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 19-2, 919-951
- Baysal, M. (2006, Ağustos). Anayasa Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi Kurumu. Turhan, M., Tülen H. (Ed.), *Anayasa Yargısı İncelemeleri 1* (s. 609-635). Ankara: SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık
- Bilir, F. (2009). Anayasa Mahkemesi'nde Yargılamanın Yenilenmesi. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 4-2, 3-23
- Centel, N., Zafer, H. (2013, Eylül). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları
- Çelikyay, H. (2009, Kasım). Anayasa Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi. Kabaoğlu, İ.Ö. (Ed.), *Prof. Dr. Yılmaz Aliefendioğlu'na Armağan* (s. 177-207). Ankara: Yetkin Yayınları
- Çolak, H., Taşkın, M. (2005). *Açıklamalı - Karşılaştırmalı - Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Evik, H. A. (2015). Somut Bir Olaydan Hareketle “Yargılamanın Yenilenmesi” Müessesesine Yönelik Bir Değerlendirme. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 1-1, 99-113.
- Erem, F. (1962). Muhakemenin Yenilenmesi Hakkında Genel Bilgiler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19, 1-4, 3-48

Günay, E. (2019, Mayıs). *Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Gündüz, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları

İlkiz, F. (2009). Anayasa Madde 90 ve Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Muhakemesi Kanununun 3 Yılı Teorisi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar – Sempozyum*. 484-508, Türk Ceza Derneği

Karakurt, A. (2009, Mayıs). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Kavak, A. A. (2011). Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *Ceza Hukuku Dergisi*. 6-16, 209-237

Kunter, N. (1988). İçtihat Değişmesi Nedeniyle Ceza Muhakemesinin Yenilenebilmesi Sorunu. *Yargıtay Dergisi*. 14-54, 42-63

Kunter, N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A. (2010). *Muhakeme Hukuk Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınları

Nişancı, D. (2018, Şubat). *Ceza Muhakemesinde Yargılamanın Yenilenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi

Önder, A. (1973). Muhakemenin İadesinde Reform. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 38,1-4, 59-114

Öner, H. (1947). Ceza Muhakemesinde Kazıyyei Muhakemenin İstisnaları I- Muhakemenin İadesi. *Adalet Dergisi*. 38-1, 467-485

Özbek, Ö. V. (2006). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Özbek, Ö. V., Kanbur, N. M., Bacaksız, P., Doğan, K. (2007). *Ceza Muhakemesi Hukuku Bilgisi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Özbek, Ö. V., Doğan, K., Bacaksız, P., Tepe, İ. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Özgen, E. (1968). *Ceza Muhakemesinin Yenilenmesi*. Ankara: AÜHF Yayınları

Soyaslan, D. (2007). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları

Şahin, C., Göktürk, N. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku (2. Cilt)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Talas, S. (2004). Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

UYAP (2020), <https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>

Ünver, Y., Hakeri, H. (2010). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi

Ünver, Y., Hakeri, H. (2012). *Ceza Muhakemesi Hukuku (2. Cilt)*. Ankara: Adalet Yayınevi
Ünver, Y., Hakeri, H. (2019). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi

Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (2. Cilt)*.

Ankara: Adalet Yayınevi

Yaşar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (5. Cilt)*.

Ankara: Adalet Yayınevi

Yenidünya, C. A., İçer, Z. (2016). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi

Yurtcan, E. (2018). *Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi

Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2014, Aralık-Kasım). Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi.

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 123-124, 7-35

Yenisey, F., Nuhoglu, A. (2019, Ağustos). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, İsim : Cansu URHAN ÖZTÜRK

Uyruğu : T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri : 01.01.1993 / Çankaya

Medeni Hali : Evli

E-posta : cansuurhana@hotmail.com

EĞİTİM

DERECE	KURUM	MEZUNİYET YILI
Lise	Çankaya Milli Piyango Anadolu Lisesi	2011
Lisans	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2015

İŞ TECRÜBESİ:

YIL	YER	POZİSYON
2015 Şubat-2015 Kasım	Ankara Barosu	Stajyer Avukat
2016 Ocak-2016 Kasım	Adalet Bakanlığı	Hakim Adayı
2016-2019	Çan Adliyesi	Hakim
2019-Halen	İstanbul Anadolu Adliyesi	Hakim